

JOWĀW

Jesus ky n'aa Jowāw erih do hahỹh

P'op Hagä Do kyyh Jesus hã takesok do ky n'aa hahỹh

1 P'ooj ub, sahõnh hẽ tadu dahäng do pooj jé, tawäd né hẽ P'op Hagä Do Kyyh häd näng doo.^a P'op Hagä Do sii tabawät. P'op Hagä Do né hẽ tii. ²Sahõnh hẽ tadu dahäng do pooj jé, P'op Hagä Do sii tabawät tii. ³Sahõnh hẽ tamo haj'aa hanäng doo. Dooh tapanahuunh péh. ⁴Ji edëb had'ytyt up doo, P'op Hagä Do Kyyh häd näng do hã né hẽ tabana. Ji h'yyb tym bag hadoo né hẽ ta ti edëb had'ytyt ub doo. ⁵Badagyp doo gó, nesaa do badäk hahỹh hã hanäng doo gó ta ti bag kadaw'uuh. Dooh badagyp do haja bã ta hã.

⁶Ti m' ti awät mä aj'yy P'op Hagä Do kyy gó hana doo. Ta häd mä Jowāw.^b ⁷P'op Hagä Do mejũũ ta hã, ta wób tamaher'oot hyb n'aa ta ti ji h'yyb tym bag ky n'aa, ta tii hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa. ⁸Dooh Jowāw tado bã ta ti ji h'yyb tym bag. Ta bag ky n'aa rod ub ti Jowāw. ⁹Ahyy kãn badäk hahỹh bã, ta bag heh'äät ub doo, Jesus Kristo, sahõnh hẽ badäk hahỹh hã habong do sa h'yyb tym bag.^c

¹⁰Badäk hahỹh bã paa tabawäd wät. Badäk hahỹh hã habong do tapehuuy né paawä, dooh ragado bã tii, dooh rah'yy genä bã ta hã. ¹¹Ta karapee, Isaraéw buuj wë tabahyng, ti hadoo né hẽ, dooh ragado bã. ¹²Sahõnh hẽ gad'oo doo, ta hã h'yy ka'eeh do sa hã P'op Hagä Do banoo ta taah rabahadoo hyb n'aa. ¹³P'op Hagä Do taah ti rawén hedo padëëk, aj'yy karën do jawén nado, aj'yy panaa ji bahadoo do hyb n'aa nado. P'op Hagä Do taah rawén hedo padëëk, P'op Hagä Do tii d' tabanoo do hyb n'aa sa hã. Sa yb hado däk P'op Hagä Doo.

¹⁴Ti m' aj'yy gó P'op Hagä Do Kyyh häd näng do kesok. Āã mahang paa tabawäd wät. Āã hapäh né hẽ tak'ëp hadoo do ta hejój, sét ub P'op Hagä Do T'aah tak'ëp hadoo do hejój. Tak'ëp né hẽ taky enyym. Heh'äät ub had'ytyt né hẽ ta tii.

¹⁵Baad ub Jowāw nu gahem'uun do paa baher'oot paa ta ti ky n'aa. Hahỹh da m' ta kyyh:

^a 1.1 Jesus né ti P'op Hagä Do Kyyh häd näng doo.

^b 1.6 Jowāw nu gahem'uun do tii. Hajök ti noo gó Jowāw häd enäh doo. Hahỹ Jesus panyyg hanäm do herii wät doo, Jowāw seeh, Jesus ma matëg seeh.

^c 1.9 Jesus ji tah'yy gan'yh baad hadoo do hã, P'op Hagä Do karën do hã, tahanäng pé m' ti ji h'yyb tym bag.

—Hahỹ ti ỹ ky n'aa her'oot doo, hahỹỹ da ỹ baher'oot bã:
 “Jawén ỹ hana doo, hyb n'aa jawyk ti bahãnh ỹỹ, tawäd däg né hẽ
 pój ỹỹ jé do hyb n'aa” —näng mä Jowāw kyyh.

¹⁶Tak'ëp né hẽ P'op Hagä Do Kyyh häd näng do ky enyym. Ti
 hyb n'aa ër hã taky enyyw had'yyt hẽ. Baad hadoo do ër hã tametä
 had'yyt hẽ. ¹⁷Mosees makũ anoo paa P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk
 doo. Jesus Kristo kä metä kãn P'op Hagä Do ji takamahãnh doo,
 ky n'aa heh'äät ub do na-ãäj hẽ. ¹⁸Dooh noo gó hapäh pé P'op
 Hagä Doo. Tii d' né paawä, jããm né sét hadoo do ta T'aah, ta da
 hadoo doo, ta pa hawät doo, ër tamaher'oot ta ky n'aa. Ta hã hẽ
 takametëeh P'op Hagä Doo.

Jowāw nu gahem'uun do ky n'aa hahỹỹh

¹⁹Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa panang Jerusarënh bã habong
 do ramejũũ P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do wób,
 t'ĩĩ hënh ramoo heb'ook do Rewi panaa wób na-ãäj hẽ, Jowāw
 hã rabeaanh hyb n'aa Kristo, P'op Hagä Do Ky Däng Do tado bã.
²⁰Baad ub mä Jowāw baher'oot sa hã, dooh taky n'aa jejen bã.
 Hahỹỹ da m' Jowāw kyyh sa hã:

—Dooh Kristo,^d P'op Hagä Do H'yyb Däng Do ỹ do bã —näng mä
 sa hã.

²¹Ti m' rabeaanh:

—Õm Eriij, p'ooj ub hawät do paah? —näk mäh.

—Dooh —näng mä Jowāw.

P'aa hënh mä rabeaaj wät ënh:

—Õm nanäng P'op Hagä Do ky n'aa rod, P'op Hagä Do kyy kerih
 do ky däng doo? —näk mäh.

—Dooh ỹ ti tado bã —näng mäh.

²²Ti m' tagadëög ub rabeaanh:

—Jaa ti õm? —näk mäh. —Ãã mamaher'ood, ãã panäk hyb n'aa
 ãã hã mejũũ doo. Jaa õm, a nooh? —näk mä sa kyyh.

²³Ti m' Jowāw ky hadoo, P'op Hagä Do ky n'aa rod, Isajas häd
 näng do her'oot doo da:

—“Ỹ né hẽ hahỹỹ da tabanawäng bã her'oot doo: Baad ub da bë
 tyw n'aa daj'aah Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.”^e

²⁴Ti m' sa wób, Pariséw ramaneëenh doo, ²⁵rabeaaj wät ta hã:

^d 1.20 Ji h'yyb tym dëëb, p'ooj ub Judah buuj hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, ramaneëenh
 Mesijas. Gereg kyy me ramaneëenh Kristo. “P'op Hagä Do h'yyb däng doo”, tahanäng pé m' ti.

^e 1.23 Isajas 40.3

—Hëd n'aa manu gemuun, Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do nadoo do òm? Hëd n'aa manu gemuun Eriij p'ooj ub hawät do paa nadoo do òm, nanäng P'op Hagä Do ky n'aa rod nadoo do na-ããj hë òm? —näk mä sa kyyh.

²⁶Ti m' Jowāw ky hadoo:

—ÿ ti hÿÿh, bë ÿ nu gemuun naëng me —näng mäh. —Ti awät bë mahang bë nahapäh doo. ²⁷Ti né ti jawén ÿ hana doo, tak'ëp hyb n'aa jawyk do bahãnh ÿÿ. Hã ÿÿ, ÿ hyb n'aa sakog its ta hã. Ti hyb n'aa dooh ÿ haja bä ta tsyym suun kabo n'aa ÿ do bä —näng mäh.

²⁸Ta ti reanh doo, panang Betanija häd näng doo bä tii, tamii Joradän häd näng do ta myyj jé. Tii bä m' Jowāw nu gemuun bong mä ta wë han'aa doo.

Jowāw nu gahem'uun do her'oot do Jesus ky n'aa hahÿÿh

²⁹Ti m' jati péh, Jesus Jowāw nu gahem'uun do hapäh ta wë hana doo. Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Bë hegãã, —näng mäh —P'op Hagä Do mas'ãã b'éé t'aah hadoo, badäk hahÿÿ hä habong do nesaa do sa hã hanäng do hado hõm doof —näng mä Jowāw Jesus ky n'aa hã. ³⁰—Hahÿ né hë ta ti ÿ her'oot do paa kä, hahÿÿ da ÿ baher'oot noo gó: “Jawén ÿ hana doo, hyb n'aa jawyk ti bahãnh ÿÿ, tawäd däg né hë pój ÿÿ jé do hyb n'aa”, ÿ hanäng do paah. ³¹—Dooch paa ÿ hapëë nä bä nanäng hyb n'aa jawyk do hahÿ tado bä. ÿ wén nu gemuun bong tame, takametëeh hyb n'aa Isaraéw buuj sa hã —näng mä Jowāw.

³²Ti m' Jowāw ky hado kãn:

—P'op Hagä Do Sahee ÿ hapäh hÿ pong jé naa tabahyng ta wë gurii-i hadoo. Ta hã tabaym. ³³Pooj jé, dooh ÿ hapëë nä bä ti tado bä. Hahÿÿ da paa ÿ P'op Hagä Do maher'oot, ÿ paa tamejüü tame ÿ nu gemuun hyb n'aa: “Aj'yy wë Sahé ÿ ahyy bä, ta wë tabaym mabahapäh bä”, näng P'op Hagä Doo, “ti né hë tii kä tabanoo sa hã Sahé ÿÿ kä sa h'yyb tym gó tabajëë suun hyb n'aa, Sahé ÿÿ h'yyb mahüüm hyb n'aa kä sa hã”, näng P'op Hagä Do hã ÿÿ. ³⁴ÿ hapäh ta ti Jesus wë kä. Ti hyb n'aa baad ÿ baher'oot

^f 1.29 P'ooj ub, Jesus hewäd hyng do pooj jé, P'op Hagä Do mejüü b'éé t'aah radaj'ëep nesaa do sa mo haj'aa säm. B'éé t'aah majjyw hyb n'aa P'op Hagä Do mabaan hõm nesaa do ramoo bong do paah. B'éé t'aah jawén buuj däg Jesus. Jesus dajëp nesaa do ër moo bok do hyb n'aa. Ta majjyw hyb n'aa kä P'op Hagä Do bawug hõm sahõnh hë nesaa do ër moo bok doo. Ti hyb n'aa, b'éé t'aah gó Jowāw wén eh'üüm Jesus ky n'aa.

ta ky n'aa kā: P'op Hagā Do T'aah né hē ti hỹȳh —nāng mā Jowāw nu gahem'uun doo.

Pooj jé Jesus sii habok do sa ky n'aa hahỹȳh

³⁵Ti m' jati péh, p'aa hēnh mā Jowāw nu gahem'uun do tii bā tabawāt. Pawóp hē m' ta ma matēg rahada. ³⁶Jesus tabēs bā Jowāw bahapāh bā m', taky hadoo ta ma matēg sa hā:

—Bē hegāā! P'op Hagā Do mas'āā b'ée t'aah hadoo —nāng mā Jowāw.

³⁷Ti m' ta ma matēg ramaa napāh bā m' Jowāw her'oot doo, Jesus sii m' rababoo kán. ³⁸Ta jawén p'aa hēnh Jesus baheg'āās bā m', ta jawén han'aa do tabahapāh bā m', tabeaanh sa hā:

—H'ēēd bē karēn? —nāng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—Rabi^s —nāk mäh, —nyy bā mabagā? —nāk mā sa kyyh.

³⁹Ti m' Jesus ky hadoo:

—B'ēēp, bē hegāā —nāng mäh.

Ti m' rabahōm ta sii, ti m' rabaheg'āās tabahe'ȳȳh doo. Ti m' rabaym ta pa, tūūh däg do hyb n'aa papỹȳj, 4 oor m'.

⁴⁰Aj'ȳy Ān-Deréh häd nāng doo, Simaw Peed häd nāng do hỹȳj, Jowāw nu gahem'uun do her'oot do maa napāh do seeh, Jesus sii hawäd dāk do seeh. ⁴¹Ti m' nayyw hē Ān-Deréh bahōm ta hỹȳj tesoos, Simaw. Ti m' tabaw'yyt bā kā, taky hadoo ta hā:

—Āā aw'yyt Mesijas rahanāng doo —nāng mäh. (Kristo, P'op Hagā Do h'yyb dāng doo, tahanāng pé ti Mesijas.)

⁴²Ti m' Ān-Deréh mahūūm kán Simaw Jesus wē kā. Ti m' Jesus begāā dāk Simaw wē, ti m' taky hadoo ta hā:

—Ōm né Simaw. Jowāw häd nāng do t'aah ōm^h —nāng mäh. —Hỹ jawén Sepas a häd kā —nāng mäh. (Peed rahanāng pé ti ta tii, sa kyy me ti Sepas. “Pä” rahanāng pé m' tii.)

Pirip, Natanajéw daheeh Jesus naēēnh do panyyng n'aa hahỹȳh

⁴³Ti m' jati pé Jesus h'yyb dāng Garirej hāj n'aa hēnh tabahōm. Tabahōm pooj jé tahapāh mā aj'ȳy Pirip häd nāng doo.

—Hata ȳ ōm hỹȳ kā —nāng mā Jesus ta hā.

⁹ 1.38 “Āā ma matēg” rahanāng pé m' ti Rabi. Raweh'ēēh do ky n'aa tii.

^h 1.42 Jowāw see ta ti Simaw yb. Dooh Jowāw nu gahem'uun do paa tado bā. Dooh na-āāj hē ti Jesus ma metēēk do seeh, Jowāw häd nāng do tado bā. Hajök Jowāw häd enäh doo.

⁴⁴Betsaj-Da panang häd näng doo bä naa ti Pirip. Ti né hē na-āāj hē Ān-Deréh Peed sa panang. Sét panang buuj né tii. ⁴⁵Ti m' aj'yy seeh, Natanajéw häd näng do hä Pirip kataa. Ti m' taky hadoo ta hā:

—Āā awyyd kån Mosees erii wät do paa gó kaher'oot doo kã, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do paa gó kaher'oot do na-āāj hē —näng mäh. —Jesus né ti ta tii, Nasaréh häd näng do panang hēnh naa, Joséh t'aah —näng mä Pirip Natanajéw hā.

⁴⁶—Nasaréh hēnh naa? —näng mä Natanajéw. —Nasaréh bä naa dooh baad hadoo do ana bä —näng mä Natanajéw.

Ti m' Pirip ky hadoo ta hā:

—Hamäh, ër hegãã —näng mä Pirip.

⁴⁷Ti m' rabahôm. Ti m' Jesus bahapäh bä Natanajéw kaja nä bä, taky hadoo:

—Wät ta ti Isaraéw buuj heh'äät ub doo. Dooh tawad'ii bä, dooh tajejën bä —näng mäh.

⁴⁸Ti m' Natanajéw ky hadoo:

—Nyy d' ÿ mabahapäh? —näng mä Jesus hā.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Õm Pirip aw'yyt do pooj jé, õm ÿ bahapäh joom wiigo häd näng do yt hā —näng mä Jesus.

⁴⁹Ti m' Natanajéw hyb n'aa meuuj wät, ti m' taky hadoo:

—Ma matëg! —näng mäh —Õm né P'op Hagä Do T'aah. Õm né hē Isaraéw buuj sa wahë n'aa —näng mäh.

⁵⁰Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Hã ÿ mah'yy ka'eeh, joom wiigo yt hã õm ÿ bahapäh ÿ banäng do hyb n'aa? —näng mäh. —Ti bahãnh da mabahapäh da meuuj n'aa näng doo —näng mäh.

⁵¹Ti m' Jesus ky hado kån:

—Né hup ÿ né hē hahÿ ÿ her'oot doo: Wë gasëets hõm do bë bahapäh da. P'op Hagä Do äãs rabehyng rabesëëk Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do wë, bë hapäh da —näng mä Jesus sa hā.

Naëng kawapëën däk do panyyg n'aa hahÿh

2 Ti m', jati hawät hadoo hã, panang Kanah häd näng doo bä, Garirej häj n'aa bä, ramoo bong ket'ëë do jãm waa n'aa, ta tä n'aa. Jesus ÿÿn awät tii bä, raket'ëë do jãm noo gó. ²Jesus, ta ma matëg sii hē, rabats'yyt jãm hēnh. ³Ti bahãnh, tabahëëj jëng uwa bëeh hejooñh doo. Ti m' Jesus ÿÿn ky hadoo Jesus hā:

—Ahëëj jëng uwa bëeh hejooñh doo —näng mä Jesus ÿÿn.

Naëng kawareem dák do uwa bëeh do heen n'aa (Jowão 2.1-11)

⁴Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Hëd n'aa tii hã ÿ mamaher'oot? —näng mäh. —Dooch takaja nä
bã hejój ÿÿ ÿ metëeh doo —näng mäh.

⁵Tii bã m', ta ti tób yt moo bo n'aa hã m' Jesus ÿÿn ky hadoo:

—Bë moo boo da sahõnh hë bë tamejũ doo —näng mã ta ÿÿn
kyyh sa hã.

⁶Tób yt hã ti abëeh ji ma poo oow see pé naëng hood pä s'ëëb.
Sa moo hetsyd, sa waa hood getsyd naëng n'aa. Judah buuj raky
n'aa jaw'yyk do ky n'aa né tii. Tamawoob hë raat ken'yyh tahyb
n'aa pé ta ti ta gabuuj. ⁷Ti m', tii b' moo heb'ooh do sa hã Jesus ky
hadoo:

—Bë gedu bëh naëng ta hood gó —näng mã Jesus.

Ti m' ragedu bëeh sahõnh hë. ⁸Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë agób ta uuh. Bë mahüüm jãm kaser n'aa wë —näng mã ta
kyyh.

Ti m' ramahūūm kån ta wë ta uuh. ⁹Ti m' jām kaser n'aa tameëëk naëng paah, uwa bëëh hejooj dāk doo. Dooch tahapëë bā n'yy hënh naa tii. Tii bā moo heb'ooch doo, ti rahapäh ta tii. Ti m' dawë hã aj'yy katëë do tanaëënh, ¹⁰ti taky hadoo ta hã:

—Pooj jé ji heno uwa bëëh hejooch do baad hadoo doo. Ta jawén, baad rabeëg bong bā kã, rahãd kanahapëë bong bā kã, ji heno baad nadoo doo. Õm tii, dooch tii d' madoo bā. Menyyw hõm baad had'op do tagadëëg ub —nãng mã ta kaser n'aa kyyh aj'yy katëë do hã.

¹¹Pooj jé Jesus du doo do tapahuunh do ta tii. Ta tii hã kã tametã kån tak'ëp hadoo do ta hejój, ti hyb n'aa ta ma matëg ta hã rah'yy kae padäg kån. Panang Kanah hãd nãng doo bā, Garirej häj n'aa bā ti ta tii.

P'op Hagã Do tób n'aa wahoo gó hes'ëëm do Jesus hebëë bong do panyyg n'aa hahÿÿh

¹²Ti jawén mäh, panang Kapar-Naūm hãd nãng doo hënh Jesus rabahõm ta ÿÿn, ta hÿÿj, ta ma matëg sa daheeh. T'ĩ hënh mã tabaym pawóp hë ta äh.

¹³Tabedaa däk bā Pas-kowaⁱ hãd nãng do Judah buuj rahyb n'aa esee doo, Jesus bahõm kån mã Jerusarënh hënh. ¹⁴P'op Hagã Do tób n'aa w'oo hã, kahadë doo gó, wahoo gó, tabahapäh mã booj yb, b'éé, gurii-i hes'ëëm doo. Dajëër meb'aanh doo, tii b' né rabat'oonh, Jesus hapäh. ¹⁵Ti m' tabarig däk ta tyd tamehewyyh hyb n'aa. Ti m' tabahabëë bong booj yb, b'éé sii hë. Ti m' tabaũũj bëëh mã dajëër rabaheb'aanh do tyng n'aa. Jé pad'yyt hë taparara bong mã moweed, Jesus mo haj'aa. ¹⁶Ti m' taky hadoo gurii-i hes'ëëm do hã:

—Bë manã ti j'leep! —nãng mäh. —Ji es'ëëm do tób n'aa bë adoo manã Ee tób! —nãng mã Jesus kyyh sa hã.

¹⁷Ti m' ta ma matëg rahyb n'aa es'ee däg kån P'op Hagã Do kyy kerih do hã kerih doo: “ÿ gawats'iik da tak'ëp ÿ kamahãn do hyb n'aa a tób n'aa.”^j

ⁱ **2.13** Pas-kowa ramaneëënh doo, Isaraéw buuj rahyb n'aa esee do P'op Hagã Do t'yyd mehĩn doo, rabah'ūūm do Esit bā naa. Pas-kowa ratab'ëës noo gó m' ranaheb'ooch mã b'éé t'aah aj'yy. Rahyb n'aa esee do heen n'aa m' tii. Ti noo gó m' ratab'ëës né hë m' pãw makuj tamah doo. Séd hã m' rataheb'ëës.

^j **2.17** Saaw-Mo 69.9 hã takerii däk tii. Dawi kyy gó Jesus beh'ūūm. Tak'ëp Jesus kamahãn P'op Hagã Do tób n'aa. Baad takarën P'op Hagã Do rahyb n'aa esee ta ti yt hã. Dooch tagenaag bā ta see hyb n'aa tii bā ramoo bong doo.

¹⁸Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa rabana Jesus wë, ti m' raky hadoo ta hã:

—Jaa kyy gó hahỹỹ d' mabad'oo? —näk mä sa kyyh. —Mametä äã hã meuj n'aa näng do heen n'aa, P'op Hagä Do ky gabuuj tado bä —näk mä sa kyyh.

¹⁹—Ej —näng mä Jesus. —Bë karën bä, bë apyn hõm hahỹ P'op Hagä Do tób n'aa. Tamawoob hë tabado däk bä ta äh, ỹ tamaa sooh p'aa hënh —näng mä Jesus.

²⁰—Nyy d' ti ta tii? —näk mä Judah buuj wahë n'aa sa kyyh. —46 ta baab ramoo bok rabahaja sooh hyb n'aa. Tamawoob mä ta äh matamaa sooh p'aa hënh? —näk mä sa kyyh Jesus hã.

²¹Dooh P'op Hagä Do tób n'aa Jerusarënh bä hasooh do paa tado bä, Jesus hanäng péh. Ta daaj hë, ta ky n'aa né hë ti ta her'oot.

²²Ta jawén, Jesus ganä wät jawén paa bä kä m', ta ma matëg rahyb n'aa newë kán ta ti ta her'oot doo. Tii bä kä m' raky dahé kán Jesus her'oot do paa kä. Raky daheeh na-ääj hë P'op Hagä Do kyy kerih doo kä.

²³Ti m', Pas-kowa rahyb n'aa esee noo gó, Jerusarënh bä Jesus baym bä, hajök h'yy kae kán ta hã, hajõng tapehuunh do rahapäh do hyb n'aa. ²⁴Dooh Jesus h'yyb dahé bä sa hã, baad tabahapäh do hyb n'aa sa h'yyb. ²⁵Dooh hyb n'aa rabaher'oot pé Jesus hã badäk hahỹỹ hã habong do sa ky n'aa, baad Jesus bahapäh do hyb n'aa sa h'yyb.

Aj'yy Nikodëm häd näng do sii Jesus ber'oot do panyyg n'aa hahỹỹh

3 Ti m', ti awät mä aj'yy Nikodëm häd näng doo, Pariséw sa seeh, Judah buuj sa wahë n'aa see m'. ²Atsëm tabana Jesus wë, ti taky hadoo ta hã:

—Ma matëg, —näng mäh —ää hapäh, õm P'op Hagä Do mejüü, äã mama metëek hyb n'aa. Ta ti äã wén hapäh, dooh hajaa pé ta tii d' mapahuunh doo da P'op Hagä Do nawäd bä ta sii —näng mä Nikodëm kyyh.

³Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Dooh hajaa pé P'op Hagä Do bag'ääs do karapee ji do bä, p'aa hënh ji nenny bä. Né hup ỹ né hë ta ti ỹ her'oot doo —näng mä Jesus Nikodëm hã.

⁴Ti m' Nikodëm ky hadoo:

—Nyy d' tii? —näng mäh. —Nyy da p'aa hënh ji benäng, wah'ëë däk do ji? Ny daa p'aa hënh ji bajëë suun ji ỹyn wog gó, p'aa hënh ji benäng hyb n'aa? —näng mä Nikodëm kyyh.

⁵Ti m' Jesus ky hadoo:

—DooH ji haja bā P'op Hagä Do bag'ääs do karapee ji do bā, ji h'yyb ji nenyw bā nesaa do mahānh, P'op Hagä Do Sahee ji h'yyb gó tanajëe suun bā na-āāj hē.^k Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo —näng mäh. ⁶—Aj'y hā hana doo, ta da hadoo né hē tii. P'op Hagä Do Sahee hā hana doo, P'op Hagä Do taah hedo padëek tii. ⁷Ti hyb n'aa mahyb n'aa meuuj manäh, “Taw'ääts hē p'aa hēnh bë benäng do hadoo”, ŷ hanäng do hā —näng mä Jesus.

⁸Ti m' taky hadoo:

—Tabahëm do ky n'aa gó òm ŷ maher'oot p'aa hēnh ji benäng do ky n'aa. Tabahëm do tabahëm takarën hēnh. Ji maa napëe né paawä ta kyyh, dooh ji hapëe bā n'yy hēnh tahana, dooh ji hapëe bā nyy bā tabaym. Ti hadoo P'op Hagä Do Sahee gó p'aa hēnh henäk do sa hā^l —näng mä Jesus Nikodëm hā.

⁹Ti m' Nikodëm ky hadoo:

—Nyy d' tii?

¹⁰Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Isaraéw buuj sa ma matëg né paawä òm, dooh tagah'ood bā a hā? —näng mäh. ¹¹—Né hup ŷ né hē hahŷ òm ŷ maher'oot doo: Äā her'oot äā hapäh do ky n'aa, äā hapäh do äā matym me na-āāj hē. Ti hadoo né hē, dooh bë gado bā äā her'oot doo —näng mäh. ¹²—Òm ŷ maher'ood wät badäk hahŷŷ bā ky n'aa, dooh ŷ maky dahé bā. Nyy da da ŷ bë ky daheeh hŷ pong jé ky n'aa ŷ her'ood bā? —näng mäh. ¹³—DooH hewäd sëek pé hŷ pong jé. DooH ta ky n'aa her'oot péh. Jääm né hē hawät t'ii hēnh Aj'y Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo. ¹⁴P'ooj ub, tabanawäng bā, aw'yy heen n'aa Mosees gadahäng p'op, b'aa hā, ta wë rahegāā bā ranadejöp hyb n'aa. Ti hadoo né da b'aa hā, p'op, rabepëem däk da Aj'y Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo, ¹⁵sahõnh hē ta hā h'yy ka'eeh do redëb had'yyt hyb n'aa hŷ pong jé P'op Hagä Do pa. ¹⁶Tak'ëp badäk hahŷŷ hā habong do P'op Hagä Do kamahän. Ti hyb n'aa taban'oo däg kån sët hadoo do ta T'aah, sahõnh hē ta hā h'yy ka'eeh do tabanesaa hēnh ranahõm hyb n'aa, rabadëb had'yyt hyb n'aa hŷ pong jé P'op Hagä Do pa kã. ¹⁷Taky n'aa etyy hyb n'aa nado

^k 3.5 Hahŷŷ d' Gereg kyy me, Jowāw erih doo me: “DooH ji haja bā P'op Hagä Do bag'ääs doo gó ji ajëe suun bā, naëng me ji nenny bā, P'op Hagä Do Sahee me ji nenny bā na-āāj hē.” Hahŷŷ da ta ti naëng ky n'aa: Ji kahetsyid wät do hadoo naëng me hasus do mahānh, ji h'yyb ji benäm nesaa do mahānh.

^l 3.8 Hahŷŷ d' tahanäng pé tii: DooH né paawä ji hapëe bā nyy d' ti p'aa hēnh rabenäng do hadoo, wyt ta maab hē sa h'yyb tym kawareem kån P'op Hagä Do Sahee an'oo bā.

nesaa do sa hã P'op Hagä Do wén mejõ hyng ta T'aah badäk hahÿÿ bä. Tawén mejõ hyng, ta hã rabadëp hyb n'aa nesaa do mahãnh —näng mä Jesus kyyh.

¹⁸Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Dooh P'op Hagä Do ky n'aa ety bä nesaa doo hënh, ta T'aah hã h'yy ka'eeh doo. P'op Hagä Do h'yyb gó tabanyy däk taky n'aa etyy do sa hã nesaa doo hënh, ta T'aah hã h'yy kana'eeh do sa hã. Ta wén ky n'aa etyy nesaa doo hënh sa hã, sét had'os do ta T'aah hã rah'yy kana'eeh do hyb n'aa —näng mäh. ¹⁹—Hahÿÿ hyb n'aa P'op Hagä Do rejãã da sa hã: Ta t'aah, ji h'yyb tym bag, baad hadoo do P'op Hagä Do gen'aak do ji hã tametëeh doo, kajaa badäk hahÿÿ hã habong do sa mahang. Ti hado né paawä, dooh rakamahãn bä ta ti bag. Rakamahãn badagyp do hadoo doo, nesaa do ramoo bong do hyb n'aa. ²⁰Nesaa do moo heb'ook doo, dooh rakamahãn bä ta bag. Dooh rakarën bä ta bag hadoo doo gó rabooh, nesaa do ramoo bok do kamanetëeh hyb n'aa. ²¹Baad hadoo do ky n'aa P'op Hagä Do metëek doo da habok doo, tabawak bä hadoo doo gó rababok, P'op Hagä Do ky gabuuj né ta ti ramoo bong doo, takametä däk hyb n'aa —näng mä Jesus Nikodëm hã.

**Jesus ky n'aa Jowāw nu gahem'uun do her'oot do
panyyg n'aa hahÿÿh**

²²Ta jawén mäh, Jesus, ta ma matëg daheeh raberéd hõm mä Jerusarënh panang. Panang bahãnh, Judah häj n'aa bä tabaym dó ta ma matëg daheeh. Ta tii bä tanu gemuun bong ta wë han'aa doo. ²³Ti noo gó Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun wät panang Anon häd näng doo bä, panang Sarim häd näng do nedaa bä, tamii maeh do hyb n'aa tii bä. Hajõk Jowāw wë han'aa ranu kemuun hyb n'aa. ²⁴(Jowāw nu gahem'uun do radawäts gëet do pooj jé tii.) ²⁵Ti m' Jowāw nu gahem'uun do ma matëg raky ked'aak Judah buuj see sii. Judah buuj raky n'aa jaw'yyk do mejüü nyy da ji behop ji h'yyb enyyw däk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ti p'ãã raky ked'aak. Ti m' Jowāw nu gahem'uun do ma matëg rabana ta wë, ti m' raky hadoo ta hã:

²⁶—Ãã ma matëg —näk mä Jowāw hã. —Aj'yy tamyyj däk hã makahataa doo, maky n'aa her'oot do paah, ta ti na-ããj hë nu gemuun hÿÿ kä. Sahõnh hë rabahõm kãn ta wë. Dooh ãã wë rana boo bä —näk mä Jowāw nu gahem'uun do ma matëg ta hã.

²⁷Ti m' Jowāw ky hadoo:

—P'op Hagä Do né hē ti hanoo ji hā ji moo wät do pan'aa. P'op Hagä Do ky gabuuj né hē ti tamoo wät doo. ²⁸Bē hapäh né hē, bē maa napäh né hē bē hā ŷ her'oot do paah. P'op Hagä Do H'yyb Däng Do nado ŷ hÿÿh, näng paa ŷÿh. P'op Hagä Do mejüü ŷ ta pooj jé, näng paa ŷÿh. ²⁹—Raketëë do jäm n'aa rabajäm noo gó, ta patug pan'aa wē né ta ŷÿm pan'aa bahôm. Aj'yy najiis, jäm h'yyb mahüüm n'aa, tsebee kân katëë do pan'aa kyyh hā. Katëë do najiis tsebé do hadoo ŷ hÿÿh —näng mä Jowāw. —Baad ŷ tsebee kân sahôn hē rabahôm do hyb n'aa ta wē. ³⁰Taw'ääts hē rahyb n'aa jawyyg magyys hē ta tii. Ti yd jé taw'ääts hē ŷ rahyb n'aa sakog magyys hē —näng mä Jowāw.

³¹Ti m' Jowāw ky hadoo ênh:

—Hÿ pong jé hana doo, sahôn hē sa bahän h ta tii. Badäk hahÿÿ bä naa ŷ ti hÿÿh. Badäk hahÿÿ bä naa ti ŷ hajaa ŷ her'ood bä. Hÿ pong jé hana doo, sahôn hē bahän h hadoo doo, ³²ti né hē sahôn hē tabaher'oot t'ii hēnh tahapäh doo, tamaa napäh do ky n'aa. Ti hado né paawä, dooh ragado bä taher'oot doo. ³³ÿ gadoo ti hÿ pong jé hana do her'oot doo. Te hub né hē P'op Hagä Doo, baad ŷ ky däng. ³⁴ÿ P'op Hagä Do mejüü ta ky n'aa ŷ baher'oot hyb n'aa. Baad tabanoo hā ŷ ta Sahee. Ti hyb n'aa, te hub né hē bē hapäh Jesus ky n'aa ŷ her'oot doo. ³⁵—P'op Hagä Do kamahän ta T'aah. Sahôn hē bagä n'aa tabahadoo ta Yb an'oo bä. ³⁶P'op Hagä Do T'aah hā h'yy ka'eeh doo, edëb had'yyt da P'op Hagä Do pa hÿ pong jé. Nabuj keh'üüm doo, ta hā h'yy kana'eeh doo, dooh da t'ii hēnh raboo bä. Rahob had'yyt hē da nesaa doo, P'op Hagä Do an'oo bä —näng mä Jowāw kyyh.

Samarija häj n'aa buuj ŷÿnh panyyg n'aa hahÿÿh

4 Ti m', hajöo däk Jesus ma matëg, Jowāw nu gahem'uun do ma matëg bahän h däg, Jowāw bahän h däg na-ääj hē Jesus ranu gemuun doo, Pariséw raky n'aa napëë kân. ²(Dooch m' Jesus nu gemuun bä. Ta ma matëg ti nu gemuun Jesus wē han'aa doo.) ³Jesus heen n'aa nyy däk bä m', Pariséw raky n'aa napäh bä kâ, teréd hóm Judah häj n'aa. Garirej häj n'aa hēnh tabahôm kân p'aa hēnh. ⁴Ta tyw n'aa Samarija häj n'aa tabës doo me m' tabahôm.

⁵Ramahôm me m', rakajaa panang Sikar häd näng doo bä, Samarija häj n'aa bä. Hëëj Jakóh ta t'aah Joséh hā tanoo do paa nedaa hēnh ti panang. ⁶Tii bä ti majat mä naëng Jakóh gagots däk do paah. Jesus akaaj däk mäh, dawëë rababok do hyb n'aa.

Ȳynh Samarija buuj Jesus sii er'oot
do heen n'aa (JHN 4.1-38)

Ti m' Jesus baso däk naëng majat do pa. Wasyg kää mäh.

⁷⁻⁸Ti nuuj jé ta ma matëg rabahöm panang hënh, sa waa rabetsëë hyb n'aa. Ti m' naëng majat bä ȳynh, Samarija buuj, kajaa mä naëng tabagóp hyb n'aa. Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:
—Na ȳ eëg naëng uuh —näng mäh.

⁹Ti m' ȳynh hyb n'aa newëë teanh do hyb n'aa. Dooh Judah buuj raherod bä Samarija buuj sa sii.^m Ti hyb n'aa m' taky hadoo:
—H'ëëd hyb n'aa mabetsëë hã ȳ naëng? —näng mäh. —Ôm Judah buuj, ȳ ti Samarija buuj —näng mäh.

¹⁰Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:
—Mahapëë bä paawä ji

matym n'aa P'op Hagä Do anoo do ji hã, mahapëë bä paawä hahy naëng hetsëë do a hã, metsëë paawä ta hã naëng. Ji h'yyb ed'ëëp do naëng n'aa paawä tanoo a hã —näng mä Jesus.

¹¹Ti m' ȳynh ky hadoo:

—Ny ta hood? T'öp hahy naëng majat. N'yy hënh naa mabagóp ti naëng menooh doo? —näng mäh. ¹²—Ër wahë makü Jakóh gagots jat hahy naëng. Ti mo haj'aa paah, ti ti hanoo paa äã hã. Ti ti heëëk paah, ta taah reëëk paah, ta masãäh reëëk paa hahy naëng. Ër wahë makü bahãnh g'eeh òm? —näng mä ȳynh kyyh.

¹³Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Majat hahy naëng heëëk doo, p'aa hënh da tahoo kaaj däk —näng mäh. ¹⁴—Naëng ȳ anoo do heëëk doo, dooh da tahoo kaaj wäd bä. Naëng ȳ anoo do tawäd had'yyt hë da sa h'yyb tym gó.ⁿ Tanoo sa hã hy pong jé, P'op Hagä Do pa sa h'yyb tym edëb had'yyt hë —näng mä Jesus.

^m **4.9** Dooh Judah panaa heh'äät do Samarija buuj rado boo bä. Ti hyb n'aa, dooh Judah buuj ragado bä sa mahang, dooh raherod bä sa sii. Dooh Judah buuj ragenaag bä Samarija buuj. Dooh na-ääj hë Samarija buuj ragenaag bä Judah buuj.

ⁿ **4.14** P'op Hagä Do Sahee tii, naëng hadoo do Jesus anoo doo.

15 Ti m' ȳyñh ky hadoo:

—Na ta ti naëng ȳ karën, ȳ hoo nakaaj wät hyb n'aa, ȳ nana wät hyb n'aa, ȳ nagób wät hyb n'aa hahȳ naëng —näng mä ȳyñh kyyh.

16 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Abaaj hõm! Mahahëën nä a patug —näng mä Jesus.

17—Dooh ȳ patug nyy bä —näng mä ȳyñh kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ehub né hë õm, “Dooh ȳ patug nyy bä”, hanäng do õm —näng mäh. 18—Ji ma poo oow pé paa a pat'uuk. Hÿȳ kä mapa gä doo, dooh né hë a patug tado bä. Ehub né hë õm ti hedoo doo —näng mä Jesus.

19 Ti m' ȳyñh ky hadoo ënh ta hã:

—P'op Hagä Do ky n'aa rod ti õm —näng mäh. 20—SooH nanäng waëë jó ãã wahë makū rahyb n'aa jew'y'yyk P'op Hagä Doo. Bëëh, Judah buuj, Jerusarënh bä m' ji hyb n'aa jaw'y'yyk, bë nooh. Nyy da a hã? —näng mäh.

21 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Baad ȳ baher'oot a hã, ȳ maky dahé. Ti awät da ti noo gó, dooh da P'op Hagä Do ji Yb ji hyb n'aa jewyyg wäd bä nanäng waëë jó, Jerusarënh bä na-ããj né da —näng mäh. 22—Bëëh, Samarija buuj, dooh bë hapëë bä ta ti bë hyb n'aa jew'y'yyk doo. ãã hahȳ Judah buuj, ãã hapäh ta ti ãã hyb n'aa jew'y'yyk doo. ããh, Judah buuj, ãã mahang né hë ti taganyyh sahõnh hë sa h'yyb tym dëëb —näng mäh. 23—Ti awät da ti noo gó kä, da hë né hë ta du däk, baad P'op Hagä Do ji Yb hyb n'aa jaw'y'yyk doo, P'op Hagä Do Sahee hejój gó, tak'ëp baad hadoo doo gó na-ããj hë rahyb n'aa jew'y'yyk da. Ta ti hedoo do P'op Hagä Do ji Yb karën. 24 Sahee né hë ti P'op Hagä Doo. Ti hyb n'aa taw'ääts hë ta hã hyb n'aa jew'y'yyk doo, ta Sahee hejój gó, tak'ëp baad hadoo doo gó na-ããj hë P'op Hagä Do rahyb n'aa jew'y'yyk —näng mä Jesus ȳyñh hã.

25 Ti m' ȳyñh ky hadoo:

—ÿ ky n'aa napäh ti awät da Mesijas (Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do ramaneëënh doo) —näng mäh. —Takajaa bä, sahõnh hë da ër tamaher'oot —näng mä ȳyñh kyyh.

26 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—ÿ né ti hÿ Mesijas, a sii her'oot do né hë —näng mä Jesus.

27 Tii bä kä m', Jesus ma matëg rakajaa. Rahyb n'aa meuunh mä ȳyñh sii Jesus ber'oot do hyb n'aa. Rahyb n'aa meuuj né paawä, dooh m' reajaaj bä ta hã ȳyñh hã taher'oot doo.

²⁸Ti m' ȳynh beréd häng ta naëng hood, myyj hēnh tabajëng. Takajaa bä m' tabaheer'ood kân myyj bä haj'eenh do sa hã. Ti m' taky hadoo:

²⁹—Hamäh, ër hegãã aj'y y sahõnh hẽ ȳ moo wät do paa ȳ tamaher'oot doo —näng mäh. —Kristo, P'op Hagä Do H'y yb Däng Do hyb n'aa hadoo ti ta tii —näng mäh.

³⁰Ti m' rabahõm kân rabaheg'ããs hyb n'aa kä.

³¹Ti nuuj jé Jesus ma matëg ramejõ bong tabawa wät hyb n'aa ta waa:

—Mawa wäd a waa, ma matëg! —näk mä sa kyyh.

³²Ti Jesus ky hadoo sa hã:

—Ti anäng wa ȳ bë nahapäh doo —näng mä ta kyyh.

³³Ti m' sa da hadoo do hã ta ma matëg rabeanh:

—Ramana wät g'eeh ta waa? —näk mä sa kyyh.

³⁴Ti m' Jesus baher'oot sa hã:

—Ta ti hã ȳ mejõ hyng do karën do ȳ moo wät. Ȳ karën ȳ bahajaa hã ȳ tamejũ doo. Ti né hẽ wa ȳ hadoo doo, ȳ hanäng doo. Ti né hẽ hëp ȳ hejõj —näng mäh. ³⁵—Hahȳy da bë ky hetëg: “4 nä ta kamarab n'aa takata däk hyb n'aa joom tym”, bë nooh. —Bë hegãã, bok ta ti hajõk wẽ ȳ han'aa doo. Joom ag hahõõ däk do hadoo tii. Kaja kân ji ataa P'op Hagä Do wẽ, joom ag ji ataa do hadoo. ³⁶Ta ti wẽ ȳ hataa do gadoo da tamoo wät do sãm. Hỹ pong jé, P'op Hagä Do pa ragadoo da edëb had'yyt doo, wẽ ȳ hata däk doo. Jé P'op Hagä Do kyyh sa h'y yb tym gó hejoom do hadoo doo, hã ȳ h'y y ka'eeh do taa n'aa na-ããj né hẽ, séd hã da rah'y y gadejah. ³⁷Te hub né hẽ hahȳ sa ky hetëg: “Ta see tejóm n'aa, ta see tataa n'aa.” ³⁸Tii da da bë hã kä. Bë ȳ mejũũ bë bataa hyb n'aa bë nejoom doo. Ta wób ti moo bong tii.° Ta wób ramoo bok do sãm bë gado kân —näng mä Jesus ta ma matëg hã.

Hajõk Samarija buuj Jesus hã h'y y kae padëëk do ky n'aa hahȳy h

³⁹Ti m', hajõk Samarija buuj, ta ti panang buuj, rah'y y kae padäg kân mä Jesus hã, ȳynh maher'oot do hyb n'aa sa hã. Hahȳy d' mä ȳynh kyyh sa hã: “Sahõnh hẽ ȳ tamaher'oot ȳ moo wät do paah”, näng paa m' ȳynh sa hã. ⁴⁰Ti m', Jesus wẽ panang buuj rakajaa bä, rabetsëẽ ta hã sa panang bä tabaym hyb n'aa. Tii bä

° 4.38 Ta wób paa ti rer'oot sa hã P'op Hagä Do kyyh, tahanäng pé tii.

kä, pawóp hē ta āh tabayyw wät. ⁴¹Ti bahānh kä, hajök panang buuj rah'yy kae kän, sa hā Jesus her'oot do hyb n'aa. ⁴²Ti m' ȳynh hā raky hadoo:

—Maher'oot do hyb n'aa nado wäd āā wén ky daheeh. Āā wén ky daheeh h̄ȳy kä, ta kyyh āā maa napäh do hyb n'aa. Sahōnh hē badäk hah̄ȳy hā habong do sa h'yyb tym dēeb né hē ti hah̄ȳy kä, āā hapäh h̄ȳy kä —näk mä sa kyyh ȳynh hā.

**Aj'yy hyb n'aa jawyk do t'aah nahēē näng do
panyyg n'aa hah̄ȳy**

⁴³Pawóp däg kä m' ta ā kä sa panang bä tatab'ēēs doo, Jesus bahōm kän Garirej häj n'aa hēnh. ⁴⁴Hah̄ȳy d' mä Jesus her'oot do paah: “Ta häj n'aa bä dooh ragado bä P'op Hagä Do ky n'aa rod.” ⁴⁵Ti m', Garirej häj n'aa bä takajaa bä, ragadoo Jesus. Rawén gadoo, sahōnh hē Jesus pahuunh doo, Pas-kowa Jerusarēnh bä ratab'ēēs noo gó, rabahapäh do hyb n'aa paah.

⁴⁶P'aa hēnh mä Jesus bahōm ēnh panang Kanah häd näng doo hēnh, naeng, uwa bēeh matsing do tawareem paa bä. Ti awät aj'yy hyb n'aa jawyk doo, sa häj n'aa wahē n'aa kaser n'aa. Nahēē näng ta t'aah. Kapar-Naūm panang bä m' tabagä ti ta t'aah. ⁴⁷Ti m' aj'yy ky n'aa napäh bä Jesus kajaa do Garirej häj n'aa bä, Judah häj n'aa bä naa, panang Kanah hēnh tabahōm Jesus wē. Ti m' Jesus hā tabetsēē ta sii tabahōm, ta t'aah nahēē tabahahēēn hōm hyb n'aa. P'eets mä ta t'aah dajēb paawä.

⁴⁸Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē nahapēē bä tak'ēp hadoo do ji pehuunh doo, dooh né da bē ky dahé bä ēnh —näng mä Jesus kyyh.

⁴⁹—Hyb n'aa jawyk doo, —näng mä aj'yy —hamä si ȳy, tah ȳ nadajēp hyb n'aa —näng aj'yy kyyh.

⁵⁰Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Abaaj hōm. Has'oo däk da a t'aah. Nadajēb da a t'aah —näng mä Jesus.

Aj'yy ky dahé kän Jesus her'oot doo, ti hyb n'aa tababaaj hōm kän. ⁵¹Ti m' ta tyw n'aa me, ta hōō bä, takata däk mä ta karom sa hā, ta tób hēnh han'aa doo.

—Has'oo däk a t'aah —näk mä ta hā.

⁵²Ti m' tabeaanh sa hā:

—Nyy b' akēē pap̄ȳj, ta nahēē badoo wät? —näng mäh.

—Tsém né hē, atēh kēē —näk mä sa kyyh.

⁵³Ti m' aj'y hyb n'aa newëë, tii b' akä däk né hē m' Jesus baher'oot ta hã: “Has'oo däk da a t'aah”, tabanäng. Ti m' aj'yy, ta tób yt hã haj'eenh do na-ãäj mä rah'y kae padäg kãn Jesus hã.

⁵⁴Pawóp däg kã m' Jesus pahuunh do Garirej hãj n'aa bã takajaa bã, Judah hãj n'aa hēnh naa.

**Aj'yy nawät do Jesus haso däk do
panyyg n'aa hahÿÿh**

5 Ti m', ta jawén Jesus bahôm kãn Jerusarēnh hēnh, Judah buuj rahyb n'aa esee do ratab'ëës hyb n'aa. ²Kahadë panang Jerusarēnh häd näng doo. Panang noo seeh, B'éé Sa Tyw N'aa häd näng do pa ti majat karaj'aa bã mahan'yyts its. Betés-Da mä karaj'aa häd. Eberew^p kyy me tii. Ta w'oo hã 4 tób hatoonh kawõõt doo, sét hē ta hoo gad'oo bã hasooh. ³Ta ti yt hã hajök nahëë enäh. Sa mahang ty temah doo, nabong doo, k'yy gedóm doo. [Ta tii bã ragada mä naëng ketaam doo. ⁴Ta see pé noo gó m' P'op Hagä Do ããs bahyng mäh, tabetaam hyb n'aa naëng. Tabetaam jawén paa bã, pooj jé tame hahop do has'oo däk mä nahëë näng do paah.] ⁵Nahëë enäh do sa mahang ti asooh mä aj'yy, 38 däg ta baab ta nahëëh. Nawäd tii. ⁶Ti m' Jesus bahapäh bã aj'yy hasooh doo, taky n'aa napäh bã p'ooj däg ta nahëëh taky hadoo ta hã:

—Makarēn mabahas'oo däk? —näng mäh.

⁷Ti m' aj'yy ky hadoo:

—Dooh ÿ haja bã —näng mäh. —Dooh ÿ masa pé naëng ketaam jawén paa bã, ÿ bahop hyb n'aa. ÿ kakoon nuuj jé, ta see bahop pój ÿÿ jé. Ti hedo had'yyt hē —näng mä aj'yy kyyh.

⁸Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—As'ëëg g'ëed! —näng mäh. —Mado däg a tyng. Awäd däg —näng mä Jesus kyyh aj'yy hã.

⁹Nayyw hē m' tabas'ëëg g'ëed kãn, tado däk ta tyng kã, awäd däg kãn mäh.

Saab noo gó m' ta tii, Judah buuj rakamehehãk do hã. ¹⁰Ti hyb n'aa Judah buuj sa wahë n'aa raky hadoo aj'yy hã:

—Saab naga hē. Dooh ër ky n'aa jaw'yyk do an'oo bã ji tyng ji atón bã Saab hã —näk mä sa kyyh.

^p 5.2 Judah buuj sa kyyh ji maneëënh Eberew. Badäk hahÿÿ hã Jesus bawät noo gó, tamawoob hē kyyh rahe'ood Judah hãj n'aa bã: Eberew kyyh, Aramew kyyh, Gereg kyyh. Eberew kyyh ti sa kyyh heh'äät doo.

¹¹Ti m' aj'yy ky hadoo sa hã:

—Aj'yy ŷ haso däk do ky hadoo hã ŷŷ: “Mado dæg a tyng. Awäd dæg”, näng hã ŷŷ —näng mä aj'yy.

¹²Ti m' raky hadoo ta hã:

—Jaa ti ta ti a hã hedoo doo? —näk mäh.

¹³Dooh m' aj'yy hapëë bä. Dooh wäd mä tii bä Jesus. Hajök do mahang tabawäd däk.

¹⁴Ti noo gó né hẽ m', badawëd däk, Jesus hapëë kãn aj'yy P'op Hagä Do tób n'aa bä. Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Mahegãã. Õm has'oo däk —näng mäh. —Mamoo wäd wäd manä nesaa doo, ti bahãnh tanahadoo hyb n'aa nesaa do a hã —näng mä Jesus kyyh aj'yy hã.

¹⁵Ti m' aj'yy bahõm kãn. Tamaher'oot mä Judah buuj sa wahë n'aa sa hã, Jesus ta ti haso däk doo.

¹⁶Tii bä kä m' Jesus raky n'aa hajëew kãn, ranu mer'ood kãn, Saab hã tahaso däk do hyb n'aa aj'yy. ¹⁷Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Ee moo wäd had'yyt hẽ. ŷ na-ããj né hẽ ŷ moo wäd had'yyt hẽ —näng mäh.

¹⁸Ta tii d' tabedoo do hyb n'aa, tak'ëp kä Judah buuj sa wahë n'aa rakarën radajëeb kãn. Pooj jé, dooh Saab tatay bä sa hã, ta jawén kä P'op Hagä Do m' ta yb mäh, tanooh. Sa hã, P'op Hagä Do hadoo mäh, tanooh.

P'op Hagä Do T'aah hyb n'aa jawyk do ky n'aa hahÿh

¹⁹Ti m' Jesus ky hadoo Judah buuj sa wahë n'aa hã:

—Né hup ŷ né hẽ hahÿ ŷ her'oot doo: ŷÿh, P'op Hagä Do T'aah, dooh daj ŷŷ hẽ ŷ hajaa péh. Jããm né hẽ ŷ moo wät Ee, P'op Hagä Do moo wät do ŷ hapäh doo. Ee moo wät do né hẽ ti ŷ moo wät. ²⁰Ee, P'op Hagä Doo, ŷ takamahãh. Sahõnh hẽ tamoo wät doo, hã ŷ tametëeh. Hahÿ aj'yy ŷ haso däk do bahãnh da, hã ŷ P'op Hagä Do banoo ŷ moo wät hyb n'aa. Bë hyb n'aa meuunh da ta tii. ²¹Dejëp do genä bong, Ee an'oo bä. Rabadëb had'yyt doo kä, tanoo. Ti hadoo né ŷÿh, P'op Hagä Do T'aah, ŷ anoo rabadëp, ŷ h'yyb däng do sa hã. ²²Ee nado ta wób ky n'aa etyy. Hã ŷŷ, T'aah hã, Ee banoo sahõnh hẽ ŷ ky n'aa etyy hyb n'aa. ²³Ta tii d' tawén d'oo ŷ raweh'ëeh, ŷ rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa ta hã raweh'ëeh doo da, ta hã rahyb n'aa jew'yyk doo da. P'op Hagä Do T'aah waneh'ëeh doo, dooh né hẽ

tawehëe bã ênh Ee P'op Hagä Doo, hã ÿ mejō hyng doo —näng mä Jesus sa hã.

²⁴Ti m' taky hadoo ênh:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: ÿ her'oot do gad'oo doo, hã ÿ mejūū do hã h'yy ka'eeh doo, edëb had'yyt do ta hã däg, tawäd had'yyt hë da hÿ pong jé P'op Hagä Do pa. Doooh nesaa do hã taky n'aa kety däk da. Doooh banesaa doo hënh tahōm wäd bã. Edëb had'yyt hë kä ta h'yyb tym. P'op Hagä Do pa da tabawäd had'yyt hë kä —näng mä ta kyyh.

²⁵Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Ti awät da ti noo gó, da hë né hë tadu däk, P'op Hagä Do hã h'yy gatamah doo, dejëp do hadoo doo, ramaa napäh da këh ÿÿ, P'op Hagä Do T'aah kyyh. Këh ÿ ky dah'eeh doo, edëb had'yyt hë da sa h'yyb tym. ²⁶Ee, P'op Hagä Do hanaa né hë ji edëp doo. Ti hadoo né hë ta T'aah hã hana doo, P'op Hagä Do an'oo bã. ²⁷Hã ÿÿ, T'aah hã P'op Hagä Do banoo ÿ hyb n'aa jawyk hyb n'aa, sahōnh hë sa hã ÿ ky n'aa etyy hyb n'aa, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do ÿ bahadoo do hyb n'aa. ²⁸Bë hyb n'aa meuuj manä ta ti ÿ her'oot do hã. Ti awät da ti noo gó, P'op Hagä Do T'aah kyyh sahōnh hë dejëp do paa ramaa napäh da. ²⁹Tii bã da ragenä bong. Baad hadoo do moo heb'ooh do paah, hÿ pong jé da, P'op Hagä Do pa raboo had'yyt hë da. Nesaa do moo heb'ooh do paah, tabanesaa hënh da raky n'aa kety däk.

³⁰Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Doooh ÿ hajaa pé ti daj ÿÿ hë. P'op Hagä Do ÿ tamaher'oot doo da né hë ÿ bad'oo sa hã. Ti hyb n'aa baad ub had'yyt hë ta ti sa hã ÿ ky n'aa etyy doo. Hã ÿ mejūū do karën doo da ÿ bad'oo. ÿ karën do jawén nado —näng mä Jesus.

³¹Ti m' Jesus ky hadoo ênh Judah buuj wahë n'aa sa hã:

—Daj ÿÿ hë këh ÿ n'aa ÿ her'ood bã paawä, dooh paawä baad tado bã tii. ³²Ti awät nä ta seeh baad ub këh ÿ n'aa her'oot doo. P'op Hagä Do né tii. Te hub né hë këh ÿ n'aa taher'oot doo, ÿ hapäh. ³³Bë mejūū paa raky n'aa eanh Jowāw wë. Baad Jowāw nu gahem'uun do baher'oot sa hã këh ÿ n'aa. ³⁴Doooh hyb n'aa ÿ karën pé badäk hahÿÿ bã naa këh ÿ n'aa rod, tii d' ÿ wén her'oot. ÿ wén ky däng Jowāw nu gahem'uun do her'oot do paa hã këh ÿ

^q 5.28 Ta jawén tii, p'aa hënh Jesus bahyng bã.

n'aa, taheer'ood wāt do bë ky daheeh hyb n'aa, bë h'yyb tym bedëp hyb n'aa nesaa do mahãnh. ³⁵Ji bag bawag dāk do hadoo Jowāw nu gahem'uun do ma metëek doo. Pooj jé dó, bë tsebee bong tama metëek do hã —näng mä Jesus kyyh sa hã.

³⁶Ti m' taky hadoo:

—Baad ub né paawä Jowāw nu gahem'uun do baher'ood wāt këh ÿ n'aa, ti anäng ta bahãnh hadoo do këh ÿ n'aa metëeh doo. Hã ÿ Ee P'op Hagä Do anoo do ÿ pehuunh do pan'aa né tii. ÿ pehuunh do hã ji bahapäh ÿ P'op Hagä Do mejō hyng do ÿ ti hÿÿh. ³⁷Ee, P'op Hagä Doo, hã ÿ mejō hyng doo, baad ub na-ãäj hë taheer'oot këh ÿ n'aa. Dooch noo gó bë maa napäh pé ta kyyh. Dooch noo gó ta mamets bë ty gahapäh péh. ³⁸Dooch bë h'yyb tym gó tayyw bä ta kyyh, tamejũũ do hã bë ky nadaheeh do hyb n'aa. ³⁹Baad né paawä bë ma kametëek P'op Hagä Do kyy kerih do hã. Tii d' bë wén ma kametëek, tii hã bë aw'yyt bë ed'oo bë edëb had'yyt do P'op Hagä Do wë. Hajōō nuu me né hë bë ner'ood paawä, dooh bë h'yy ganyy bä këh ÿ n'aa hã ta hã taheer'oot do hã! ⁴⁰Këh ÿ n'aa ti taheer'ood né paawä, dooh bë ana bä wë ÿÿ, edëb had'yyt do ÿ banoo hyb n'aa bë hã.

⁴¹Ti m' taky hadoo:

—ÿ raj'aa etsë do jawén nado ÿ bawät. ⁴²ÿ h'yyb hapäh bëeh! Dooch bë kamahãh bä P'op Hagä Do bë h'yyb gó. ⁴³Ee kyy gó né paawä ÿ bahyng, dooh ÿ bë gado bä. Ta seeh, ta daaj hë ta ky gabuuj gó hana doo, ti paawä bë gadoo. ⁴⁴Bë gen'aak bë da hadoo do bë hã raj'aa etsëe bä. Dooch bë hyb n'aa p'eed bä bë ky n'aa, P'op Hagä Doo, sét had'op do her'oot do hã. Ti hyb n'aa bë nahajaa hã ÿ bë h'yy ka'eeh doo.

⁴⁵—Bë ÿ ky n'aa tapaa bë edoo manä Ee, P'op Hagä Do wë. ÿ nado tii, bë hã ky n'aa tapaa doo. Mosees hã ti bë h'yy kejäg ub. Ti né hë da bë taky n'aa tapaa. ⁴⁶Mosees bë ky dahé bä paawä, ÿ né paawä bë ky daheeh. Mosees né hë këh ÿ n'aa herih do paah. ⁴⁷Dooch bë ky dahé bä ti terih do paah. Ti hyb n'aa bë wén ky nadaheeh ÿ her'oot doo —näng mä Jesus kyyh Judah buuj sa wahë n'aa sa hã.

Jesus pahuunh do 5 miw sa waa panyyg n'aa hahÿÿh

6 Ta jawén kä m', karaj'aa Garirej häd näng do Jesus batsëg hõm. Tiberijas karaj'aa häd seeh. ²Hajök Jesus jawén habok, hajöng tapehuunh doo, nahëe enäh do taheso padëek do na-ãäj hë rabahapäh do paa hyb n'aa. ³Ti m', Jesus ta ma matëg daheeh

rabasëek waëë hã. Tii b' rabaym, ti m' rabehyy b'ëëh. ⁴Edaa däk mä Judah buuj Pas-kowa rataheb'ëës doo. ⁵Ti m' Jesus baheg'ããs, hajök ti han'aa doo. Ti m' Pirip hã taky hadoo:

—N'yy hënh da ër betsëë hajök do sa waa? ⁶—näng mä Jesus, Pirip tametyy hyb n'aa. Jesus hapäh ta h'yyb gó nyy d' tabad'oo.

⁷Ti m' Pirip ky hadoo:

—8 kamarab ji moo wät do sãm dooh tahaja nä bä sa waa sãm —näng mä Pirip.

⁸Ti m' ta ma matëg seeh, ãn-Deréh, Simaw Peed hÿÿj, ky hadoo mäh:

⁹—Gëët hÿ karapee. Ti anäng ta wë its ji ma poo oow pé pãw ned'ëed is doo, sewada häd näng do s'ëëb. Tah'ÿÿb pawóp hë. Tahaj'as mä ti hajök do hã? —näng mä ta kyyh.

¹⁰Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë mejõ rabehyy b'ëëh jawii jó —näng mäh.

Baeh jawii tii bä. Ti m' rabehyy b'ëëh. ⁵miw ajyy tahyb n'aa pé tii bä hab'ëëh doo. ¹¹Ti m' Jesus basog däk pãw, P'op Hagä Do hã taky hadoo:

—Õm taw'ãäts hë Ee. Man'oo däk ãã waa —näng mäh.

Ti m' taban'oo kãn hab'ëëh do sa hã. Ti hadoo né tah'ÿÿb ënh. Wog enä hõm mä sahõnh hë. ¹²Rabahajaa bä kä rawëh doo, Jesus ky hadoo:

—Bë ata däg mad'aak doo, takanerejãã hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹³Ti m' mad'aak do ta ma matëg rata hõm kãn kawaju gó. ¹²m' kawaju gedë hõm doo. Ji ma poo oow hadoo do paa madaag kãn hajõng pãw bód.

¹⁴Ti m' hajök do rabahapäh bä Jesus pahuunh doo, raky hadoo:

—Hahÿ né hë P'op Hagä Do ky n'aa rod badäk hahÿÿ hënh hana doo, kerih do hã tahe'oot doo —näk mä sa kyyh.

¹⁵Jesus h'yyb gó tabahapäh bä, tak'ëp rah'yyb tatug paawä sa häj n'aa wahë n'aa tabahadoo hyb n'aa, ta mab hë kä p'op tabasëek waëë jó sa mahãnh.

Tamii pong jé Jesus bawät do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁶Tüüh däg kä m', Jesus ma matëg rabawëej kãn karaj'aa hënh. ¹⁷H'oo gó m' ragatsëg t'oonh, Kapar-Naüm häd näng do panang nemuun rabatsëg paawä. Badajuu däk mäh. Dooh m' Jesus awëëj nä bä sa wë. ¹⁸Ti m', tak'ëp bah'ood ty gahëm. Tewëep maadaka.

¹⁹Dawëë péj rababoo dāk bā kā, Jesus rahapäh. Tamii pong jó tabana sa wë. Ti m' tak'ëp rabeÿÿm bong. ²⁰Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë eÿÿm manäh! ÿ ti hÿÿh —näng mäh.

²¹Ti m' rah'yyb tsebee kãn tagatsëg sooh bā sa sii. Ti m', nayyw hë rakaja kãn jajé raty gapad'ëek hënh.

Ji h'yyb tym dëëb panyyg n'aa Jesus hanäng do hahÿÿh

²²Ti m' jati péh, hajök do tamyyj dāk hã ha'yym do Jesus mä resoos. Tsém hadoo, sét né h'oo tii bā hajat. Ti gó né hë Jesus ma matëg rabatsëg hõm. Dooh m' Jesus gatsëg so bā sa sii, sa hã. Ti hyb n'aa m' tii bā aym, red'oo. ²³Ti noo gó né hë panang Tiberijas häd näng doo bā naa marakate wób ranu kajäk, pãw rabawa p'aa hënh tabanäng hënh. Tsém hadoo pãw rabawa do paah, Jesus P'op Hagä Do hã taky n'aa etsëë do jawén paa bā. ²⁴Ti m' rah'yy kadaw'uuh, dooh né hë m' Jesus tii bā, dooh ta ma matëg tii bā. Ti m' ragatsëg tooj kãn marakate gó. Panang Kapar-Naüm tabanäng hënh rabatsëg hõm kãn mäh, t'ii hënh Jesus rabesoos hyb n'aa.

²⁵Karaj'aa ta myyj jé Jesus rabaw'yyt bā kā m' raky hadoo ta hã:
—Ma matëg, —näk mäh —nyy b' akä makajaa? —näk mäh.

²⁶Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: ÿ pehuunh do hã bë h'yy genä dāk do hyb n'aa nado ÿ bë wén esoos. ÿ bë wén esoos, pãw hã bë wog enä padëek do hyb n'aa. ²⁷Taw'ääts hë dooh bë waa hã had'yyt hë bë h'yyb padäg. Nayyw hë takarejã tii. Taw'ääts hë bë h'yyb padäg had'yyt hë ji h'yyb tym edëb had'yyt do hanoo do hã. Kanarejã tii. ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ né hë bë hã hanoo tii. Ee, P'op Hagä Do ky gabuuj gó ÿ moo wät —näng mä Jesus sa hã.

²⁸Ti m' rabeaanh Jesus hã:

—H'ëed ti P'op Hagä Do karën äã moo bok? —näk mä sa kyyh.

²⁹Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hahÿÿ da P'op Hagä Do karën bë hã: Takarën bë h'yy ka'eeh tamejõ hyng do hã —näng mä Jesus.

³⁰Ti m' raky hadoo:

—Äã karën mametä ta heen n'aa. Mapahuunh do äã bahapäh bā kā, õm äã ky daheeh. H'ëed mametëeh äã hã? ³¹Ër wahë makü na-ääj hë rawa paa pãw hadoo do Manah häd näng doo, tabanawäng hënh rahabok noo gó. Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do

ta ky n'aa hã: “Tanoo sa hã hÿ pong jé hana do pãw.”^r Ti bahãnh ti ãã karën mametëeh —näk mä sa kyyh Jesus hã.

³²Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Mosees nado ti hanoo ta ti pãw hÿ pong jé hana doo. Ee mo haj'aa ti ta ti pãw. Ee né hë ti hÿÿh, bë hã han'oo kãn pãw heh'äät do hÿ pong jé hana doo.

³³Badäk hahÿÿ bä hahyng doo, badäk hahÿÿ hã habong do sa h'yyb hed'ëep doo, ti né kä ta ti Pãw heh'äät kä P'op Hagä Do anoo doo.

³⁴Ti m' raky hadoo Jesus hã:

—Man'oo had'yyt hë ta ti ãã hã, maky däng doo —näk mä sa kyyh.

³⁵Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ né ti pãw hadoo do edëb had'yyt hë hanoo doo. Wë ÿ hana doo, dooh tasa wäd bä. Hã ÿ h'yy ka'eeh doo, dooh tahoo kaaj wäd bä —näng mäh. ³⁶—ÿ her'ood wät né paa bë hã, dooh hã ÿ bë h'yy kae bä, ÿ bë hapëë né paawä. ³⁷Ti hadoo né hë, wë ÿ rabana da sahõnh hë Ee anoo do hã ÿÿ. Dooh da ÿ mak'yyts bä wë ÿ han'aa doo. ³⁸Baad ÿ wén gadoo sa hã, P'op Hagä Doo, hã ÿ mejõ hyng do karën do ÿ moo wät hyb n'aa. Dooh daj ÿÿ hë ÿ karën do jawén nado. ³⁹Hahÿÿ da P'op Hagä Do karën hã ÿÿ: Dooh takarën bä hã ÿ tanoo do see tabanesaa hënh tahõm bä, ÿ an'oo bä. Takarën ÿ genyy bong sahõnh hë hã ÿ tanoo doo, hÿ pong jé, P'op Hagä Do pa rababoo had'yyt hyb n'aa, sahõnh hã ta sãm tabanoo noo gó. ⁴⁰Ee P'op Hagä Do karën sahõnh hë ta T'aah hã h'yyb padëek doo, ta T'aah hã ky dah'eeh doo, redëb had'yyt hë kä hÿ pong jé ta pa. Sahõnh hë ta sãm ragadoo bä kä, ÿ genyy boo kãn P'op Hagä Do wë, hã ÿ h'yy ka'eeh doo —näng mä Jesus.

⁴¹Ti m' hajõk do raky n'aa hajëm, “ÿ pãw hadoo doo, hÿ pong jé naa hahyng doo”, tahanäng do hyb n'aa. ⁴²Hahÿÿ d' mä sa kyyh rabaher'oot bä:

—Hahÿ ta see nado ti hÿÿh. Joséh t'aah né hë ti hÿÿh —näk mäh. —Ãã hep'ëeh ti ta yb, ãã hep'ëeh ti ta ÿÿn. H'ëed hyb n'aa, “Hÿ pong jé naa ÿÿh”, tabanäng? —näk mä sa kyyh.

⁴³Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Jããm ti bë kyyh, bë ky kak'ëe doo —näng mäh. ⁴⁴—Dooh hajaa pé wë ÿ hana péh, hã ÿ h'yy ka'eeh péh, Ee, mejõ hyng do ÿÿh, wë ÿ tanatsyyd bä sa h'yyb tym. Jããm hë hajaa wë ÿ rana bä,

Ee h'yyb tatug bā wē ȳȳ. Hā ȳ h'yy ka'eeh do ȳ genyy bong da, P'op Hagä Do wē ranu kajäk hyb n'aa, sahõnh hā ta sām ȳ banoo noo gó. ⁴⁵Hahȳy da P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong paa ji ta h'yyb tatuk do ky n'aa: “Sahõnh hē sa hā P'op Hagä Do ma metëek da.”^s Ti hyb n'aa, sahõnh hē Ee ma metëek do maa new'ëe doo, sa h'yyb gó renäm doo, wē ȳȳ da rabana, hā ȳȳ da rah'yy ka'eeh. ⁴⁶Dooch hapäh pé Ee, P'op Hagä Doo. Jāām né hē ȳȳh, P'op Hagä Do wē naa hahyng do hapëe wät —näng mä Jesus hajök do sa hā.

⁴⁷Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Né hup ȳ né hē hahȳ ȳ her'oot doo: Hā ȳ ky dah'eeh do redëb had'yyt da h̄y pong jé, P'op Hagä Do pa. ⁴⁸Ȳ né ti pāw hadoo do edëb had'yyt hē hanoo doo. ⁴⁹Tabanawäng hēnh pāw hadoo Manah häd näng do bë wahë makū rawa né paawä, dejëp né hē. ⁵⁰Hahȳ pāw hadoo do h̄y pong jé naa hahyng do hawa doo, dooch tadajëb bā ta h'yyb tym, dooch tabanesaa hēnh tahõm bā. ⁵¹Ȳ né hē ta ti pāw hadoo do ji hed'ëep doo, h̄y pong jé naa hahyng doo. Sahõnh hē hahȳ pāw hawa doo, raboo had'yyt hē da h̄y pong jé P'op Hagä Do pa. Hup ȳ ta ti pāw ȳ anoo do ȳ dajëp bā, badäk hahȳy hā habong do h̄y pong jé rabadëb had'yyt hyb n'aa P'op Hagä Do pa —näng mä Jesus.

⁵²Ti m' tak'ëp Judah buuj raky kakä bong, tii da Jesus edoo do hyb n'aa. Hahȳy d' mä sa kyyh:

—Nyy da hahȳ aj'yy banoo ër bawëh hyb n'aa ta dab? —näk mä sa kyyh.

⁵³Ti m' Jesus ky hadoo:

—Né hup ȳ né hē hahȳ ȳ her'oot doo: Aj'yy Hadoo Do H̄y Pong Jé Hana Do dab bë nawëe bā, ta majyyw bë neëg bā, dooch bë haja bā h̄y pong jé bë nu kajäg bā P'op Hagä Do pa. ⁵⁴Jé dap ȳ hawëh doo, majyw ȳ heëek doo, h̄y pong jé edëb had'yyt da P'op Hagä Do pa. Ȳ ganyy wät da P'op Hagä Do wē, sahõnh hā ta sām ȳ banoo noo gó kä. ⁵⁵Tanawë heh'äät hadoo dap ȳȳ. Ji heëk do heh'äät hadoo majyw ȳȳ. ⁵⁶Jé dap ȳ hawëh doo, majyw ȳ heëek doo, séd hā däg ta h'yy kata däk hā ȳȳ. Ȳ na-āāj da ta h'yyb gó ȳ bawäd kän. ⁵⁷Ee hā tabana hedëp doo. Ti né hē ȳ tamejūū. Ta hyb n'aa ȳ bedëp. Ti hadoo né hē, hā ȳ h'yy kamasoo doo, edëp da hëp ȳ n'aa. ⁵⁸Gëet hahȳ pāw hadoo do h̄y pong jé hana doo. P'ooj ub bë wahë makū rawa do paa nahado ti h̄ȳȳh. Rawa né paawä ti dejëp.

^s 6.45 Isajas 54.13

Hahỹ pāw hawa doo, tawād had'yyt hē da P'op Hagä Do pa ⁵⁹—
näng mä Jesus, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hā
tama metëek noo gó, Kapar-Naūm panang bā.

Hajök Jesus heréd hōm do panyyg n'aa hahỹyh

⁶⁰Ta ti Jesus her'oot do ramaa newë dāk bā, hajök Jesus ma
matëg wób raky hadoo mäh:

—Ti bahānh hēeh ta ti taker'oot doo. Dooh ky daheeh pé ta ti
hedoo doo —näk mä sa kyyh.

⁶¹Ta ma matëg wób kawaj'ään gó rabaher'oot ta kyyh p'ää Jesus
bahapäh bā m' ta h'yyb gó m', taky hadoo sa hā:

—Y her'oot do hā bē h'yy kejäg bong? ⁶²Bē h'yy kejäg bong
tan'oo bā, nyy da da bē baher'oot ȳyh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé
Hana Do bē bahapäh bā, p'aa hēnh hỹ pong jé tabasëek bā? ⁶³P'op
Hagä Do Sahee ti ji h'yyb tym hed'ëep doo. Ji daaj hē ji hejój me
doo ji hajaa péh. P'op Hagä Do Sahee hā naa né hē ti ta ti kēh ȳy,
bē hā y her'oot doo, hỹ pong jé, P'op Hagä Do pa ji edëb had'yyt
hē hanoo doo. Te hub né hē kēh ȳy. ⁶⁴Ti hadoo né hē, bē mahang
doo raky dahé bā —näng mä Jesus.

Ta tii da Jesus wén her'oot, pooj jé Jesus hapëe dāk do hyb n'aa
ta h'yyb gó sa mahang ky nadah'eeh doo. Tahapëe dāk né hē ěnh
ta majī moo gó haëenh do pan'aa.

⁶⁵Ti m' Jesus ky hado kån:

—Ti hyb n'aa bē hā y bedoo, dooh hajaa pé wē y hana pé Ee
natatug bā —näng mä Jesus.

⁶⁶Ti noo gó né kã m' hajök heréd hōm Jesus. Dooh ta sii raboo
boo bā. ⁶⁷Ti m' 12 hedoo do ta ma matëg hā Jesus beaaj wät:

—Bē na-āj bē karēn bē bahōm mahānh ȳy? —näng mäh.

⁶⁸Ti m' Simaw Peed häd näng do ky hadoo ta hā:

—Hyb n'aa jawyk doo, —näng mäh —jaa sii āā bahōm kån? Ōm
ti her'oot ji h'yyb tym hedëb had'yyt do ky n'aa hā. ⁶⁹Ōm né hē
baad had'op doo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, āā ky daheeh. Āā
hapëe dāk né hē tii —näng mä Peed kyyh.

⁷⁰Ti m' Jesus ky hadoo:

—Y né hē, bēeh, 12 hedoo doo, wē ȳy y asëew hōm doo. Sét hē
bē mahang Dijab' karom!

^t 6.70 Gereg kyy me ramaneëenh Nesaa Do Yb, Dijab. “Ji taky n'aa tapa had'yyt doo”, tahanäng
péh ti Dijab.

⁷¹(Judas, Simaw Ikarijot häd näng do t'aah ky n'aa ti tahe'oot. 12 hedoo do see né tii, ta jawén Jesus taky n'aa her'ood däk do pan'aa kä majiĩ hä.)

Judah buuj rahyb n'aa esee do rataheb'ëes doo hënh

Jesus bahôm do ky n'aa hahÿÿh

7 Ta jawén kä Jesus bawäd kân mä Garirej häj n'aa hënh. Dooh m' takarën tahôm bä Judah häj n'aa hënh, ta tii bä wahë n'aa rakarën radaj'ëep do hyb n'aa. ²Tabedaa däk bä m', bag'aad me tób Judah buuj rabahemak do rataheb'ëes doo,^u ³Jesus hÿÿj raky hadoo mä ta hã:

—Ayyw manä babä. Taw'ääts hë Judah häj n'aa hënh mabahôm, mapahuunh do a hataa rabahapäh hyb n'aa. ⁴Ji karën bä ji raky n'aa ets'ëeh, dooh ji jejen bä ji moo wät doo. Taw'ääts hë sahôn hë rabaheg'ääs ti mapahuunh doo —näk mä sa kyyh.

⁵Ta hÿÿj na-ääj hë dooh m' rah'yy kae bä ta hã, tii d' rawén edoo.

⁶Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Dooh takaja nä bä ti noo gó ÿ bahôm doo. Bëeh, bë h'yyb karën do noo gó né hë bë bahôm. ⁷Badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh doo, dooh bë hã rakamajë bä. Wë ÿ rawén kamaj'ii, nesaa do ramoo heb'ooh do ky n'aa, nesaa do rahyb n'aa nahew'ëë do ky n'aa ÿ her'oot do hyb n'aa. ⁸Bë ahôm ta ti rataheb'ëes hënh. Dooh ÿ ahôm nä bä ta t'ii hënh. Dooh takaja nä bä ti noo gó ÿ bahôm doo —näng mä Jesus kyyh ta hÿÿj sa hã.

⁹Ta ti tahe'oot do jawén paa bä m', Jesus baym dó Garirej häj n'aa bä.

¹⁰Ti m', ta hÿÿj rabahôm jawén paa bä, Jesus bahôm kân. Kejën do hadoo tabahôm, ta wób ranahapäh bä. ¹¹Ti m' rahyb n'aa esee do rataheb'ëes hënh Judah buuj sa wahë n'aa resoos mä Jesus. Rabesoos bä m' rabeaanh n'yy hënh Jesus.

¹²Jé pad'yyt hë hajök do wób rahe'oot mä Jesus ky n'aa hã.

—Ky enyym —näk mä ta wób.

—Dooh —näk mä ta wób. —Ji tawadii tii —näk mäh.

¹³Kaja hë m' rabahesëenh ta ky n'aa, sa wahë n'aa rajeÿÿm do hyb n'aa.

^u 7.2 Sét ta baab ken'yyh Judah buuj rabahemak tób bag'aad me, tabanawäng hënh sa wahë makü rababok do paa rahyb n'aa esee hyb n'aa.

¹⁴Rataheb'ëes do hõõ bã, 4 ta ã däg, Jesus bahõm kãn mã P'op Hagã Do tób n'aa hẽnh. Tii bã tama met'ëeg kãn. ¹⁵Ti m' Judah buuj sa wahẽ n'aa rahyb n'aa meuunh, ti m' raky hadoo:

—Nyy d' hajõng tabahajaa, ma kamanet'ëeg né paawã hahỹ aj'yy? —nãk mã sa kyyh.

¹⁶Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Hã ÿ naa nado ti ÿ ma metëek doo. Hã ÿ mejũũ do hanaa né tii. ¹⁷P'op Hagã Do gen'aak do karẽn moo wãt doo, ti tahapãh da ta h'yyb gó, P'op Hagã Do hanaa tado bã, hana ÿ tado bã ÿ ma metëek doo. ¹⁸Jé ta daaj hẽ, ta ky gabuuj her'oot doo, ta hã raweh'ëeh do hyb n'aa tii. Ti hadoo nado ta hã mejũũ do raweh'ëeh karẽn doo. Dooh ji tawad'ii bã ta tii hã. Dooh j'ooj madãk do tado bã ta h'yyb. Baad had'op do tii —nãng mã Jesus.

¹⁹Ti m' Jesus ky hadoo ãnh:

—Mosees né hẽ bã hã hanoo P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hado né paawã, dooh bã ky dahé bã. H'ëed hyb n'aa ti bã karẽn ÿ bã daj'ëep? Ta ky n'aa bã ky dahé bã paawã, dooh paawã bã karẽn bã ÿ bã dajëeb bã —nãng mã Jesus kyyh Judah buuj sa wahẽ n'aa sa hã.

²⁰Ti m' ta wób raky hadoo:

—Karap'aar h'yyb nesaa do a hã anãng! Dooh õm daj'ëep péh —nãk mã sa kyyh.

²¹Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sét hẽ ÿ pahuunh do hyb n'aa Saab hã, bã h'yy kejãg bong. ²²Bẽ na-ããj né hẽ Saab hã né bã moo bok. Bẽ taah masuuj noo byyh kahõk do heen n'aa Saab noo gó tado bã, tii hã né hẽ bã moo bok, Mosees mejũũ do hyb n'aa. (Mosees nado du n'aa tii. Mosees pooj jé habong do paa ãr wahẽ makũũh, ti ti du n'aa.) ²³Hỹ ÿ kã bã hã ÿ beanh: Saab hã bã an'oo bã ji t'aah masuuj noo byyh ji gahõg bã, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hyb n'aa, h'ëed hyb n'aa ti bã kawajããn wẽ ÿ ÿ, Saab hã aj'yy baad ÿ ahub dãk do hyb n'aa? ²⁴Daap hẽ ÿ bã ky n'aa ety manãh. Taw'ããts hẽ P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do hã bã baheg'ããs ta ky n'aa —nãng mã Jesus kyyh sa hã.

**Rahyb n'aa newëe P'op Hagã Do H'yyb Dãng
do Jesus tado bã ky n'aa hahỹ ÿh**

²⁵Ti m' Jerusarẽnh panang buuj wób raky hadoo:

—Hahỹ nado aj'yy radaj'ëep rahanãng doo? ²⁶Ti babã tabagëët ãnh. Hajõõ mahang tabaher'ood né paawã, dooh sa kyy pé ta hã.

Ēr wahë n'aa rahyb n'aa newë dāk apäh, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, Kristo häd näng do tado bä tii? ²⁷Nyy d' ti hÿÿ éh? Āã hapäh ti hahÿ aj'yy n'yy hënh naa. Kristo häd näng do kajaa bä, dooh ji hapëë bä n'yy hënh tahana —näk mä sa kyyh.

²⁸Ti hyb n'aa m', P'op Hagä Do tób n'aa bä Jesus ma metëek bä taky hadoo, tak'ëp mä ta kyyh:

—Bë hapäh mä ÿÿ, bë nooh. Bë hapäh mä n'yy hënh naa ÿÿ, bë nooh. Dooh këh ÿ gabuuj tado bä hÿ ÿ bahyng. Ti awät né hë ta ti hä ÿ mejō hyng doo. Te hub né hë ta tii. Tahajaa ji h'yy kasadëë bä taky däng do hä. Ti dooh bë hapëë bä. ²⁹ÿ ti hapäh. ÿ wén hapäh, ta wë naa ÿ bahyng. ÿ tamejō hyng —näng mä Jesus sa hä.

³⁰Tii d' tabedoo do hyb n'aa m', sa wahë n'aa rakarën ramoo maso däg paawä. Dooh hajaa pé ta hä, dooh nä tadajëp do noo gó tado nä bä do hyb n'aa. ³¹Sa wahë n'aa rakarën ramaso däg né paawä, hajök mä ta hä h'yy kae padëek. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Kristo, P'op Hagä Do Ky Däng Do kajaa bä, dooh tapehuuj da hahÿ pehuunh do bahãnh^v —näk mä sa kyyh.

³²Ti m' Parisëw ramaa napäh bä ta tii da Jesus ky n'aa rabaher'oot bä, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa daheeh ramejūū, P'op Hagä Do tób n'aa warahén n'aa Jesus ramasoo hyb n'aa.

³³Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿ aym nä bë pa, ta jawén ÿ babaaj hōm hä ÿ mejō hyng do wë. ³⁴ÿ da bë esoos tii bä. Dooh da ÿ bë awyyd bä, bë nahajaa do hyb n'aa bë ahōm bä ÿ hawät hënh —näng mä Jesus.

³⁵Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa rabaher'oot ta tii d' tedoo do ky n'aa. Dooh tagah'ood nä bä sa hä taheer'oot doo. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—N'yy hënh g'eeh tabahōm ãã naw'yyt, tahanäng doo? Gereg sa panang hënh g'eeh ti tahahōm, ër wakāän wób rahabong hënh? Gereg buuj g'eeh tama met'ëeg kãn? ³⁶Nyy d' tahanäng pé ti: “ÿ da bë esoos tii bä. Dooh da ÿ bë awyyd bä, bë nahajaa do hyb n'aa bë ahōm bä ÿ hawät hënh”, tahanäng doo? —näk mä sa kyyh.

³⁷Tagadëeg ub rataheb'ëes do ã n'aa, tak'ëp rahyb n'aa jew'yyk. Tii bä kã m', ti noo gó kã m' Jesus bas'ëeg gëet. Ti m' taky hadoo, tak'ëp mä ta kyyh:

^v 7.31 Sa hä m', Jesus né hë ti Kristo.

—Taw'ãäts hē hoo kaanh do hadoo do ta hã, wē ȳ tabana tabeëk do hadoo hyb n'aa. ³⁸Hahȳy da P'op Hagä Do kyy kerih doo: “Hã ȳ h'yy ka'eeh do h'yyb gó naa ganyyh da ji h'yyb bed'ëöp do naëng n'aa” —näng mä Jesus.

³⁹P'op Hagä Do Sahee tahanäng pé tii, Jesus hã h'yy ka'eeh do ta jawén ragadoo doo kä. Dooh Jesus an'oo nä bä ti noo gó P'op Hagä Do Sahee, dooh tadajëb nä bä, dooh taganä wäd nä bä, dooh P'op Hagä Do wē takawehëë däk doo hēnh tas'ëëg nä bä do hyb n'aa.

⁴⁰Jesus her'oot do ta wób ramaa napäh bä m', raky hadoo:

—Hahȳ né ti P'op Hagä Do ky n'aa rod, P'op Hagä Do Ky Däng Doo —näk mä sa kyyh.

⁴¹Ta wób mä raky hadoo:

—Hahȳ né hē Kristo häd näng doo —näk mä sa kyyh.

—Dooh. Garirej häj n'aa hēnh naa nado Kristo bana —näk mä ta wób. ⁴²—Dawi panaa da ta ti Kristo. Panang Berēnh häd näng doo bä naa, Dawi panang paa bä naa Kristo bana da, näng P'op Hagä Do kyy kerih do hã^w —näk mä sa kyyh.

⁴³Sa h'yyb retyn hōm kän mä Jesus ky n'aa hã. ⁴⁴Ta wób rakarēn paawä Jesus ramaso däk. Ti hadoo né hē m', dooh ta hã moo däng péh.

⁴⁵Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa warahén n'aa, ramejō nä do Jesus ramasoo hyb n'aa paawä, abaaj h'ūūm P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa sa wē, Pariséw sa wē na-ãäj hē. Ti m' rabeaanh sa hã:

—Héd n'aa bë manana wät? —näk mä sa kyyh warahén sa hã.

⁴⁶Ti m' warahén raky hadoo:

—Dooh noo gó her'oot pé ta ti aj'yy her'oot doo da —näk mä sa kyyh.

⁴⁷Ti m' Pariséw raky hadoo warahén sa hã:

—Bë na-ãäj hē tawadii? —näk mäh. ⁴⁸—Dooh ër wahë n'aa raky dahé bä ta hã. ãã Pariséw, ãã na-ãäj hē dooh ãã ky dahé bä ta hã.

⁴⁹H'yy gatamah ti hajök do ta hã ky dah'eeh doo. Dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do rahapëë bä, ti rawén sūūt. P'op Hagä Do was'ee bong ti ta ti hajök doo —näk mä Pariséw sa kyyh warahén sa hã.

⁵⁰Ti m' sa seeh, Nikodēm häd näng doo, Jesus wē hegãä wät doo, ky hadoo ta wób sa hã:

^w **7.42** Se hub né hē raher'oot doo. Berēnh panang bä né hē Kristo häd näng do benäng, P'op Hagä Do kyy kerih do ky däng. Rawén ky nadah'eeh, dooh rahapëë bä do hyb n'aa Berēnh panang bä né hē Jesus benäng. Sa hã m' Garirej häj n'aa bä naa Jesus, tii bä tabawëë gëët do hyb n'aa.

⁵¹—Dooh ər ky n'aa jaw'yyk do an'oo bä daap hē ər ky n'aa ety bä ər da hadoo doo. Taw'ääts hē pooj jé ər beanh ta hã tamoo wät doo, tama metëek doo, ər ky n'aa napäh hyb n'aa —näng mä Nikodēm.

⁵²Ti m' ta wób raky n'aa rejã kãn, ti m' raky hadoo ta hã:

—Ōm na-ãaj né hē apäh Garirej hēnh naa? —näk mäh. —P'op Hagä Do kyy kerih do hã mahegãã bä, mabahapäh, P'op Hagä Do ky n'aa rod dooh Garirej häj n'aa hēnh naa tana bä —näk mä sa kyyh Nikodēm hã.

[⁵³Ti m' sahõnh hē rabahõm sa tób hēnh.

**ÿynh ta patug nadoo do sii haÿÿh do raky n'aa tapaa do
panyyg n'aa hahÿÿh**

8 Ti m' Jesus baym panang bahãnh péj, waëë Oriib häd näng doo bä. ²Jati péh, bap paah, Jesus bahõm ênh p'aa hēnh P'op Hagä Do tób n'aa hēnh. Hajõk kata däk ta wë, P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hã. Ti m' tabahyy sooh, ti m' tama met'ëëg kãn. ³Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, Parisëw sa daheeh, ramanaa ÿÿnh ta patug nadoo do sii haÿÿh doo, ta wób raw'yyt doo. Ti m' ÿÿnh ramejũũ hajõõ gó tabag'ëëd däk hyb n'aa. ⁴Ti m' Jesus hã raky hadoo:

—Ma matëg, —näk mäh —hahÿ ÿÿnh raw'yyt ta patug nadoo do sii tabaÿÿh bä —näk mäh. ⁵—Ër ky n'aa jaw'yyk do hã ər Mosees mejũũ, pä me ji daj'ëëp ta ti hedoo do hyb n'aa. Nyy da a hã pé ji bad'oo? —näk mä sa kyyh.

⁶Ta tii da rawén ke'aanh, rakarën Jesus kyyh hã rabaw'yyt raky n'aa tapaa do ky n'aa. Ti m' Jesus nu wajakoo sooh, tama poo me tũũ taberih. ⁷Raky n'aa h'ũũm do hyb n'aa, as'ëëg gëët, ti m' taky hadoo sa hã:

—Taw'ääts hē bë mahang nesaa do h'yyb gó nanäng doo, ti pooj jé hakut pä me —näng mä Jesus sa hã.

⁸Ti m' p'aa hēnh tanu wajakoo sooh ênh. Tũũ m' taberih p'aa hēnh. ⁹Ta tii d' Jesus bedoo bä sa hã, rabahõm kãn sét kenäh hõm. Wahëh hedoo do ti pooj jé hah'ũũm. Jããm né hē haym Jesus. ÿÿnh hayyw gëët ta pa. ¹⁰Ti m' Jesus as'ëëg gëët, ti m' ÿÿnh hã taky hadoo:

—N'yy hēnh ta wób? Dooh õm ky n'aa etyy péh? —näng mä Jesus ta hã.

¹¹—Dooh. Tabad'op hē —näng mä ÿÿnh kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—ÿ na-ãaj hē, dooh òm ÿ ky n'aa ety bã. Ahôm kä. Meréd hóm hÿÿ kä nesaa do sahõnh hē —näng mã Jesus ta hã.]

**Jesus badäk hahÿÿ bã habong do sa h'yyb tym bag
hadoo do ky n'aa hahÿÿh**

¹²Ti m' p'aa hēnh Jesus baher'oot kata b'ëeh do sa hã. Hahÿÿ d' mã ta kyyh:

—Badäk hahÿÿ hã habong do sa h'yyb bag hadoo ÿÿh. Hã ÿ ky dah'eeh doo, dooh tabad'op hē badagyp do hadoo doo gó, nesaa doo gó, raboo bã tii. Ti anäng da sa wē sa h'yyb bag, P'op Hagä Do wē ji ted'ëep doo, ta pa ji bawäd had'yyt hē hanoo doo —näng mã Jesus kyyh.

¹³Ti m' Pariséw raky hadoo ta hã:

—A mab hē, a daaj hē maky n'aa her'oot a ky n'aa —näk mãh. —Doooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do an'oo bã ji mab hē, ji daaj hē, ji ky n'aa ji her'ood bã. Ti hyb n'aa taw'ääts hē nado ta ti maher'oot doo —näk mã sa kyyh.

¹⁴Ti m' Jesus ky hadoo:

—Map ÿÿ hē, daj ÿÿ hē, këh ÿ n'aa ÿ her'ood né paawä, né hup ÿ né hē ta ti ÿ her'oot doo. ÿ hapäh ti n'yy hēnh ÿ bana, ÿ hapäh ti n'yy hēnh ÿ bahôm, né hup ÿ né hē ÿ wén näng. Bē tii, dooh bē hapëë bã n'yy hēnh ÿ hana, n'yy hēnh ÿ bahôm. ¹⁵ÿ bē ky n'aa tapaa j'ooj hanäng do hã bē hapäh do hã. ÿ dooh ÿ ky n'aa tapaa péh. ¹⁶Sa hã ÿ ky n'aa ety bã paawä, baad paawä ÿ ky däng sa hã, map ÿÿ hē nadoo do hyb n'aa ÿ ky n'aa etyy. Ti anäng hã ÿ ky masa doo. Ee, hã ÿ mejõ hyng doo, ti né hē ÿ taky masa —näng mãh. ¹⁷—Pawóp hē ajyy séd demuun raheer'ood bã, baad ub tii, ji ky daheeh sa kyyh, bē ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo. ¹⁸Tii d' né hē ãã bad'oo. ÿ her'oot këh ÿ n'aa. Ee, hã ÿ mejõ hyng doo, ÿ taky masa këh ÿ n'aa hã —näng mã Jesus kyyh Pariséw sa hã.

¹⁹Ti m' rabeaaj kãn:

—N'yy hēnh a yb? —näk mãh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Doooh ÿ bē hapëë bã. Doooh né hē Ee bē hapëë bã ënh —näng mãh. —ÿ bē hapëë bã paawä, Ee na-ãaj hē paawä bē hapäh —näng mã Jesus kyyh.

²⁰P'op Hagä Do matym n'aa rabeheho do hood basoooh do pa Jesus baher'oot tii, tama met'ëëk bã P'op Hagä Do tób n'aa yt hã.

Rakarēn né paawā ramasoo, dooh ta hā moo dāng péh. Rawén moo nadāng, dooh takaja nā bā tadajēp do heen n'aa kā.

²¹Ti m' p'aa hēnh Jesus baher'ood wāt sa hā:

—Ŷ da ahōm bē mahānh. Ŷ d' bē esoos. Nesaa do anāng nā da bē hā bē dejēp. Ŷ hahōm hēnh, dooh bē haja bā bē ahōm bā —nāng mā Jesus.

²²Ta tii d' tabedoo do hyb n'aa rakeaj kån mā sa hā hē né hē. Hahỹ̄ d' mā sa kyyh:

—Nyy d' tahanāng pé g'eeh: “Ŷ hahōm hēnh dooh bē haja bā bē ahōm bā”, tahanāng doo? Ta daaj hē g'eeh takadaj'ēep? —nāk mā sa kyyh.

²³Ti m' Jesus ky hadoo ēnh sa hā:

—Babā naa bē ti hỹ̄h. P'op naa ŷ ti hỹ̄h. Badāk hahỹ̄ bā naa bē ti hỹ̄h. Ŷ ti dooh. Dooh badāk hahỹ̄ bā naa tado bā ŷ̄h.

²⁴Nesaa do anāng nā da bē hā bē dejēp, nāng ŷ̄h. Ŷ né hē ti hawād had'yyt do bē ky nadahé bā, bē da dejēp né hē nesaa do bē h'yyb tym gó anāng nā —nāng mā Jesus.

²⁵Ti m' raky gakog hōm:

—Jaa ēnh ōm? —nāk mā sa kyyh.

—Pooj jé bē ŷ maher'oot do né hē —nāng mā Jesus.

²⁶Ti m' taky hadoo ēnh:

—Ti anāng nā wē ŷ̄h hajōng nā bē ŷ ky n'aa tapaa do pan'aa —nāng māh. —Te hub né hē hā ŷ mejō hyng do her'oot doo. Tahajaa ji h'yy kasadēē bā taky dāng do hā. Ŷ tamaher'oot do né hē ti ŷ her'oot do badāk hahỹ̄ hā habong do sa hā —nāng mā Jesus.

²⁷Dooh m' rah'yy genā bā ta Yb ky n'aa Jesus her'oot bā. ²⁸Ti hyb n'aa m' Jesus ky hadoo sa hā:

—P'op, b'aa hā Aj'yy Hadoo Do Hỹ̄ Pong Jé Hana Do bē basāg hāng do jawén paa bā, ŷ né hē ti hawād had'yyt do tii bā bē h'yy genā kån. Dooh daj ŷ̄h hē ŷ moo wāt péh, ŷ her'oot péh, ti noo gó kā bē bahapāh. Ti noo gó kā bē bahapēē kån hahỹ̄h: Jāām hē ŷ her'oot bē hā, Ee ŷ tama metēek doo. ²⁹Hā ŷ mejō hyng do awād had'yyt hē si ŷ̄h. Dooh ŷ teréd bā, tagen'aak do ŷ moo wād had'yyt do hyb n'aa —nāng mā Jesus kyyh.

³⁰Ta ti tabaher'oot bā m', hajōk h'yy kae padāg kån ta hā.

Nesaa do moo wāt doo, nesaa do karom, ky n'aa hahỹ̄h

³¹Ti m' Judah buuj ta hā h'yy kae padēek do hā Jesus ky hadoo:

—Ŷ ma metēek do bē ky dahé had'yyt bā, hēp ŷ hata heh'āät padāg bē tii bā. ³²Bē hapāh da tii bā baad hadoo do ky n'aa.

Baad hadoo do ky n'aa bë da ted'ëëp, baad bë babok hyb n'aa kã —näng mä Jesus sa hä.

³³Ti m' raky hadoo:

—H'ëëd hyb n'aa tii da mabaher'oot? Abaraãm panaa né hẽ ti ããh. Dooh noo gó ta wób sa karom kanep'aak do ãã ado bã. Nyy d' mahanäng pé ta ti maher'oot doo? —näk mä sa kyyh.

³⁴Ti m' Jesus ky hadoo:

—Né hup ÿ né hẽ hahÿ ÿ her'oot doo: Nesaa do moo wät doo, nesaa do karom né kã tii. ³⁵Dooh da ta kariw n'aa tób yt hã ta karom awäd had'yyt hẽ. Jããm né hẽ ta t'aah hadoo do ti haym ta tób bã. ³⁶Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do T'aah bë tedëëb bã, baad né tii bã bë baboo kãn, nesaa do karom nado boo bëëh —näng mäh. ³⁷ÿ hapäh, Abaraãm panaa né ti bëëh. Ti hado né paawä, ÿ bë karën ÿ bë daj'ëëp, baad takanejäk do hyb n'aa bë h'yyb gó ÿ ma metëëk doo. ³⁸Bë ÿ ma metëëk Ee metëëk do hä ÿÿ. Bë tii, bë yb wë bë ma kametëëk doo, ti bë moo bok —näng mä Jesus sa hä.

³⁹Ti m' raky hadoo:

—Abaraãm ti ãã wahë makūūh —näk mä sa kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Abaraãm panaa bë do bã paawä, Abaraãm bad'oo doo da paawä bë bad'oo —näng mä Jesus. ⁴⁰—Baad hadoo do ky n'aa, hã ÿ P'op Hagä Do an'oo däk do bë ÿ maher'oot. Tii d' né paawä ÿ metëëk bë hä, bë karën ÿ bë daj'ëëp. Dooh paa ta tii da Abaraãm adoo bã. ⁴¹Bë yb moo wät do ti ta ti bë moo bok doo —näng mä Jesus sa hä.

Ti m' raky hadoo:

—Ãã yb daap nado. Jããm né hẽ P'op Hagä Do ãã Yb. Ta taah heh'äät ãã —näk mä sa kyyh.

⁴²Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—P'op Hagä Do tado bã paawä bë Yb, bë kamahãñ paawä ÿÿh, P'op Hagä Do wë ÿ bana do hyb n'aa. Dooh këh ÿÿ gó tado bã ÿ bahyng. Ti né hẽ ti hã ÿ mejõ hyng doo. ⁴³Hëd n'aa ti taganahoot bë hä, ÿ her'oot doo? Bë h'yyb gó tawén ganahoot, këh ÿ bë ganadoo do hyb n'aa. ⁴⁴Dijab taah bëëh. Takarën do bë karën bë moo bok. P'ooj ub, tadu däk noo gó, dahej'ëëp do né paa tii. Dooh baad hadoo doo, heh'äät ub do ky n'aa tagenaag bã. Dooh baad hadoo do ky n'aa ta h'yyb gó tabawäd bã. Daap tamenyyh bã, ta kyyh né hẽ ti taher'oot doo. Daap menyh do tii. Daap menyh do yb né tii. ⁴⁵Baad hadoo doo, heh'äät ub do ky n'aa ÿ her'oot

do hyb n'aa ŷ bë ky nadaheeh. ⁴⁶ Jaa bë mahang hajaa pé nesaa do hã ŷ taky n'aa tapa bã? Baad hadoo do ky n'aa ŷ her'oot. H'ëed hyb n'aa ŷ bë ky nadaheeh? ⁴⁷ P'op Hagä Do taah hedoo do ramaa newëe P'op Hagä Do her'oot doo. Bë tii, dooh P'op Hagä Do taah bë do bã, ti hyb n'aa bë wén maa nanewëe ta kyyh —näng mä Jesus kyyh sa hã.

⁴⁸ Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa raky hadoo Jesus hã:

—Baad né ãã ky kajäk. Samarija buuj né òm!^x Karap'ar h'yyb nesaa do a hã adäk! —näk mä sa kyyh Jesus hã.

⁴⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh. Dooh karap'ar h'yyb nesaa do adäg bã hã ŷŷ —näng mäh. ŷ ti hÿh, ŷ weh'ëeh Ee. Bë tii, ŷ bë ky n'aa rejää. ⁵⁰ Dooh ŷ as'üüd bã ŷ raweh'ëeh doo. Sét hë ti hawät ŷ raweh'ëeh karën doo. Ti né hë ti taky däng ji hã baad ji hado bã, baad ji nado bã. Bë nado ti ky kajäk doo. ⁵¹ Né hup ŷ né hë hahÿ ŷ her'oot doo: ŷ ma metëek do ky daheeh doo, dooh tadajëb wäd bã —näng mä Jesus sa hã.

⁵² Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa raky hadoo:

—Ãã hapäh né hë hÿh kä, karap'ar h'yyb nesaa do a hã adäk né hë —näk mäh. —Abaraãm dajëp paah, P'op Hagä Do ky n'aa rod dejëp né paah, ti hadoo né hë, jé mama metëek do ky daheeh doo, dooh tadajëb bã, näng òm. ⁵³ Ãã wahë makû Abaraãm bahãnh g'eeh òm? Abaraãm dajëp paah, ti hadoo ênh P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habok do paah. Jaa òm a hã péh? —näk mä sa kyyh.

⁵⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Daj ŷŷ hë ŷ kawehëe bã paawä, dooh taw'ääts hë tado bã ta tii. Ee, bë h'yy kaha'eeh bë hanäk doo, ti né ti ŷ taweh'ëeh. ⁵⁵ Dooh bë hapëe bã tii. ŷ ti hapäh. “Dooh ŷ hapëe bã”, ŷ noo bã paawä, ŷ paawä noo kanesa bë nemuun. ŷ hapäh né hë ti P'op Hagä Doo. ŷ ky daheeh ta kyyh. ⁵⁶ Abaraãm, bë wahë makûuh, tseebe wät ŷ kajaa noo gó tabahapäh bã. Tahapäh né paah^y —näng mä Jesus.

⁵⁷ —Òm ky kew'oonh ta ti maher'oot do hã —näk mä Judah buuj sa wahë n'aa. —Dooh mawah'ëe nä bã, dooh 50 ta baab mado nä bã, mahapäh mä Abaraãm a nooh —näk mä sa kyyh.

^x **8.48** Sa maji hadoo Samarija buuj. Dooh ragenaag bã Samarija buuj. *Samarija buuj né òm* Jesus hã rawén her'oot, raky n'aa ej'ees hyb n'aa.

^y **8.56** 2.000 ta baab Jesus bewäd hyng do pooj jé Abaraãm bawät paah. P'op Hagä Do metëeh paa Abaraãm hã, badäk hahÿ bã tabawät nä bã.

⁵⁸Ti m' Jesus ky hado kãn:

—Né hup ÿ né hẽ hahÿ ÿ her'oot doo: Abaraãm benäng do pooj jé ÿ awäd däg né hẽ! —näng mä Jesus sa hã.

⁵⁹Ti m' ta ti ramaa napäh bä, rabasog padëek pä, ta hã radewëes hyb n'aa paawä, radajëeb paawä. Ti Jesus kejën hõm. Ahõm P'op Hagä Do tób n'aa bä naa.

Ty tamah do panyyg n'aa hahÿÿh

9 Tamahõm me tabahapäh aj'yy ty tamah doo. Ta hã d' né hẽ m' tabenäng bä. ²Ti m' ta ma matëg rabeaanh:

—Ma matëg —näk mäh. —H'ëed hyb n'aa hahÿ aj'yy tawén ty tamah tabenäng? Ta yb, ta ÿÿn nesaa do ramoo bok do hyb n'aa, ta daaj hẽ apäh nesaa do tamoo wät do hyb n'aa? —näk mä sa kyyh.

³Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh, ti hyb n'aa nado ti hahÿ tabahadoo —näng mäh. —Ty tamaa gó tawén enäng, ta hã P'op Hagä Do hejój kametëeh hyb n'aa —näng mäh. ⁴—Taw'ääts hẽ tabawak nä bä er moo bok, hã ÿ mejõ hyng do karën doo. Ti awät tabadajuuh, du daa d' ji moo wät péh.^z ⁵Badäk hahÿÿ hã habong do sa h'yyb tym bag hadoo ÿÿh, badäk hahÿÿ hã ÿ bawät nä bä —näng mä Jesus kyyh.

⁶Ta ti taky hadoo do jawén paa bä, tũũ tabetsós wät. K'ääts me tamekuuj wät, ti m' aj'yy matym hã tahawug hõm mä ta uuh.

⁷—Ahõm kä —näng mä aj'yy hã. —Mahetsyyd a matym naëng majat do Siroéh häd näng doo me —näng mä Jesus aj'yy hã.

(“Mejũũ doo”, tahanäng pé ti Siroéh.) Ti m' aj'yy bahõm kãn, tahetsyyd wät mäh, tabahapëe däg kãn mäh. Ti m' tababaaj hõm kãn ta tób hënh.

⁸Ti m', ta tób pa haj'eenh doo, pooj jé dajëer tabehetsë bä hep'ëeh do paa m' rahapäh mä aj'yy. Ti m' raky hadoo:

—Hahÿ nado dajëer hetsë do paah? —näk mä sa kyyh.

⁹Ti né m' ta wób sa hã. Ta wób raky hadoo:

—Dooh ti tado bä —näk mäh. —Ta da hed'op —näk mäh.

—ÿ né tii —näng mä aj'yy ty tamah do paa kyyh.

¹⁰Ti m' rabeaaj kãn:

—Nyy da mabahapëe däk? —näk mä sa kyyh.

¹¹Ti m' aj'yy ky hadoo:

^z 9.4 Taw'ääts hẽ ji moo wät ji bahajaa nä bä, tahanäng pé m' tii.

—Aj'yy, Jesus ramaneëenh doo, mekuuj wät k'ääts, tii bä matym ÿÿ hä tahawug hõm ta uuh. Siroéh hënh ÿ tamejũũ, ÿ bahets'yyt hyb n'aa. ÿ ahõm, ÿ hetsyyd wät, ti ÿ bahapëë däg kãn —näng mä aj'yy kyyh.

¹²—Ny tawät ti aj'yy? —näk mä ta hä.

—Dooh ÿ hapëë bä —näng mä aj'yy kyyh.

Pariséw rabeaanh do aj'yy ty tamah do paa hä ky n'aa hahÿÿh

¹³Ti m' ramahũũm mä aj'yy ty tamah do paa Pariséw sa wë.

¹⁴Saab né hë paa m' k'ääts Jesus mekuuj wät, aj'yy taty nä däk.

¹⁵Ti m' aj'yy hä Pariséw rabeaanh nyy da ta matym nyy däg kãn.

Ti m' aj'yy ky hadoo:

—K'ääts me matym ÿ tabahawug wät. ÿ hetsyyd wät. Hÿÿ kä ÿ bahapëë däk —näng mäh.

¹⁶Ti m' Pariséw wób raky hadoo:

—Dooh P'op Hagä Do mejũũ do tado bä ta ti aj'yy. Dooh Saab hä ky n'aa kajew'yyk do taky dahé bä —näk mä sa kyyh.

Ti m' ta wób raky gadoo:

—Nesaa do moo hew'eët do tado bä paawä, dooh paawä tahaja bä hahÿ hadoo do meuj n'aa näng do tapahuuj bä —näk mä ta wób sa kyyh.

Séd h'yyb nehedo boo m' Jesus hä.

¹⁷Ti m' p'aa hënh rabeaaj wät aj'yy hä:

—Nyy d' mabaher'oot ta ti aj'yy ky n'aa? Õm né ti tamatym nä däk —näk mä sa kyyh.

Ti m' aj'yy ky hadoo:

—P'op Hagä Do ky n'aa rod né hë tii —näng mäh.

¹⁸Dooh nä Judah buuj sa wahë n'aa raky dahé nä bä aj'yy ty tamah doo, dooh né hë m' raky dahé nä bä aj'yy ty nyy däk doo. Ti hyb n'aa m' ta yb, ta ÿÿn ranaëëj kãn. ¹⁹Ti m' rabeaanh sa hä:

—Bë t'aah né hahÿÿh? —näk mäh. —Hahÿ né hë ti ty tamah do bë hanäk doo, tabenäng noo gó? Nyy da tabahapëë däk hÿÿ kä? —näk mä sa kyyh ta yb sa hä.

²⁰Ti m' ta yb raky hadoo:

—Ãã t'aah né ti ta tii. Ta hä d' né hë tabenäng —näk mäh. ²¹—Dooh ãã hapëë bä nyy da taty nyy däk, jaa ty nä däk. Ta hä bë eaaj. Wah'eë tii, karapee nado. Tahajaa taher'ood bä ta daaj hë ta ky n'aa —näk mä sa kyyh.

²²Hahỹỹ d' paa m' Judah buuj sa wahë n'aa sa kyyh: “Ãã ado nyuh da, Jesus ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do hanäng doo. Dooh da ãã gado wäd bä tób P'op Hagä Do panyyg ãã yd naherot do yt hä”, näk mä sa kyyh. Ti hyb n'aa m' ta yb tii da rawén edoo. Judah buuj sa wahë n'aa rajeỹỹm. ²³Ti hyb n'aa m', “Wah'ëë däg. Ta daaj hë tabaher'oot”, rawén näng.

²⁴Ti m' p'aa hënh ënh ranaëënh sa wë ty tamah do paah. Ti m' raky hadoo ta hä:

—P'op Hagä Do hä maky dëë te hub tado bä! Baad maher'ood! —näk mäh. —Ãã hapäh né hë, nesaa do moo hew'ëët do ti ta ti aj'y y —näk mä sa kyyh.

²⁵Ti m' aj'y y ky hadoo:

—Dooh y hapëë bä nesaa do moo hew'ëët do tado bä, nesaa do moo hew'ëët do tanado bä. Sét hë ti y hapäh: Ty tamaa né paa yỹh, y taty nä däk —näng mä aj'y y Parisëw sa hä.

²⁶Ti m' p'aa hënh rabeaanh ënh:

—Nyy da tabad'oo? Nyy da õm taty nä däk? —näk mäh.

²⁷—Bë y maher'ood wät. Dooh y bë ky dahé bä. Hëd n'aa bë karën p'aa hënh y baher'oot? Bë na-ããj né hë bë karën ta ma matëg bë bahadoo? —näng mä aj'y y sa hä.

²⁸Ti m' raky n'aa rejãã aj'y y. Ti m' raky hadoo ta hä:

—Õm ti ta ma matëg! Mosees ma metëëk do ãã ti hỹỹh! ²⁹P'op Hagä Do her'oot paa Mosees hä. Ti ti ãã hapäh, ãã ky n'aa napäh. Ta ti aj'y y, dooh ãã hapëë bä n'y y hënh naa tii —näk mä sa kyyh.

³⁰Ti m' aj'y y ky hadoo:

—B'ës ky kewooj éh. Y né matym nyy däg paawä tamo haj'aa, dooh m' bë hapëë bä, bë nooh. ³¹Ji hapäh né ti hahỹỹh: Dooh P'op Hagä Do maa newë bä nesaa do moo heb'ooh doo. P'op Hagä Do weh'ëëh doo, takarën do moo heb'ooh doo, ti né hë ti tamaa newëë. ³²Pooj jé tadu dahäng noo gó, dooh ji ky n'aa napäh pé ty tamah doo gó henäng do hapëë däk doo —näng mäh. ³³—P'op Hagä Do wë naa tanado bä paawä, dooh paawä tahajaa péh, tabad'op hë —näng mä aj'y y kyyh sa wahë n'aa sa hä.

³⁴Ti m' raky gadoo:

—Nesaa do a hä anäng mabenäng, ãã mama metëëk? —näk mä sa kyyh aj'y y hä.

Ti m' rah'eed nyuh mä P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä naa. Dooh m' ran'oo wäd bä tajëë wäd bä p'aa hënh t'ĩ hënh.

H'yy ganehot do sa ky n'aa hahỹh

³⁵Ti m' Jesus ky n'aa napäh aj'yy rah'eed nyyh doo. Aj'yy tamamuun bä, taky hadoo ta hä:

—Öm h'yy ka'eeh Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do hä? —teanh mä ta hä.

³⁶Ti m' aj'yy ty tamah do paa ky hadoo:

—Jaa tii? Ỹ mamaher'ood, ta hä ỹ h'yy ka'eeh hyb n'aa —näng mä ta kyyh.

³⁷Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Mahapäh paah. Ỹ tii, a sii her'oot doo —näng mäh.

³⁸Ti m' aj'yy ky hadoo:

—A hä ỹ h'yy kae däg kän, hyb n'aa jawyk doo —näng mäh.

Ti m' ta taron nuu me m' aj'yy bahyy häng Jesus wë, Jesus taweh'ëeh hyb n'aa.

³⁹Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ỹ wén hyng babä, ỹ ky n'aa etyy hyb n'aa sa hä, ty temah do ỹ ty nä padëek hyb n'aa, matym enäh do ranahapäh hyb n'aa, rah'yy ganahoot hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

⁴⁰Ti m' Pariséw wób ta sii habong do ramaa napäh taher'oot doo. Ti m' rabeanh ta hä:

—Nyy d' mahanäng pé tii? Ǟã sii hë ty temah mahanäng? —näk mä sa kyyh.

⁴¹Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ty temah do bë hado bä paawä, bë h'yy ganah'ood bä paawä, bë h'yyb haj'aa hë nado tii, hä ỹ bë h'yy kana'eeh doo —näng mäh. “Ǟã hapäh, äã h'yy ganäng a hä”, bë hanäk do hyb n'aa, bë h'yyb haj'aa hë né hë hä ỹ bë h'yy kana'eeh doo —näng mä Jesus kyyh Pariséw sa hä.

B'éé hagã n'aa heh'äät do panyyg n'aa hahỹh

10 Ti m' Jesus ky hadoo ênh, panyyg ky n'aa gó tabenaa wät: —Né hup ỹ né hë hahỹ ỹ her'oot doo: B'éé hood kahadë do noo me najëë suun doo, ta hadë pong jé gatsëk doo, baretsëk do tii, kamaj'ĩ do tii. ²Ta noo me hajëë suun doo, ti né hë ta masãäh b'éé hagã n'aa. ³B'éé hagã n'aa kajaa bä kä, ta noo hagã n'aa tagas'ëës ta nooh tabajëë suun hyb n'aa. Ta masãäh hä ramaa napäh ta kyyh, sét ken'yyh tanaëënh bä sa häd me. Ti tamahũüm kän ta masãäh ta w'oo hä. ⁴Sahõnh hë ta masãäh tamanyyh do jawén paa bä kä, sa pooj jé tabahõm, tamahũüm kän.

B'éé hagā n'aa hadoo Jesus (Jowāo 10.1-21)

Ta masāāh ah'ūūm sa hagā n'aa jawén, ta kyyh ramepäh do hyb n'aa. ⁵Tabad'op hē rahōm ramanepäh do jawén. Waj'aa bong ta mahānh, raky manepäh do hyb n'aa.

⁶Ta ti ky n'aa me Jesus baher'oot sa hā. Dooh m' tagah'ood bä Pariséw sa hā tاهر'oot doo. ⁷Ti hyb n'aa m', p'aa hēnh Jesus ky hadoo sa hā:

—Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: ŷ né hē b'éé hood noo hadoo. ⁸Sahōnh hē pój ŷŷ jé heboo nä doo, ma matëg oow hedoo doo, P'op Hagä Do H'yyb Däng do hanäk do na-āāj, baretsëg paa tii, kamaj'ti paa tii.^a Dooh paa raky dahé bä sa kyyh, b'éé ky nadah'eeh do hadoo sa hagā n'aa nadoo doo. ⁹ŷ né hē b'éé hood noo hadoo. Wë ŷ nu däng doo, edëb had'yyt hē kä nesaa do mahānh. P'op Hagä Do wë da tanu däng. Baad tabajëng, baad tabanyyh, tawyyd had'yyt hē baad hadoo doo, sa waa b'éé raw'yyt do hadoo. H'yyb nyyw gó, neŷŷm doo gó, tabawäd kån P'op Hagä Do matym gó kä. ¹⁰Hets'ëëk do rabana rabets'ëëk hyb n'aa, radej'ëëp hyb n'aa, ragawats'iik hyb n'aa. Ti no n'aa rabana. Dooh ti ŷ hado bä. ŷ ahyng babä ŷ bed'ëëp hyb n'aa, baad hadoo doo gó rababoo had'yyt hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹¹Ti m' taky hadoo ënh:

—ŷ né hē b'éé hagā n'aa baad hadoo doo. B'éé hagā n'aa baad hadoo do kan'oo däk da, tadajëp ta masāāh hyb n'aa. ¹²Sa karom,

^a 10.8 Jesus ewäd hyng do pooj jé, hajök rawad'ii paawä Judah buuj. “ŷ ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo”, näk paa sa kyyh. Daap ramenyyh tii. Sa ky n'aa né hē Jesus her'oot hahŷŷ hā.

b'éé tabahag'āās ramejūū doo, ta sām tagadoo hyb n'aa, dooh b'éé hagā heh'āāt tado bā. B'éé danāh nado tii. Eỹm wāt tii, waj'aa wāt tabanas'aa b'éé hek'ook do tabahapāh bā. Teréd bēēh b'éé. Tii bā awad japuk b'éé seeh, tii bā ta wób jé pad'yyt hē rawaj'aa bong ta ti hyb n'aa. ¹³Ta sām hyb n'aa paa ti sa karom bahag'āās b'éé. Dooh b'éé tahyb n'aa p'eed bā. Ti hyb n'aa tawajaah. ¹⁴⁻¹⁵Ỹ ti hỹȳh, b'éé hagā n'aa heh'āāt hadoo. Ee, P'op Hagā Doo, ỹ tamepāh, ỹ na-āāj hē ỹ mepāh Ee, P'op Hagā Doo. Ti hadoo né hē baad ỹ mepāh masāh haa. Masāh haa na-āāj né hē, baad né hē ỹ ramepāh. Daj ỹȳ hē ỹ kan'oo dāk, ỹ dajēp hyb n'aa masāh haa sa hyb n'aa. ¹⁶Ti abong nā masāh haa hedoo do wób, bong hahỹ wób nado tii.^b Ti na-āāj né da ỹ manaa wē ỹȳ. Raky daheeh né da ỹȳh. Séd hā dāg da rakata padēēk, hā ỹ h'yy ka'eeh doo. Sét né hē da ỹȳh, sa hagā n'aa. ¹⁷Ỹ Ee kamahān. Ỹ tawén kamahān, daj ỹȳ hē ỹ kan'oo dāk ỹ dajēp hyb n'aa, p'aa hēnh ỹ bedēb wāt hyb n'aa. ¹⁸Dooh hajaa pé ỹ daj'ēep péh. Daj ỹȳ hē ti ỹ kan'oo dāk dajēb hā. Ỹ hajaa ỹ kan'oo dāg bā dajēb hā. Ỹ hajaa p'aa hēnh ỹ ganā wāt p'aa hēnh ỹ edēb wāt hyb n'aa. Tii d' né hē Ee mejūū ỹ bad'oo —nāng mā Jesus kyyh.

¹⁹Ti m' p'aa hēnh séd h'yyb nehedo boo Jesus hā, Jesus kyyh hyb n'aa. ²⁰Hahỹȳ da hajōk do wób sa kyyh:

—Karap'aar h'yyb nesaa do ta hā adāk. Baad h'yyb nado. Hēd n'aa bē maa newēē ti ta kyyh? —nāk mā sa kyyh.

²¹Ti m' ta wób raky hadoo:

—Dooh. Dooh ti taky hado bā karap'aar h'yyb nesaa do hadāk doo. Dooh karap'aar h'yyb ta ti hadoo do ta her'ood bā. Dooh karap'aar h'yyb haja bā ty tsehēt do raty nā padāg bā —nāk mā ta wób sa kyyh.

Jesus kyyh raganadoo do ky n'aa hahỹȳh

²²Ti m', Jerusarēnh bā P'op Hagā Do tób n'aa hyb n'aa ratsebé do rataheb'ēēs do kajaa. Tabahahēēm bawāt noo gó m' tii. ²³Jesus awāt P'op Hagā Do tób n'aa yt hā, Saromāw hād nāng doo bā. ²⁴Ti m' Judah buuj sa wahē n'aa ranu get'ēē dāk Jesus. Ti m' raky hadoo ta hā:

—Jāām hē, āā mah'yyb manepā wād manāh! Baad ub āā mamaher'ood hỹȳ kā ōm P'op Hagā Do H'yyb Dāng Do mado bā —nāk mā sa kyyh.

^b 10.16 Judah buuj wób nadoo doo, ta jawén ta hā h'yy ka'eeh do tii.

25Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë y maher'ood wät, dooh bë ky dahé bä —näng mäh. —Ee ky gabuuj ta ti y pehuunh doo. Ti ti metëeh këh y n'aa. 26Baad këh y n'aa rametä né paawä bë hä, dooh bë ky dahé bä. Bë wén ky nadaheeh, dooh masäh haa b'éé wób bë do bä. 27Masäh haa b'éé raky daheeh yÿh. Y mepäh masäh haa. Y rahadaa had'yyt hë. 28Sa hä y banoo edëb had'yyt do P'op Hagä Do pa. Tabad'op hë rahob bä tabanesaa hënh. Dooh hajaa pé masäh haa moh yÿ gó naa tado hóm bä. 29Ee, masäh haa hanoo doo, tak'ëp takabaj'aa sahõnh hë sa bahãnh. Ti hyb n'aa, dooh hajaa pé masäh haa tado hóm bä Ee moo gó naa. 30Yÿh, Ee, sét äã —näng mä Jesus.

31Ti m', p'aa hënh Judah buuj wób, Jesus majiï hedoo doo, rabasog padëek pä, ta hä radewëes hyb n'aa paawä, tadajëp hyb n'aa paawä. 32Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hajõng baad hadoo do Ee ky gabuuj y pehuunh do y metä wät bë hä. Ny hadoo do y pahuunh do p'ää bë karën y bë daj'ëep? —näng mä Jesus sa hä.

33Ti m' Judah buuj wahë n'aa raky hadoo:

—Baad hadoo do mamoo wäd wät do hyb n'aa nado òm äã daj'ëep pä me. Òm a wén kut pä me, P'op Hagä Do maky n'aa rejää do hyb n'aa. Aj'yy né paawä òm, “Y P'op Hagä Doo”, mabanäng —näk mä sa kyyh.

34Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Hahÿÿ da P'op Hagä Do her'oot paa sa hä, bë ky n'aa jaw'yyk do hä takerih: “P'op Hagä Do hadoo bëeh.”^c 35Ti né hë P'op Hagä Do kyyh. Bë hapäh né hë, dooh P'op Hagä Do kyy kerih do ji haja bä ji ahÿÿd bä. Ti hyb n'aa, ajyy tamejüü do hä P'op Hagä Do ky n'aa hadoo ta häd n'oo däg bä, 36hëd n'aa, “P'op Hagä Do maky n'aa rejää”, bë banäng hä yÿ, “Y P'op Hagä Do T'aah”, y hanäng do hyb n'aa? Y né hë, Ee P'op Hagä Do asëew hóm doo, tah'yyb däng doo, wawëe hë tamejõ hyng doo. 37Y moo nawäd bä paawä Ee, P'op Hagä Do moo wät doo, bë ky dahé manä yÿh. 38Ee moo wät do y moo wäd bä, y bë ky nadahé nä bä, taw'ääts hë bë ky daheeh y pehuunh do metëeh do hä, hëp yÿ gó Ee bawät, Ee h'yyb gó y bawät, baad bë bahapäh hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh sa hä.

^c 10.34 Saaw-Mo 82.6

³⁹Ti m' p'aa hēnh rakarēn ramoo maso dāk Jesus ta kyyh p'āā. Dooh m' rahaja bä. Jesus ahōm sa mahānh.

⁴⁰Ti m' Jesus batsēg hōm p'aa hēnh tamii Joradān häd näng do ta myyj jé. Ta myyj dāk hā, Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun wät paa bä tabaym dó. ⁴¹Hajök an'aa ta wë. Ti m' raky hadoo:

—Dooh né paawä Jowāw nu gahem'uun do pehuuj bä, te hub né hē sahōnh hē hahy aj'y ky n'aa Jowāw nu gahem'uun do her'oot do paah —näk mä sa kyyh.

⁴²Tii bä m', hajök rah'y kae dāk Jesus hā.

Aj'y Rasaro häd näng do panyyg n'aa hahȳȳh

11 Ti m', ti awät aj'y Rasaro häd näng doo. Nahëë näng mä Rasaro. Panang Betanija häd näng doo bä tabawät ta ānh Maah-Ta, Marija daheeh. ²Ta ti né hē Marija, Jesus tsyym hah'ook do buu benyym doo me, ta sēen me tahawug hōm doo. ³Ti m', Rasaro ānh ramejū Jesus rapanäk. Hahȳȳ d' mä sa kyyh:

—Mahegāā, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk doo. Nahëë näng a najiis makamahän doo —näk mäh.

⁴Ti m' Jesus maa napäh bä kä ta ky n'aa taky hadoo:

—Rasaro madajēp do nado ti ta nahëeh. Rasaro wén nahëë näng, P'op Hagä Do kabaj'aa do kametëeh hyb n'aa, P'op Hagä Do T'aah kabaj'aa do kametëeh hyb n'aa na-āāj hē da ta hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

⁵Maah-Ta, Maah-Ta ānh, Rasaro, Jesus kamahän né paawä, ⁶doo nanyw hē tahyb n'aa jóh bä. Pawóp nä ta āh tatab'ëes, Rasaro nahëë näng do taky n'aa napäh bä. ⁷Ta jawén kä Jesus ky hadoo ta ma matēg sa hā:

—Hamäh, p'aa hēnh ēr bah'ūm Judah häj n'aa hēnh, Rasaro rahabok hēnh —näng mä Jesus kyyh.

⁸Ti m' Jesus ma matēg raky hadoo ta hā:

—Ma matēg, —näk mäh —nag'aap hē Judah buuj sa wahë n'aa rakarēn òm radaj'ēep. Häd n'aa t'ī hēnh makarēn mababaaj hōm? —näk mä sa kyyh.

⁹Ti m' panyyg gó Jesus ky hadoo:

—Badawëēt adëb bä tabawag. Adëb bä ji awäd bä, baad ji bawät. Dooh ji tsyym poo däng péh, badäk hahy bag n'aa yt ji bawät do hyb n'aa —näng mäh. ¹⁰—Badagyp doo gó ji awäd bä,

daap ji tsyym poo kejäk, ta bag badoh do hyb n'aa ta hã —näng mä Jesus kyyh.^d

¹¹Ti m', ta ti Jesus her'oot do jawén paa bä, taky hadoo ênh:

—Ër najiis Rasaro aã jëng. ÿ ahöm dó t'ĩ hënh ÿ mebeë nyy hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹²Ti m' ta ma matëg raky hadoo:

—Ãã wahë n'aa, —näk mäh —tabaÿÿh bä, has'oo däk da —näk mä sa kyyh.

¹³Dajëp né hë Rasaro, näng Jesus. Aÿÿh ta ma matëg red'oo. ¹⁴Ti m' baad ub Jesus baher'ood kãn sa hã:

—Dajëp Rasaro ÿ hanäng doo —näng mäh. ¹⁵—Baad tanyy ÿ badoh t'ĩ hënh tadajëp do hã, hã ÿ bë h'yy kae kãn hyb n'aa kä —näng mäh. —Hamäh, ër ah'ũũm t'ĩ hënh —näng mä Jesus kyyh.

¹⁶Ti m', Toméh, “Kawareeh” ramaneënh doo, ky hadoo ta wób sa hã:

—Hamä ta sii, ta sii ër dejëp hyb n'aa^e —näng mä Toméh kyyh.

¹⁷Ti m' panang Betanija bedaa däk bä, Jesus ky n'aa napäh, ji meheet pé däg mä ta äh Rasaro pä gabaho doo gó radakä jëng doo.

¹⁸Edah panang Betanija, Jerusarënh bä naa. ¹⁹Ti hyb n'aa hajök Judah buuj sa wahë n'aa hedoo doo, ta wób na-ããj mä an'aa Maah-Ta wë, Marija wë rah'yyb en'yym hyb n'aa, rahyb n'aa natón hyb n'aa sa hÿÿj makũũh. ²⁰Ti m' Maah-Ta ky n'aa napäh bä Jesus kajaa, anyyh mä ta tób bä naa, ahöm ta wë. Marija ahäng mä sa tób yt hã.

²¹Ti m' Maah-Ta kajaa Jesus wë kä, ti m' taky hadoo ta hã:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —babä magëë bä paawä, dooh paawä häÿ ÿ dajëb bä —näng mäh. ²²—Ti hadoo né hë paawä, ÿ hapäh, P'op Hagä Do anoo né da a hã sahõnh hë ta hã maky n'aa etsëë doo —näng mä Maah-Ta kyyh.

²³Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Ganä wät da a hÿÿj —näng mäh.

²⁴Ti m' Maah-Ta ky hadoo:

—ÿ hapäh, ganä wät né da sahõnh hë ragenä bong do hã kä P'op Hagä Do betyn bong do hã kä banäm doo hënh, banesaa doo hënh —näng mä Maah-Ta.

^d 11.10 Dooh Jesus maji rahaja bä, dooh na-ããj hë Nesaa Do Yb haja bä Jesus hã raj'aa ketsëë bä Jesus moo wät do nahãnh nã bä, tahanäng pé m' ti. Ta see ky n'aa Jesus her'oot na-ããj hë ta tii da. Jesus né ti badäk hahÿÿ hã habong do bag n'aa hadoo. Jesus sii ji nawäd bä, gadagyp doo gó hawät do hadoo ji. Nesaa do j'aa ketsë ti bä ji hã.

^e 11.16 Dooh tahajõõ nã bä ta äh, t'ĩ hënh Jesus maji rakarën radaj'ëep Jesus. T'ĩ hënh Jesus matëëh do hyb n'aa, Jesus radaj'ëep Toméh ed'oo. Ti hyb n'aa tii da tawén edoo sa hã.

25 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—ÿ né da hanoo ta ti genyy bong doo. ÿ né ti hedëb had'yyt hanoo doo. Hã ÿ h'yy ka'eeh doo, dajëb né paawä, tawäd had'yyt hë da hÿ pong jé P'op Hagä Do pa. 26 Hahÿ hedëp nä doo, hã ÿ h'yy ka'eeh doo, tabad'op hë da tadajëp ta h'yyb tym. P'op Hagä Do pa had'yyt hë da tabawäd kãn —näng mä Jesus.

Ti m' Maah-Ta hã tabeaaj kãn:

—Maky daheeh ta ti ÿ her'oot doo? —näng mäh.

27 —ÿÿ, Hyb N'aa Jawyk Doo. ÿ ky daheeh òm Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, P'op Hagä Do T'aah, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paah —näng mä Maah-Ta kyyh Jesus hã.

28 Ti m' ta ti tabaheer'oot do jawén paa bä kä m' Maah-Ta bahòm, ta ãnh Marija tanaëenh hyb n'aa. Ta m'aa hënh mä tanaëenh, ti m' taky hadoo:

—Ma matëg kajaa. Ta kyy gó òm ÿ naëenh —näng mä Maah-Ta ta ãnh hã.

29 Ti m', Marija maa napäh bä ta tii, nayyw hë m' tabas'ëeg gëet, ahòm kãn mä Jesus wë. 30 Dooh Jesus ajëë suun nä bä panang bä. Ta hã Maah-Ta mamuun doo bä tabagëet nä. 31 Ti m' Judah buuj tób bä hat'oonh doo, Marija h'yyb en'yyim doo, rabahapäh bä nayyw hë Marija bas'ëeg gëet bä, tabanyyh bä, rabahòm kãn ta jawén. Kamag hakëë hënh hahòm red'oo mäh. T'ĩ hënh haoot red'oo mäh.

32 Ti m', Marija kajaa bä kä Jesus bagëet bä, ta taron nu paa me tabahyy häng ta wë. Ti m' taky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —babä magëë bä paawä, hãj ÿ dooh paawä tadajëb bä —näng mäh.

33 Ti m' Jesus bahapäh bä Marija haoot doo, Judah buuj Marija sii han'aa do na-ãj hë ha'oot doo, baad nado wäd ta h'yyb, tak'ëp tahyb n'aa tón wät. Tahyb n'aa esów wät. 34 Ti m' tabeaaj kãn:

—Nyy bä bë dakä jëng? —näng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—B'ëep, mahegãã, Hyb N'aa Jawyk Doo —näk mä sa kyyh.

35 Ti m' Jesus baód wät.

36 Ti m' Judah buuj raky hadoo:

—Bë hegãã, tak'ëp paa takamahãã —näk mä sa kyyh.

37 Ti m' ta wób raky hadoo:

—Ty tamah do taty nä däk, tanoo. Hëd n'aa tananoo hahÿ tanadajëp hyb n'aa? —näk mä sa kyyh.

³⁸P'aa hēnh ēnh baad nado wäd Jesus h'yyb. Tak'ēp tahyb n'aa tón takajaa bä kamag basuun bä. Pä gabaho doo gó radakä jēng. Pä gatsabak doo me ranoo gatsēē dāk. ³⁹Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē noo gatsē do hōm —näng mäh.

Ti m' Maah-Ta, dajēp do ānh, ky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —buu banes'aa däg. Ji meheet pé däg ta āh tadajēp —näng mä Maah-Ta kyyh.

⁴⁰Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Hā ŷ mah'yy kae bä, mahapäh da P'op Hagä Do kabaj'aa doo —näng mä Jesus Maah-Ta hā.

⁴¹Ti m' ranoo gasēēts hōm kän. Ti m', p'op Jesus ty dēē wät taky n'aa etsēē hyb n'aa P'op Hagä Do hā. Ti m' taky hadoo:

—Taw'āāts hē Ee. Mamaa napäh, maky daheeh ŷ ky n'aa etsēē doo. ⁴²ŷ hapäh né hē ŷ mamaa napäh, ŷ maky dahé had'yyt hē. Ta tii d' ŷ wén edoo, babä hab'ēēh do sa hyb n'aa, ōm né hē ti ŷ mejō hyng do raky daheeh hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh P'op Hagä Do hā.

⁴³Ti m' ta ti tabedoo do jawén paa bä kä, tak'ēp tanaēēj kän mäh:

—Rasaro! —näng mäh. —Anäh! —näng mäh.

⁴⁴Ti m' dajēp do paa anä kän. Kahapōōs ta mooh, ta tsym sii hē pään hawak doo me. Ta matym na-āāj mä kahabēn pään me.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē apyn hōm pään, baad tabahōm hyb n'aa kä —näng mä Jesus.

⁴⁵Ti m' hajōk Judah buuj Marija heg'āās do Jesus pahuunh do hapäh doo, ta hā rah'yy kae padäg kän. ⁴⁶Ta wób ah'ūūm mä Pariséw sa wē, ramaher'oot mä Jesus mo haj'aa ky n'aa hā.

Jesus hā Pariséw rakamaj'ū do panyyg n'aa hahŷh

⁴⁷Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa, Pariséw daheeh ratsyyd bong Sinedirijo ajyy n'aa, Judah buuj sa wahē n'aa hedoo doo, séd hā rakata padēēk hyb n'aa. Rakata dāk bä kä m', raky hadoo mäh:

—Nyy d' ér bad'oo? Bē hegāā! Hajōng hahŷ aj'yy pehuunh doo.

⁴⁸Ēr hyb n'aa nap'eed had'yyt bä tapehuunh do hā, sahōnh hē da rah'yy kae padēēk ta hā, sa wahē n'aa tabahado dāk hyb n'aa. Roma buuj warahén n'aa kamajē bong da āā hā tii bä. Rado hōm da P'op Hagä Do tób n'aa. Rado hōm da āā hāj n'aa —näk mä sa kyyh.

⁴⁹Ti m' sa seeh, Kajapas häd näng doo, ti noo gó P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do ky hadoo sa hä:

—Dooh bë hapäh péh —näng mäh. ⁵⁰—Dooh bë h'yy genä bä? Taw'ääts hë ta ti sét né hë dajëp, sahõnh hë Judah buuj ranadejëp hyb n'aa —näng mä Kajapas kyyh.

⁵¹Ta daaj hë tahajaa do hyb n'aa nado ta tii d' tabaheer'oot. P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do tado hyb n'aa, P'op Hagä Do banoo ta hä ti tabaheer'oot hyb n'aa, ta pooj jé Jesus ky n'aa hä. Jesus dajëp da Judah buuj sa hyb n'aa tahanäng pé m' tii d' taheer'oot doo. ⁵²Tadajëp Judah buuj sa hyb n'aa had'yyt nado. Tata däk séd hä da na-ääj hë sahõnh hë P'op Hagä Do taah hedoo do jé pad'yyt hë habong doo.

⁵³Ti jawén paa bä kä m', Kajapas her'oot jawén paa bä kä m', Judah buuj wahë n'aa rabaheer'ood kån nyy da da Jesus radaj'ëëp.

⁵⁴Ti hyb n'aa, dooh Jesus awäd wät bä sahõnh hë mahang kä. Ti hyb n'aa ahõm kån mä ta ma matëg sa sii kä panang Eparajîm häd näng do tabanäng hënh, tabanawäng do nab'yy hënh kä. T'îi hënh rabaym dó.

⁵⁵Tabedaa däk bä Pas-kowa häd näng do Judah buuj rataheb'ëës doo, hajök hah'ûûm mä Jerusarënh hënh, t'îi hënh ratab'ëës hyb n'aa. Pas-kowa pooj jé rabahõm, sa h'yyb rabenäm hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, baad ratab'ëës hyb n'aa.^f ⁵⁶Jesus mä resoos P'op Hagä Do tób n'aa yt hä rabab'ëëh bä. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Nyy da bë hä? Ana g'eeh da Pas-kowa ër tab'ëës bä? —näk mäh.

⁵⁷Tii da rawén edoo, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Pariséw sa daheeh ramejüü do hyb n'aa ramaher'oot hyb n'aa Jesus rahapëë bä. Rakarën paawä ramaher'oot ramaso däk hyb n'aa.

Buu benyym do Marija ah'ook do Jesus tsyym hä panyyg n'aa hahÿÿh

12 Ji moo oow see pé ta ääh Pas-kowa häd näng do pooj jé, Jesus matëh kån panang Betanija häd näng doo hënh, Rasaro taganyy wät do panang bä. ²Takajaa bä kä m', Jesus najiis ramoo bok Jesus raweh'ëëh do tä n'aa. Maah-Ta manaa ti hat'oonh do sa waa, sa tä. Rasaro asooh sa mahang. ³Ti m' Marija bado däk

^f 11.55 Tii da P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü paah.

buu benyym do hood. Häd eh ta hood.^g Tak'ëp ky n'aa gebah, heh'äät, joom nah-do häd näng do s'ëëb ti buu benyym doo. Ti m' tabahah'ook Jesus tsyym hã. Ti m' tatsyym hawug hõm ta sëen me. Jé pad'yyt hë däg tób yt hã buu benyym do buu bewäd däk.

⁴Ti m' Judas Ikarijot häd näng doo, Jesus ma matëg seeh, ta jawén Jesus tahaëej däk doo, ky hadoo:

⁵—Hëd n'aa buu benyym do takanes'ëëm? 300 moweed k'ääts tëg hawak paawä ta sãm. Ta sãm ji an'oo paawä kas'uut do sa hã —näng mä Judas kyyh.

⁶Kas'uut do tat'yyd mehïin do hyb n'aa nado ta tii da tawén her'oot. Baretsëg tii. Jesus sa dajëër hagã n'aa Judas. Tahes'ook mä ta gó radahep'ëë doo.

⁷Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Na magëd ti ÿñnh. ÿ radakã jëng noo gó buu benäw n'aa tii d' tabad'oo. ⁸Kas'uut do aboo had'yyt hë bë mahang. ÿ ti hÿÿh, dooh bë mahang ÿ awäd wäd bã had'yyt hë —näng mä Jesus Judas hã.

⁹Ti nuuj jé m' hajök Judah buuj raky n'aa napëë däk Betaniya bã Jesus bawäd däk doo. Ti m' rabana kãn Jesus rabaheg'ääs hyb n'aa. Rasaro, dajëp do paah, Jesus ganny wät do rabaheg'ääs hyb n'aa na-ääj né hë. ¹⁰⁻¹¹Rasaro hyb n'aa hajök Judah buuj rahyb n'aa eréd hõm sa wahë n'aa. Jesus hã m' rah'yy kae padäg kãn. Ti hyb n'aa P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa Rasaro sii hë rakarën radaj'ëëp.

Baad Jesus ragadoo Jerusarënh bã panyyg n'aa hahÿÿh

¹²Ti m', jati pé hajök doo, Pas-kowa hyb n'aa Jerusarënh hënh han'aa doo, Jesus raky n'aa napäh hana do Jerusarënh hënh. Ta hõõ bã tabawäd däk. ¹³Madyyk g'aad hadoo do rakekyyt mäh, an'yyh mä panang bã naa, Jesus ragadoo hyb n'aa. Ti m' raky hadoo, tak'ëp sa kyyh:

—P'op Hagã Do äã j'aa etsë! —näk mäh. —Ky n'aa kedëng tii, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!^h —näk mäh.
—Ky n'aa kedëng, Isaraéw buuj sa wahë n'aa! —näk mä sa kyyh.

¹⁴Ti m' jumeto t'aah jó Jesus baso kãn. Tii d' né paa ta ky n'aa, P'op Hagã Do kyy kerih doo. Hahÿÿ da takerih:

^g 12.3 Riit gó ji ety bã, ta baa bã tagadäk.

^h 12.13 Saaw-Mo 118.25-26

15 “Bë eỹm manä Sijõnⁱ buuj.
Bë hegãã! Bë wahë n'aa ti awät da.
Jumeto t'aah jó tabana.”^j

16 Pooj jé dó, dooh Jesus ma matëg rah'y y genä nä bä ta ti P'op Hagä Do kyy kerih do Jesus hã kametä wät ti noo gó. Ta jawén, Jesus dajëp, Jesus ganä wät, Jesus basëëk do jawén paa bä kä, rahyb n'aa es'ee däg kãn ta ti ta ky n'aa kerih doo, ta hã kametëeh doo.

17 Ti m' hajök do wób, hap'ëeh do Rasaro Jesus ganyy wät doo, rahe'oot mä ta wób sa hã. 18 Ti hyb n'aa kä m', ta ti Jesus pahuunh do raky n'aa napäh do hyb n'aa, hajök an'y y panang bä naa Jesus ragadoo hyb n'aa. 19 Ti m' Pariséw raky n'aa jög bong sa da hadoo do hã. Hahỹ d' mä sa kyyh:

—Bë hegãã! Dooh äã haja bä hahỹh. Sahõnh hë ta wë rabahõm kãn —näk mä sa kyyh.

Gereg buuj wób rakarën do raheg'ãas Jesus panyy n'aa hahỹh

20 Ti m' Pas-kowa noo gó, P'op Hagä Do rahyb n'aa jew'y yk hyb n'aa han'aa do sa mahang ti abong mä Gereg buuj wób. 21 Pirip wë rabana. Betsaj-Da panang bä, Garirej häj n'aa bä naa ti Pirip. Ti m' raky hadoo:

—Hyb n'aa jawyk doo, —näk mäh —ãã karën Jesus äã bahegãã paawä —näk mäh.

22 Ti m' Pirip ahõm ãn-Deréh wë, tamaher'oot hyb n'aa. Ti m' ãn-Deréh bahadaa hõm Pirip. Jesus wë rabahõm ramaher'oot hyb n'aa Gereg buuj rakarën doo. 23 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Kaja däk hỹ kã yỹh, Aj'y y Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do dajëp doo, baad y P'op Hagä Do wén weh'ëeh da —näng mäh. 24 —Né hup y né hë hahỹ y her'oot doo: Tiriig ag k'ãats gó takanajäg bä, k'ãats gó ta bóg nadajëb bä, ta mab hë, sét hë had'y yt hë tabaym ti ta ag. Ta bóg dajëb bä, papuuj ganyy hã bä, tii bä hajõng ta ag ganä kãn ta hanaa^k —näng mäh. 25 —Jé badäk hahỹ hã ji hawät do hã tak'ëp kamahãn doo, dooh da tanu dëë bä P'op Hagä Do wë. Badäk hahỹ hã ji hawät do hã kamanahãn doo,

ⁱ 12.15 Jerusarënh panang ti Sijõn. Isaraéw buuj na-ããj hë kä ramaneëëj kãn Sijõn.

^j 12.15 Sakarija 9.9

^k 12.24 Ta ky n'aa hã né hë Jesus her'oot ta tii. Jesus né hë tiriig ag hadoo. Jesus nadajëb bä paawä, dooh takahüüm boo tii bä ta hã h'y y ka'eeh doo, tahanäng pé tii.

edëb had'yyt da P'op Hagä Do pa. ²⁶ Jé karën pé wë ÿ moo wät péh, taw'ääts hë hëp ÿ hata had'yyt hë. ÿ bawät bä tabawäd had'yyt hë da wë ÿ moo wät doo. Ee weh'ëëh da tii —näng mäh.

²⁷ Ti m' taky hadoo ënh:

—Hÿÿ kä, taw'ääts hë nado hëp ÿÿ. Nyy da da këh ÿÿ P'op Hagä Do hä? “Ee, ÿ medëëb nesaa do ÿ ahob mahãnh, ÿ dajëb mahãnh”, näng g'ee d' ÿÿh? Dooh. ÿ dajëp hyb n'aa né hë ÿ bahyng —näng mä Jesus.

²⁸ Ti m' Jesus ky hadoo P'op Hagä Do hä:

—Ee, mametä baad had'op do òm, tak'ëp kabaj'aa do sahõnh hä —näng mä Jesus kyyh.

Ti m', hÿ pong jé naa tamaa ena kyyh. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—ÿ metä wät. P'aa hënh da ÿ metëëh ënh —näng mäh.

²⁹ Darung mä hajõk do tii bä hab'ëëh do sa hä.

—Ääs ti her'oot ta sii —näk mä ta wób sa kyyh.

³⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hëp ÿ n'aa nado ti kyy ber'oot. Bë hyb n'aa ti taber'oot, bë ky daheeh hyb n'aa —näng mä Jesus.

³¹ Ti m' taky hadoo ënh:

—Hÿÿ kä kajaa däk P'op Hagä Do ky n'aa etyy do badäk hahÿÿ hä habong do ta hä h'yy kana'eeh doo. Da hë kä Nesaa Do Yb, badäk hahÿÿ hä habong do hä mejüü do kahabëë hõm kãn. ³² ÿÿ kä, p'op kajatsëk do hä, b'aa hä, ÿ radahëë däk bä, ÿ naëënh da wë ÿÿ sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong doo —näng mä Jesus.

³³ Ta tii d' tawén her'oot, tametëëh hyb n'aa nyy da tadajëp.

³⁴ Ti m' hajõk do raky hadoo:

—Ää ky n'aa napäh P'op Hagä Do kyy kerih doo. Kristo häd näng doo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, awäd had'yyt hë m', dooh tadajëb bä takerih doo gó taheer'ood bä. Hëd n'aa Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do p'op radahäng, mabanäng? —näk mä sa kyyh.

³⁵ Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus baher'oot sa hä:

—Kanhën doo nä ta bag bawät nä bë mahang.¹ Taw'ääts hë bë babok tabawak nä bä, badajung do^m adëë pooj jé bë hä. Ta tii d' ÿ wén her'oot bë hä, tabadajuu gó hawät doo, dooh tabahapëë bä

¹ 12.35 Ta daaj hë, ta ky n'aa né hë ti taheer'oot. Jesus né hë ti ji bag hadoo.

^m 12.35 Tabadajung doo, Nesaa Do Yb hejój ji tamasoo doo. Jesus, sa bag hadoo, edaa däk ti noo gó takado hõm, P'op Hagä Do wë tamatëëh. Jesus hä rah'yy kanae bä, Nesaa Do Yb moo gó rababok tii bä. Tabadajuu gó ji bawät do hadoo tii.

do hyb n'aa n'yy hēnh tahahōm. ³⁶Bē mahang ta bag bawät nä bä, taw'ääts hē bē h'yy ka'eeh ta hā tabahajaa nä bä, ta bag taahⁿ bē bahadoo hyb n'aa —näng mä Jesus hajōk do sa hā.

Ta ti taheer'oot do jawén paa bä kä m', Jesus bahōm kán hajōk do sa mahānh. Ta m'aa hēnh mä tabawäd dāk, ta ma matëg ta sii.

Hēd n'aa Jesus hā rah'yy kana'eeh do panyyg n'aa hahȳh

³⁷Hajōng ta metëë n'aa Jesus pehuuj né paawä sa matym gó, ta wób dooh rah'yy kae padäg bä ta hā. ³⁸Rawén h'yy kana'eeh, Isajas, P'op Hagä Do ky n'aa rod makū her'oot do paa kametëeh hyb n'aa. Hahȳ da Isajas baher'oot paa P'op Hagä Do H'yyb Däng Do kyyh:

“Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo,
dooh raky dahé bä ër her'oot doo.
Dooh rah'yy genä bä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk do hejój sa hā
kametëeh doo.”^o

³⁹Rawén nahajaa rah'yy ka'eeh, hahȳ da Isajas erii wät do paa hyb n'aa P'op Hagä Do kyyh:

⁴⁰“P'op Hagä Do gatsëë dāk sa matym, ranahapäh hyb n'aa.
P'op Hagä Do gatsëë dāk sa h'yyb tym,
rah'yy kanadaw'uuh hyb n'aa,
rah'yy kawanareem hyb n'aa.
Rah'yy kadawuung bä paawä hā ȳy,
rah'yy kawereem bä paawä,
ȳ h'yyb wareem paawä, baad rababok hyb n'aa kä.”^p

⁴¹Ta tii da Isajas wén her'oot paah, Jesus hejój, Jesus bag tak'ëp gabarëeh do tabahapäh do hyb n'aa dawëë naa. Ti m' ta ky n'aa né m' ti taheer'oot, Isajas hā.

⁴²Dooh né paawä hajōk do raky dahé bä, hajōk Judah buuj wahë n'aa sii hē rah'yy kae padäg kán Jesus hā. Dooh raheer'ood bä Jesus hā rah'yy ka'eeh doo, Pariséw rajeÿÿm do hyb n'aa. Rahabëë nyh tii bä sa h'yyb, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä naa.

ⁿ 12.36 Jesus né hē ti ta bag hadoo. Ta hā h'yy ka'eeh doo, ta karapee, ta bag taah.

^o 12.38 Isajas 53.1

^p 12.40 Isajas 6.10

Sa h'yyb gó ub rah'yy ka'eeh. ⁴³Sa hã baad ub sa da hadoo rawehëë bã sa hã. Dooh denaa hë ragenaag bã P'op Hagã Do ji taweh'ëëh do hã.⁴

⁴⁴Ti m' Jesus ky hadoo, tak'ëp ta kyyh:

—Jé hã ÿ h'yy ka'eeh doo, hã ÿ had'yyt nado tah'yy ka'eeh. Hã ÿ mejüü do hã né hë tah'yy ka'eeh tii. ⁴⁵ÿ hapäh doo, hã ÿ mejüü do na-ããj né hë tahapäh. ⁴⁶Hÿ pong jé naa ÿ bahyng, badäk hahÿÿ hã habong do sa h'yyb bag ÿ bahadoo hyb n'aa, sahõnh hë hã ÿ h'yy ka'eeh do badagyp doo gó ranaym hyb n'aa. ⁴⁷Dooh ÿ tado bã hã ÿ ky nadah'eeh do ky n'aa etyy doo. ÿ wén hyng babä, nesaa do ÿ ky n'aa etyy do jawén nado badäk hahÿÿ hã habong do sa hã. ÿ wén hyng ÿ bed'ëëp hyb n'aa nesaa do mahãnh. ⁴⁸Ti anäng né hë ÿ ty n'aa ges'yyk doo, ÿ her'oot do ganadoo do sa ky n'aa etyy n'aa. Këh ÿÿ, sa hã ÿ her'ood wät do né hë ti sa ky n'aa etyy n'aa. Këh ÿÿ, sa hã ÿ her'ood wät do paa ky n'aa etyy sa hã, P'op Hagã Do banoo noo gó sahõnh hã ta säm. ⁴⁹Ta ti ÿ ma metëëk doo, këh ÿ gabuuj nado. Ee, ÿ mejö hyng doo, ti né hë hanoo hã ÿÿ, ÿ tamejüü ÿ her'oot doo. Ti hyb n'aa, “sa ky n'aa etyy n'aa däg, ÿ her'ood wät doo”, ÿ wén näng. ⁵⁰ÿ hapäh né hë hahÿÿh: Ee kyyh ji ted'ëëp, ji bawäd had'yyt hë hyb n'aa. Ti hyb n'aa ÿ tamejüü do ÿ her'oot do pan'aa, ti né hë ÿ her'ood had'yyt hë.

Ta ma matëg sa tsyym Jesus hets'yyt do panyyg n'aa hahÿÿh

13 Ti m' sét wäd Pas-kowa ratab'ëës do ãh. Jesus hapäh ta h'yyb gó, kaja däk ti noo gó taberéd däk hyb n'aa badäk hahÿÿh, ta Yb wë tabasëëk hyb n'aa kä. Jesus kamahãnh bong né paa ta ma matëg badäk hahÿÿh hã ta sii habok doo. Ta tii d' né kä m' tametëëh sa hã tak'ëp takamahãnh doo.

²Atsëm mä Pas-kowa tä n'aa rabawëh. Dijab h'yyb tatug däk mä Simaw t'aah, Judas Ikarijot, Jesus tabahaëënh hyb n'aa. ³Jesus hã ta Yb an'oo däk sahõnh hë ta hejooj, Jesus hapäh. P'op Hagã Do hã tabana, p'aa hënh tamatëëh ta wë Jesus hapäh na-ããj hë. ⁴Ti m' Jesus bas'ëëg gëët, tado nyyh ta saroor j'ooj hadäk doo. Tawaho däk mä ta baa bã pãän ji kamehewuuk doo. ⁵Ti m' naëng tagedu jat ta hood gó, ti m' ta ma matëg sa tsyym tahetsyyd kãn. Ti m' tabawug hõm ta hã hadäk doo me.

⁹ 12.43 Ti hyb n'aa rajëën Jesus hã rah'yy ka'eeh doo, ta wób rakawanajãän hyb n'aa sa wë.

⁶Simaw Peed wē takajaa bā kā m', Peed ky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —nāng mäh —tsym ŷ sii hē mabahets'yyt? —nāng mäh.

⁷Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Dooh mah'yy ganny nā bā hahŷ ŷ moo wät doo. Ta jawén da mabahapäh —nāng mäh.

⁸Ti m' Peed ky hadoo:

—Dooh. Tabad'op hē tsym ŷ mahetsyyd^r —nāng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—A tsyym ŷ nahetsyyd bā, dooh hēp ŷ hata mado wäd da —nāng mä Jesus ta hā.

⁹Ti m' Simaw Peed ky hado kän:

—Tii d' madoo bā, ŷ karēn paawä sahōnh hē ŷ mabahets'yyt! —nāng mä Peed kyyh.

¹⁰Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hehob wät doo, baad däg ta hā sahōnh hē. Jāām né hē ta tsyym tahets'yyt nā. Baad däg bē hā. Jāām né hē sēt hē bē see baad nadoo —nāng mä Jesus.

¹¹Jesus hapäh mä ta hā haēēnh doo. Ti hyb n'aa, “Dooh sahōnh hē baad tado bā”, tawén nāng.

¹²Jesus bahaja däk bā sa tsyym tahets'yyt doo, p'aa hēnh tadadäk ta saroor j'ooj hadäk doo, ahyy sooh p'aa hēnh, ti m' taky hadoo:

—Bē hapäh nyy d' tahanāng pé ta ti ŷ moo wät do bē hā? —nāng mäh. ¹³—ŷ bē maneēēnh “Ma matēg”, “Hyb N'aa Jawyk Doo”, nāk bēēh. Baad né ti bē kyyh. Ti né hē ŷŷh. ¹⁴ŷŷh, Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Doo, bē ma matēg né paawä, bē tsyym ŷ hetsyyd wät. Ti hyb n'aa taw'ääts hē bē na-ääj hē da bē hetsyyd bē h'yy kanatēē tsyym. ¹⁵Taw'ääts hē ŷ metä wät doo da da bē bad'oo.^s ¹⁶Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Dooh sa karom sa kariw n'aa bahānh tanu gadäg bā. Dooh sa panäg sa hā mejūū do sa bahānh tado bā.^t ¹⁷Bē hapēē däg kän ta tii. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do bē taky n'aa edēng da ta tii da bē moo hedo bā.

^r **13.8** Peed wén ganadoo paawä, ji karom moo heb'ooh do mo n'aa me Jesus bad'oo sa hā. Hyb n'aa jawyk Jesus, Peed matym gó.

^s **13.15** Ji da hadoo do ji masa, tahanāng pé tii. Dooh ji daaj hē ji kawehēē bā. Dooh hahŷy da ji kyyh: “Dooh ta ti ŷ moo wäd bā. Ta karom nado ŷŷh.” Dooh tii da ji kyyh. Ji da hadoo do ji masa sahōnh hā.

^t **13.16** Dooh Jesus bahānh rado bā, tahanāng pé tii.

**Ta majiĩ moo gó rahaëenh do ky n'aa Jesus her'oot do
panyyg n'aa hahỹyh**

18Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—DooH sahõnh hẽ bẽ ky n'aa had'yyt tado bã ta ti ỹ her'ood wät doo. Ỹ hapäh ta ti sahõnh hẽ ỹ asëew däk doo. Hahỹỹ da P'op Hagä Do kyy kerih do ỹ asëew hõm do see ky n'aa: “Si ỹ hawa do ỹ tahyb n'aa wareem däk.”^u Kametä kãn ta ti kerih doo gó ta ky n'aa kã.

19Ta pooj jé ta ti bẽ ỹ maher'oot, kametëeh do pooj jé, takametä däg bã, ỹ né hẽ Hawäd Had'yyt Do bẽ ky daheeh hyb n'aa. 20Jé ỹ mejũũ do gadoo doo, ỹ na-ããj né hẽ tagadoo. Ỹ gadoo doo, hã ỹ mejũũ do tagadoo. Né hup ỹ né hẽ ta ti ỹ her'oot doo —näng mäh.

21Jesus bahajaa bã kã m' ta ti ta her'oot doo, baad nado wäd ta h'yyb. Ti m' baad taba her'oot sa hã:

—Bẽ see ỹ tahaëenh da majiĩ moo gó. Né hup ỹ né hẽ ta ti ỹ her'oot doo —näng mã Jesus sa hã.

22Ti m' sa daaj hẽ ta ma matëg raky kakã bong. DooH rahapëë bã jaa ky n'aa ta ti ta her'oot doo. 23Sa kanatëë, Jesus tak'ëp kamahãn do asooh p'eets hẽ Jesus pa.^v 24Ti m' ta moo me Simaw Peed häd näng do beheet, p'eets hẽ hasooh do hã tabeaanh hyb n'aa ta hã jaa ti tahedoo doo. Ti m' taky hadoo ta hã:

—Mameaaj ta hã jaa péh —näng mã Peed kyyh.

25Ta ti Peed mejũũ doo, p'eets hẽ takatahã däk ta hã, tabeaanh hyb n'aa. Ti m' tabeaanh:

—Jaa tii, Hyb N'aa Jawyk Doo? —näng mäh.

26Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Hahỹ päw ỹ heh'oos do ỹ hanoo doo. Ti né kã —näng mã Jesus.^w

Ti m' tabehoots kãn, tan'oo kãn Judas Ikarijot hã, Simaw t'aah hã kã.^x 27Judas gado däg sii hẽ m', Nesaa Do Yb bajëë suun ta h'yyb tym gó.

Ti m' Judas hã Jesus ky hadoo:

—Nayyw hẽ mamoo wäd mamoo wät doo kã —näng mã Jesus kyyh ta hã.

28Tii bã hat'oonh doo, dooh m' rah'yy genä bã tii d' Jesus bedoo do Judas hã. 29Sa dajëër wẽ näng do ta ti Judas. Ti hyb n'aa Jesus

^u 13.18 Saaw-Mo 41.9

^v 13.23 Jowāw tii.

^w 13.26 Kaja hẽ apäh Jesus her'oot ta ti Jowāw hã. Ta wób apäh dooh ramaa napëë bã Jowāw hã Jesus her'oot doo, ti hyb n'aa dooh rah'yy genä bã Jesus bedoo do Judas hã.

^x 13.26 Simaw see ti Judas Ikarijot yb. Simaw Peed nado.

mejō hōm Pas-kowa waa n'aa hata hetsēē, red'oo mäh. Kasuud is do sa hā dajēer tanoo, ta wób red'oo mäh. ³⁰Ti m', pāw tagadoo do jawén paa bä, Judas bahōm kän. Badajuu däk.

Papuuj ky n'aa jawyk do ky n'aa hahỹh

³¹Judas banyyh do jawén paa bä kä Jesus ky hadoo ta wób sa hā:

—Kametä däg kän hỹh kä Aj'y Hadoo Do Hỹ Pong jé Hana Do tak'öp hadoo do ta kabaj'aa doo, tak'öp raweh'ēeh doo. P'op Hagä Do tak'öp ta kabaj'aa doo, raweh'ēeh doo, kametä däk Aj'y Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do hyb n'aa. ³²P'op Hagä Do tak'öp ta kabaj'aa doo, raweh'ēeh doo, ta hyb n'aa kametä däg bä, Aj'y Hadoo Do Hỹ Pong jé Hana Do tak'öp ta kabaj'aa doo, raweh'ēeh doo, kametä däk da P'op Hagä Do an'oo bä. Nayyw hē y P'op Hagä Do weh'ēeh.

³³Ti m' taky hadoo ēnh:

—Tah haa hedoo doo, dooh tabadawöd wäd bä bë mahang y bawät doo. Bë esóts né paawä da yỹh, dooh bë haja nä bä bë ahōm bä y hawät hēnh. Tii d' né hē ti y her'oot do paa Judah buuj sa wahë n'aa hā —näng mäh. ³⁴Papuuj ky n'aa jawyk do bë hā y mejūū: Taw'ääts hē bë kamahän ta wób. Taw'ääts hē bë y kamahän doo da bë kamahän ta wób. ³⁵Ta wób bë kamahän do hā, ma maték yỹ bëeh, tii hā da sahōnh hē rabahapäh —näng mäh.

³⁶Ti m' Simaw Peed ky hadoo ta hā:

—N'yy hēnh mabahōm, Hyb N'aa Jawyk Doo? —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh tahaja nä bä y hahōm hēnh mahōm bä nag'aap hē. Ta jawén da, jawén y mabana kän —näng mä Jesus Peed hā.

³⁷Ti m' Peed ky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —héd n'aa tanahajaa nayyw hē y ahōm bä a sii? —näng mäh. —Y radajēeb bä a hyb n'aa, na madajēeb its yỹh. A hyb n'aa né hē y kan'oo däk —näng mä Peed.

³⁸—Ōm dajep né da hēp y n'aa? —näng mä Jesus. —Karaak bahỹh do pooj jé, tamawoob nuu me da y maky n'aa jejēn da. Né hup y né hē ta ti y her'oot doo —näng mä Jesus kyyh Peed hā.

**Ta ma matög Jesus h'yyb en'yym do
panyyg n'aa hahỹh**

14 Ti m' sahōnh hē ta ma matög sa hā Jesus ky hadoo: —Bë hyb n'aa tón manäh. Taw'ääts hē bë h'yy kae had'yyt hē P'op Hagä Do hā. Hā y na-āj hē taw'ääts hē bë h'yy kae

had'yyt hē. ²Hỹ pong jé, Ee tób bā, tabawät bā, ti anäng hajōng bē baym doo. T'ĩ hēnh ŷ basēek bē pooj jé, ŷ benäm hyb n'aa bē baym do hood. Tii d' tanado bā paawä ŷ her'oot paawä bē hā. ³Ŷ basēek bē tyw n'aa ŷ benäm hyb n'aa. Tii bā ŷ matēeh da bē ŷ mahūum hyb n'aa wē ŷŷ, ŷ bawät bā bē babok hyb n'aa na-āāj hē. ⁴Bē hapäh né hē ta tyw n'aa ŷ mahōm doo —näng mä Jesus kyyh.

⁵Ti m' Toméh ky hadoo ta hā:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —dooch āā hapēē bā n'yy hēnh mabahōm. Ti hyb n'aa nyy da āā bahapäh ta ti ta tyw n'aa? —näng mä Toméh kyyh.

⁶Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ŷ né hē ta tyw n'aa, ŷ né hē ta hub her'oot doo, ŷ né hē hanoo hedēb had'yyt do P'op Hagä Do pa. Jāām né hē hēp ŷ n'aa Ee wē ji nu däng. ⁷Baad ub ŷ bē mepēē bā, bē mepäh na-āāj hē Ee. Sét né hē āāh. Hỹ ká bē mepēē dāk, bē ty gepēē dāk na-āāj hē Ee —näng mä Jesus sa hā.

⁸Ti m' Pirip ky hadoo:

—Mametä āā hā a Yb. Jāām né ti āā karēn, Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mä Pirip.

⁹Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bäp peej né paawä ŷ bawäd däk bē sii, dooh ŷ mamepēē nā bā, Pirip? —näng mäh. —Tahapēē däk do ŷŷh, Ee na-āāj hē tahapēē dāk. H'ēed hyb n'aa ti mabedoo, “Mametä āā hā a Yb”, mabanäng? ¹⁰Dooch maky dahé bā? Ee h'yyb gó ŷ bawät, hēp ŷŷ gó Ee bawät. Bē hā ŷ her'ood wät doo, kēh ŷ gabuuj had'yyt nado tii. Ee kyyh né hē tii. Ŷ moo wät doo, Ee, hēp ŷŷ gó had'yyt hawät doo, ti né hē moo wät tii. ¹¹Taw'āāts hē bē ky daheeh, Ee h'yyb gó ŷ bawät, hēp ŷŷ gó Ee bawät, ŷ hanäng doo. Bē ky nadahé nā bā, taw'āāts hē bē ky daheeh ŷ pehuunh do hyb n'aa. ¹²Né hup ŷ né hē hahỹ ŷ her'oot doo: Hā ŷ h'yy ka'eeh do tamoo wät da ŷ moo wät do paah. Ŷ moo wät do paa bahānh da tamoo wät tii ká, Ee wē ŷ basēek do hyb n'aa ká. ¹³Sahōnh hē hāt ŷŷ gó bē etsēē do ŷ moo wät da bē hā, ŷ moo wät do hā Ee kawehēē dāk hyb n'aa. ¹⁴Sahōnh hē hāt ŷŷ gó hā ŷ bē ets'ēē bā, ŷ ky daheeh né hē, ŷ anoo né hē.

Y 14.12 Ta yb wē Jesus basēek do jawén paa bā, tamejō hyng P'op Hagä Do Sahee, ta hā h'yy ka'eeh do h'yyb tym gó tabawät hyb n'aa. Jé pad'yyt hē rabaher'ood hōm kán Jesus ky n'aa. Ti hyb n'aa hajōk h'yy kae padäg kán Jesus hā, P'op Hagä Do Sahee an'oo bā. Ti hyb n'aa, ŷ moo wät do paa bahānh da tamoo wät tii ká, Jesus wén näng.

P'op Hagä Do Sahee Jesus ky n'aa enooh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁵Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—ÿ bë kamahän bã, bë ky daheeh da ÿ mejũũ doo —näng mäh. ¹⁶⁻¹⁷—Ee hä ÿ etsëê da, tii bã da bë hä taban'oo kãn bë masa n'aa seeh, bë sii tabawäd had'yyt hyb n'aa. P'op Hagä Do Sahee, baad hadoo do ky n'aa metëeh do né tii. Badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do dooh rahaja bã ragado bã ta Sahee, ranahapäh do hyb n'aa, ramaa nanapäh do hyb n'aa na-ääj hë. Bë ti bë mepäh, bë sii tabawät do hyb n'aa, ta jawén kã bë h'yyb gó tabajëê suun kãn. ¹⁸Doooh bë ÿ eréd bã. Doooh da kabarii boo bë do bã. P'aa hënh da ÿ bana bë wë. ¹⁹Doooh tabadawëd nä bã, tii bã badäk hahÿÿ hä dawëê P'op Hagä Do mahänh habong do dooh ÿ rahapëê wäd bã. Bë hapäh da ÿ tii. ÿ awäd had'yyt do hyb n'aa, bë na-ääj hë bë aboo had'yyt hë da. ²⁰ÿ ganä wät noo gó, Sahé ÿÿ ÿ mejũũ noo gó, tii bã da bë bahapäh Ee h'yyb gó ÿ bawät. Hëp ÿÿ gó bë babok, bë h'yyb gó ÿ bawät bë bahapäh na-ääj né hë ti noo gó. Séd ër h'yyb hedoo. ²¹Këh ÿ gadoo doo, ky daheeh doo, ti né hë ta ti hä ÿ kamahän doo. Hä ÿ kamahän doo, Ee kamahän da. ÿ na-ääj hë ÿ kamahän tii. Ta hä ÿ banoo, tah'yy gahoot hyb n'aa hä ÿÿ.

²²Ti m' Judas see (Ikarijot nadoo doo), ky hadoo ta hä:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —h'ëêd hyb n'aa äã hä had'yyt hë mabanoo a hä ji h'yy ganäng doo, ta wób sa hä dooh? —näng mä Judas see kyyh.

²³Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Hä ÿ kamahän do ky daheeh né hë ÿ ma metëek doo. Ee kamahän ti ta tii. Äã an'aa da ta wë. Ta h'yyb tym gó da äã babok. Jääm hë hä ÿ kamahän do hä ÿ banoo tah'yy ganäng hyb n'aa hä ÿÿ. ²⁴Hä ÿ kamanahän doo, dooh taky dahé bã ÿ ma metëek doo. Ti hyb n'aa, dooh sa hä ÿ an'oo bã hä ÿ rah'yy genäh hyb n'aa. Këh ÿ nado ta ti bë maa newëê doo. Ee, hä ÿ mejũũ do kyy né tii.

²⁵Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Ta ti bë ÿ maher'ood wät, babä bë sii ÿ bawät nä bã. ²⁶Bë masa n'aa, P'op Hagä Do Sahee, këh ÿÿ gó Ee P'op Hagä Do mejũũ doo, ti né da bë tama metëek sahõnh hä. Sahõnh hë bë hä ÿ her'ood wät do paah, bë hyb n'aa newëê tan'oo bã bë hä.

^z 14.18 P'op Hagä Do Sahee gó Jesus bana sa wë p'aa hënh, tahanäng pé m' tii.

²⁷H'yyb n'yyim do ÿ banoo bë hä. Bë wë da tabaym. ÿ anoo hëp ÿ näw bë hä. Badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do nahapäh do ranoo do nahado tii. Bë h'yy ketón manäh. Bë eÿÿm manäh — näng mä Jesus kyyh.

²⁸Ti m' taky hadoo ênh:

—Bë maa napëë bok hahÿ bë hä ÿ her'ood wät doo: “ÿ da ahôm, tii bä p'aa hënh ÿ bana bë wë”, näng ÿÿh. ÿ bë kamahän bä paawä, bë paawä tseb'ee Ee wë ÿ basëëk do hyb n'aa. ÿ hyb n'aa jawyk do bahänh Ee hyb n'aa jawyk. ²⁹Ta pooj jé bë ÿ maher'ood wät, tametëeh bä kä bë h'yy ka'eeh hyb n'aa hä ÿÿ. ³⁰P'eets däg Nesaa Do Yb, badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do hä mejüü doo. Ti hyb n'aa, dooh tabadawëd wäd bä ÿ her'oot bë hä. Dooh Nesaa Do Yb haja bä hä ÿÿ. ³¹Daj ÿÿ hë ÿ kan'oo däk dajëb hä, sahönh hë hä ÿ Ee mejüü do ÿ ky daheeh do hyb n'aa, Ee ÿ kamahän do hyb n'aa. Taw'ääts hë sahönh hë dawëë P'op Hagä Do mahänh habong do rabahapäh ÿ ky daheeh Ee, ÿ kamahän Ee.

Ti m' Jesus ky hado kän:

—Hamäh, ër ah'üüm ta s'ee hënh.

Jesus joom uwa häd näng do hadoo do ky n'aa hahÿÿh

15 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Joom uwa patuuh heh'äät hadoo ÿÿh. Ee, uwa danäh, ta hä moo wät doo. Uwa tyd hadoo hä ÿ h'yy ka'eeh doo. ²Uwa tyd, tyt ÿ hadoo do neak do Ee gakyd hóm da. Uwa tyd, tyt ÿ heak do baad taban'yyh. Ta poo gekyd hóm, baad tabeaak hyb n'aa ta bahänh kä. ³Baad däg bëëh. Tabenyww däk bëëh, bë ÿ ma metëëk do hyb n'aa. ⁴ÿ karën séd hä bë h'yy kata däg had'yyt hä ÿÿ, tii bä ÿ h'yy kata däg had'yyt hë bë hä kä. Dooh uwa tyd haja bä ta m'aa hënh teag bä. Taw'ääts hë ta patuuh hä tadäg had'yyt hë. Ti hadoo bë hä. Dooh bë haja bä joom heak do bë hado bä, dooh bë haja bä P'op Hagä Do gen'aak do bë moo boo bä, hä ÿ bë h'yy kanata bä.

⁵—ÿ né hë uwa patuuh hadoo. Tyt ÿ hadoo bëëh. Hä ÿ had'yyt h'yy kata däk doo, ta hä ÿ h'yy kata däk doo, ti ti ta ti baad heak do hadoo. Ta tii d' ÿ wén her'oot, dooh bë daaj hë bë hajaa péh. Hä ÿ bë nyyw bä, dooh bë hajaa péh. ⁶Hä ÿ h'yy kanata wät doo, uwa tyd kaw'oong hóm, tsawyy bëëh do hadoo da tii. Ti hedoo do rabataa, tëëg hõö gó radewäts toonh, tii bä tabahõö jëng. ⁷Hä ÿ

had'yyt hē bē h'yy kata däg bā,
 ỹ ma met'ëëg wät do bē h'yyb
 gó tayyw bā, bē ky dahé bā,
 bē ky n'aa ets'ëë bē karēn do
 né hē, tii bā bē gadoo né hē.
 8Baad bē beaak do hadoo do
 hā Ee kaweh'ëëh. Bē eaak do
 hadoo do hā bē kametëëh hëp
 ỹ hata hadoo bëëh.^a

Joom uwa häd näng do heen
 n'aa (Jowāo 15.1-8)

9—Ee ỹ takamahän doo da
 bē ỹ kamahän. Taw'ääts hē ỹ kamahän do bē h'yyb gó tabawäd
 had'yyt hē. Bē eréd manä tii hā. 10Bē hā ỹ mejüü do bē ky dahé
 bā, ỹ kamahän do awäd had'yyt da bē h'yyb tym gó. Dooh bē eréd
 bā tii bā. Bē gado had'yyt hē tii bā bē ỹ kamahän doo. Taw'ääts
 hē ỹ bad'oo doo da bē bad'oo: Hā ỹ Ee mejüü do ỹ ky daheeh. Ti
 hyb n'aa Ee kamahän do awäd had'yyt hē hëp ỹ tym gó. Ti hyb
 n'aa, dooh ỹ eréd bā takamahän do hā. 11Ta ti bē hā ỹ her'ood
 wät, ỹ tsebé doo da bē tsebé hyb n'aa, baad bē tseebe had'yyt hē
 hyb n'aa. 12Hahỹ ti ỹ mejüü doo: Bē kamahän bē da hadoo doo,
 bē ỹ kamahän doo da. 13Jääm né hē tak'ëp kamahän doo, jé ta
 najiis sa hyb n'aa dajëp doo, ỹ bad'oo doo da. 14Najis haa né hē
 bëëh, ỹ mejüü do bē ky dahé bā. 15Dooh “karom ỹỹ” ỹ maneëj
 wäd bëëh. Dooh sa karom rahapëë bā sa kariw n'aa h'yyb. “Najis
 haa” bē ỹ wén maneëënh, sahõnh hē hā ỹ Ee maher'oot do ỹ tabëj
 däk do hyb n'aa bē hā. 16Bē nado ti ỹ hasëew wät doo. Ỹ ti hasëew
 bong bëëh. Bē ỹ wén sëew hõm, ỹ mejüü joom heaak do hadoo bē
 bahadoo hyb n'aa. Joom ag kanarejää do hadoo ti ỹ karēn bē hā.^b
 Tii bā da sahõnh hē hät ỹỹ gó bē ky n'aa ets'ëë doo, Ee anoo da bē
 hā. 17Bē ỹ mejüü bē kamahän bē da hadoo doo.

18Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Badäk hahỹ hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh
 do bē wë rakamajë bā, bē hyb n'aa es'ee, pooj jé hā ỹ rakamajë
 bong. 19Badäk hahỹ hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh
 do wób bē ado bā paawä, bē paawä rakamahän, sa da hadoo do

^a 15.8 Ji da hadoo do ji masa, ji da hadoo do ji kamahän, P'op Hagä Do karēn do ji moo wät, ji heaak do ky n'aa.

^b 15.16 Hahỹ joom ag kanarejää do hedoo do ji hā: Ji da hadoo do ji kamahän doo, ji tsebé doo, baad ji bawät doo, P'op Hagä Do karēn do ji moo wät doo. P'op Hagä Do matym gó dooh tahëj bā tii.

rakamahñ doo da. Doooh sa wóob bë ado boo bã. Bë ÿ asëew hõm sa mahãnh. Ti hyb n'aa bë hã rakamajĩĩ. ²⁰Bë hyb n'aa es'ee bë hã ÿ her'oot do paah. Doooh sa karom ta kariw n'aa bahãnh tanu gadäg bã, nãng paa ÿ bë hã. Ta wóob ÿ rano n'aa masoo paah. Bë na-ããj né da rano n'aa masoo né da. Ta wóob, këh ÿ raky dahé wät paah. Bë na-ããj da raky daheeh. ²¹Hëp ÿ n'aa da bë rano n'aa masoo, hã ÿ mejõ hyng do ranahapäh do hyb n'aa. ²²ÿ nahyy bã paawä, sa hã ÿ naher'ood bã paawä, dooh P'op Hagä Do ky n'aa ety bã sa hã nesaa do sa mo haj'aa hyb n'aa. Hÿÿ kä, ÿ ahyy wät do hyb n'aa, panyyg hanãm do ÿ maher'ood wät do hyb n'aa sa hã, dooh da sa kyy pé sa hã P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó. Sa h'yyb haj'aa hë tii d' rabad'oo. ²³Hã ÿ kamajĩĩ doo, Ee hã na-ããj hë takamajĩĩ. ²⁴Sa mahang tak'ëp ÿ pehuuj wät. Doooh hajaa pé ta tii da pehuunh péh, ÿ pehuunh doo. Ta ti ÿ panehuj bã paawä, dooh paawä P'op Hagä Do ky n'aa ety bã sa hã, nesaa do sa mo haj'aa hyb n'aa. Hÿÿ kä, rahapëë wät né hë ÿ pehuunh doo. Ti hadoo né hë hã ÿÿ, Ee hã na-ããj hë rakamajë bong. ²⁵Ta tii da rawén d'oo, P'op Hagä Do kyy kerih do kametä däk hyb n'aa. Hahÿÿ da takerih: “Daap hë hã ÿÿ rakamajë däk”,^c nãng mã kerih doo gó.

²⁶Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Bë masa n'aa, P'op Hagä Do Sahee, baad hadoo do ky n'aa metëeh do kajaa bã kä, taher'oot da këh ÿ n'aa. Ee hanaa ÿ mejũũ da bë wë. ²⁷Bë na-ããj hë ÿ karën bë her'ood hõm këh ÿ n'aa, pooj jé, ÿ du doo noo gó bë baboo had'yyt do hyb n'aa si ÿÿ.

16—Sahõnh hë ta ti bë hã ÿ wén her'oot, bë h'yy kanerét hyb n'aa hã ÿ bë h'yy ka'eeh doo. ²Bë da rahabëë nyh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bã naa. Ta ti bahãnh da ti awät nä. Ti awät ti noo gó, P'op Hagä Do rah'yyb en'yyim red'oo da bë radejëëb bã. ³Ta ti hedoo do ramoo bong da, Ee daheeh ÿ ranahapäh do hyb n'aa sa h'yyb gó. ⁴Hahÿ ÿ wén her'ood wät bë hã, takametä wät bã kä, bë hyb n'aa esee hyb n'aa bë ÿ maher'ood wät do paah. ÿ wén naher'oot nä paah, ÿ awät nä do hyb n'aa bë sii.

P'op Hagä Do Sahee ji hã metëeh do ky n'aa hahÿÿh

⁵Ti m' taky hadoo ënh:

—Hÿÿ kä ÿ basëek hã ÿ mejõ hyng do wë. Ti hado né paawä, dooh ÿ bë eaaj bã n'yy hënh ÿ bahõm. ⁶Bë h'yy ketón up ta ti bë hã

^c 15.25 Saaw-Mo 35.19, 69.4

ÿ her'ood wät do hyb n'aa. ⁷Né hup ÿ né hē hahÿ bē ÿ maher'oot doo: Baad tanyy bē hā Ee wē ÿ basëëk. ÿ nas'ëëg bā, dooh paawā bē masa n'aa, P'op Hagā Do Sahee ana bā bē wē. ÿ basëëk bā kā ÿ mejō hyng bē wē. ⁸Takajaa bā kā, badāk hahÿÿ hā habong do P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh do hā baad tametëeh ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë nesaa do ramoo bok do hā. Tametëeh da ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë baad had'op do hā. Tametëeh da ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë sa hā P'op Hagā Do ky n'aa etyy do hā sa mo haj'aa p'ãã. ⁹Ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë nesaa do ramoo bok do hā, hā ÿ rah'yy kana'eeh do hyb n'aa. ¹⁰P'op Hagā Do Sahee metëeh da sa hā, ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë baad had'op do hā, Ee wē ÿ basëëk hyb n'aa, ÿ bē nahapäh hēnh kā. ¹¹P'op Hagā Do Sahee metëeh da ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë sa hā P'op Hagā Do ky n'aa etyy do hā sa mo haj'aa p'ãã, Nesaa Do Yb, sa hā mejüü do hā, P'op Hagā Do ky n'aa ety däg kån do hyb n'aa nesaa doo.

¹²Ti m' taky hadoo ênh:

—Hajōng nā paawā ÿ her'oot bē hā, dooh bē haja nā bā bē gado bā. ¹³P'op Hagā Do Sahee, baad hadoo do ky n'aa metëeh do kajaa bā kā, sahōnh hē baad hadoo do ky n'aa bē da tametëëk. Dooh ta ky gabuuj tado bā ta her'oot doo. Hana ÿ naa tamaa napäh do bē d' tamaher'oot. Taher'oot na-ããj da ta jawén hana do ky n'aa. ¹⁴ÿ da tahyb n'aa jaw'yyk. ÿ tawén hyb n'aa jaw'yyk, hana ÿÿ tagadoo, tatab'ëës hyb n'aa bē hā. ¹⁵Sahōnh hē Ee wē hanäng doo, ma ÿ had'yyt hē. Ti hyb n'aa P'op Hagā Do Sahee gadoo ma ÿÿ, bē hā tatab'ëës hyb n'aa, ÿ wén näng —näng mä Jesus kyyh.

¹⁶Ti m' taky hadoo ênh:

—Nayyw hē denaa hē, dooh da ÿ bē hapëë wäd bā kā. Nayyw hē denaa hē da, p'aa hēnh ÿ bē bahapäh ênh —näng mä Jesus.

¹⁷Ti m' ta ma matëg wób raky hadoo sa da hadoo do sa hā:

—Nyy d' tahanäng pé tii éh, “Nayyw hē denaa hē m', dooh da ÿ bē hapëë wäd bā kā. Nayyw hē denaa hē da, p'aa hēnh ÿ bē bahapäh ênh”, tahanäng doo? Nyy d' tahanäng péh, “Ee wē ÿ basëëk hyb n'aa”, tahanäng doo? —näk mä sa kyyh.

¹⁸Ti m' sa m'aa hēnh rakaner'ood kån:

—Nyy d' tahanäng pé g'eeh, “Nayyw hē denaa hē”, tahanäng doo? Dooh ãã h'yyb mepëë bā ti ta her'oot do hā —näk mä sa kyyh.

¹⁹Jesus hapäh rakarën reanh ta hā. Ti m' taky hado kån:

—Bē karën paawā bē eanh ta ti ÿ her'oot do hā? Hahÿÿ da paawā bē kyy bē h'yyb gó: “Nyy d' tahanäng pé tii éh, ‘Nayyw denaa hē

dooh da ỹ bē hapēē wäd bā kā. Nayyw hē denaa hē da p'aa hēnh ỹ bē bahapäh ēnh', tahanäng doo", näk bē kyyh. ²⁰Né hup ỹ né hē hahỹ ỹ her'oot doo: Bē da a'oot, bē da h'yy ketón. Badäk hahỹ hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do tseb'ee da ti noo gó kā. Bē h'yy ketón né paawä da, bē h'yy katón do kawareem da tsebé do hā. ²¹Ỹnh wog mahỹnh ajän henäng doo kā, kajaa do hyb n'aa ti noo gó tabenäng doo. Ta t'aa hēnhäng do jawén paa bā kā, tamabaan hōm tak'ēp ta mahỹỹj tahoop do paah, tak'ēp tatsebé do hyb n'aa kā. ²²Ti hadoo né da bē hā: Hỹỹ kā bē d' h'yy ketón. Ỹ bē bahapäh bā p'aa hēnh kā, tii bā bē tsebee kän. Dooh hado hōm pé ta ti bē tsebé doo. ²³Ti noo gó kā, dooh hā ỹ bē ets'ēē wät péh. Né hup ỹ né hē hahỹ ỹ her'oot doo: Ee, P'op Hagä Do banoo da bē hā sahōnh hē hät ỹỹ gó bē etsēē doo. ²⁴Dooh bē etsēē nä pé hät ỹỹ gó. Bē ets'ēē da. Bē gadoo né hē da, tii bā baad da bē tsebee kän.

²⁵Ti m' taky hadoo ēnh:

—Panyyg ky n'aa gó bē ỹ maher'ood bong paah. Ti awät da ti noo gó, dooh da bē ỹ maher'ood wäd bā ta tii da. Baad ub, kejēn do hadoo nado da bē ỹ maher'ood kän Ee ky n'aa hā. ²⁶Ti noo gó bē etsēē da hät ỹỹ gó. Dooh hyb n'aa da bē ỹ ky masa pé ta hā. ²⁷Ta daaj hē bē Ee kamahän. Ti hyb n'aa, dooh hyb n'aa bē ỹ ky masa péh, ỹ wén näng. Bē Ee wén kamahän, ỹ bē kamahän do hyb n'aa, P'op Hagä Do hanaa ỹ bahyng bē ky daheeh do hyb n'aa na-ääj hē. ²⁸Ee, P'op Hagä Do wē naa ỹ bahyng badäk hahỹỹ bā. Badäk hahỹỹ hā ỹ bawäd wät. Hỹỹ kā ỹ beréd däk badäk hahỹỹh. Ee wē ỹ basēek p'aa hēnh —näng mä Jesus kyyh.

²⁹Ti m' Jesus ma matëg raky hadoo:

—Baad hỹỹ kā mabaher'ood wät. Panyyg gó nado wäd.

³⁰Sahōnh hē mabahapäh, ää hapäh hỹỹ kā. Ji eanh do pooj jé mabahapēē däk ji karēn do ji eanh doo. P'op Hagä Do hanaa òm tii hā ää bahapäh, ää wén ky daheeh —näk mä sa kyyh.

³¹Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē ky dahé däg né hỹỹ kā. ³²Ti awät da ti noo gó, kaja kän, bē waj'aa bong doo kā bē tób hēnh. Map ỹỹ hē da ỹ bē beréd wät. Tii d' né paawä, map ỹỹ hē nawäd ỹỹh. Ee si ỹ awät. ³³Ta ti P'op Hagä Do Sahee ky n'aa bē ỹ wén maher'ood wät, h'yyb nyyw gó bē babok hyb n'aa, si ỹỹ séd bē h'yyb hedoo do hyb n'aa. Badäk hahỹỹ hā bē ahoop né da nesaa doo. Ti hado né paawä, bē h'yy

gadeja da, badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do hä ÿ j'aa ketsë do hyb n'aa.^d

Jesus ky n'aa etsëë do panyyg n'aa hahÿÿh

17 Ti m' Jesus bahajaa bä kä ta ti taheer'oot doo, wë hä taty däg, ti m' P'op Hagä Do hä taky n'aa ets'ëë kån:

—Ee, —nång mäh —kaja kån ÿ dajëp doo kä sahõnh hë sa hyb n'aa. Mametä a T'aah tak'ëp ta makababaj'aa doo. ÿ mawehëë, õm a T'aah weh'ëeh hyb n'aa, makabaj'aa do tametëeh hyb n'aa. ²Hä ÿ maban'oo däk sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do ÿ bag'ääs hyb n'aa, ÿ bedëeb had'yyt hë hyb n'aa a wë, hä ÿ manoo doo. ³Hahÿ hedëb had'yyt hadoo do rawén gadoo: Õm, jããm hë sét had'op doo, P'op Hagä Do heh'äät do rabahapäh do hyb n'aa. Jesus Kristo, mamejõ hyng do rabahapäh do hyb n'aa na-ãäj né hë. ⁴ÿ haja däk sahõnh hë hä ÿ mamejũũ doo. Tii hä õm ÿ wehëë däk badäk hahÿÿ bä. ⁵Hÿÿ kä Ee, man'oo tak'ëp ÿ kabaj'aa hyb n'aa a matym gó, p'ooj ub, badäk hahÿ madu dahäng do pooj jé, a pa ÿ bawät noo gó, ÿ kabaj'aa doo da.

⁶A ky n'aa ÿ metä wät badäk hahÿÿ hä habong do wób hä, hä ÿ manoo do sa hä. A karapee paa tii, ti man'oo däk do hä ÿÿ. A ky n'aa raky dahé däk. ⁷Sahõnh hë hä ÿ man'oo däk doo, a hanaa né ti rabahapëë däk hÿÿ kä. ⁸Ti rawén hapäh, sa hä ÿ tab'ëes do hyb n'aa a kyyh hä ÿ manoo do paah, ti ragadoo. Baad rabahapäh, a wë naa né hë ÿÿh. Õm né hë ÿ mejõ hyng doo, raky daheeh.

⁹A hä ÿ ky n'aa etsëë sa hyb n'aa. Dooch ÿ ky n'aa ets'ëë bä badäk hahÿÿ hä dawëë a mahãnh habong do sa hyb n'aa. Hä ÿ manoo do sa hyb n'aa ÿ ky n'aa etsëë, a karapee rabahadoo do hyb n'aa. ¹⁰Sahõnh hë karapé haa, a karapee né tii. A karapee, karapé haa. Sa hyb n'aa ÿ kawehëë däk. ¹¹Dooch da badäk hahÿÿ bä ÿ ayyw wäd bä, a wë da ÿ bas'ëëg kån. Ti d' hayyw kån badäk hahÿÿ bä. Ti hyb n'aa, Ee, tsyt hë hawät do õm nesaa do mahãnh, mamoo n'aa jesu da a hejój me, hä ÿ manoo doo me né hë, séd hä rah'yyb hedoo hyb n'aa, séd hä ër h'yyb hedoo doo da. ¹²Sa mahang ÿ hawät noo gó, ÿ mo n'aa jesu bong a hejój me, hä ÿ manoo doo me. Dooch h'yy kawareem pé nesaa do hä. Jããm hë sét hë nesaa do hä h'yy kawareem. Karejãã do pan'aa né tii.

^d 16.33 Badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do hä Jesus j'aa ketsëë kån. Nesaa do Yb hä, sa hä mejũũ do hä Jesus j'aa ketsëë kån na-ãäj hë.

Ti tawén hadoo, a kyy kerih do kametëeh hyb n'aa. ¹³Hÿÿ kã da, dooh sa mahang ÿ awäd wät bã kã. A wë da ÿ bas'ëëg kãn. Badäk hahÿÿ bã ÿ bawät nä bã ÿ her'oot nä ta tii, ÿ tsebé do baad sa h'yyb gó tabawät hyb n'aa. ¹⁴ÿ an'oo däk sa hã a kyyh. Badäk hahÿÿ hã habong do a hã h'yy kana'eeh do kamajë däk sa hã, sa wób ranahado bong do hyb n'aa, sa see ÿ nahadoo do hadoo né tii. ¹⁵Doooh ÿ ets'ëë bã mabasog hõm hyb n'aa badäk hahÿÿ bã habong do sa mahãnh. Jããm né hë ÿ etsëë a hã, mamoo n'aa jesuu hyb n'aa Nesaa Do Yb mahãnh. ¹⁶Badäk hahÿÿ hã habong do a hã h'yy kana'eeh do wób nado tii, ta ti see ÿ nahadoo doo da. ¹⁷Tsyt hë mabetyn däk hanãm do ky n'aa me, magen'aak do ramoo bok hyb n'aa. A kyyh né hë ti hanãm do ky n'aa. ¹⁸Badäk hahÿÿ bã mamejõ hyng doo da ÿÿh, tii da ÿ mejüü sa hã badäk hahÿÿ hã habong do sa mahang. ¹⁹Sa hyb n'aa ÿ kan'oo däk, tsyt hë magen'aak do ÿ moo wät hyb n'aa, ta ti na-ãäj hë baad tsyt hë magen'aak do ramoo bok hyb n'aa. ²⁰Sa hyb n'aa had'yyt nado ÿ ky n'aa etsëë. ÿ ky n'aa etsëë na-ãäj né hë ta jawén hã ÿ h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa, hahÿ sa kyyh hyb n'aa h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa. ²¹ÿ ky n'aa etsëë sahõnh hë hã ÿ h'yy ka'eeh doo, séd hã rah'yyb hedoo hyb n'aa, séd hã ër h'yyb hedoo doo da. Hëp ÿÿ gó mabawät, a h'yyb gó ÿ bawät doo da. ÿ karën séd hã rah'yy kata däk ër hã, badäk hahÿÿ hã habong do rabahapäh hyb n'aa õm né hë hã ÿ mejõ hyng doo. ²²Tak'ëp baad hadoo do hã ÿ man'oo däk do paa ÿ an'oo däk né sa hã, séd hã rah'yyb hedoo hyb n'aa, séd hã ër h'yyb hedoo doo da. ²³Sa h'yyb gó ÿ bawät. Hëp ÿÿ gó mabawät. ÿ karën baad ub, séd hã rah'yyb hedoo, ÿ mamejõ hyng ta wób rabahapäh hyb n'aa, hã ÿ h'yy ka'eeh do hã makamahãn ÿ makamahãn do hadoo, ta wób rabahapäh hyb n'aa —näng mã Jesus taky n'aa etsëë bã.

²⁴Ti m' taky hado kãn ta yb hã:

—Ee, —näng mãh —ÿ karën ÿ bawät bã rababok hã ÿ manoo doo. ÿ karën rabahapäh ÿ kabaj'aa doo, bak ÿ tak'ëp gabarëeh doo, badäk hahÿ madu dahäng noo gó pooj jé, ÿ makamahãn do hyb n'aa hã ÿ man'oo däk do paah. ²⁵Ee, baad had'op do had'yyt moo wät do õm. Badäk hahÿÿ hã dawëë a mahãnh habong doo, dooh né paawä õm rahapëë bã sa h'yyb gó, ÿ ti hapäh õm. B'ëeh hahÿ rahapäh ÿ mamejõ hyng doo. ²⁶A ky n'aa ÿ metä wät sa hã. A ky n'aa ÿ metä had'yyt hë da sa hã, ÿ makamahãn do sa h'yyb gó tabawät hyb n'aa, ÿ na-ãäj hë sa h'yyb gó ÿ bawät hyb n'aa.

Jesus ramaso dāk do panyyg n'aa hahỹyh

18 Ti m', Jesus bahajaa bā kā taky n'aa etsēē doo, ahōm kån mä ta ma matēg sa daheeh. Kapỹỹj madarong doo, Kidorōn häd näng do rabatsēg hōm. Tii bā tabanäng joom Oriib häd näng doo. Tii bā, joom banäng bā Jesus baym.

²Judas, Jesus haēēj dāk do tahapäh mä Jesus bahe'yym doo. Hajōō nuu me ta tii bā Jesus bahew'ēēt ta ma matēg sa daheeh.

³Ti m' Judas bahōm kån joom banäng bā. Warahén, ta wób P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa ramejũũ doo, Pariséw ramejũũ do na-ããj hē tamanaa. Bag enäh rabana. Kuman yt hā m' rabana.

⁴Jesus hapäh ta h'yyb gó sahōnh hē ta hā rabad'oo doo. Ti hyb n'aa m' sa wē tabahōm, ti m' tabeaaj kån:

—Jaa no n'aa bē ban'aa? —näng mäh.

⁵Ti m' raky hadoo:

—Jesus, Nasaréh buuj no n'aa —näk mä sa kyyh.

—Ỹ né hỹyh —näng mä Jesus sa hā.

(Sa mahang Judas, ky ken'yym doo gó haēēj dāk do bagēēt.) ⁶“Ỹ né hỹyh” Jesus her'ood sii hē, sa jawén p'aa hēnh rakajäk tũũ.

⁷Ti m' Jesus beaanh ēnh p'aa hēnh:

—Jaa no n'aa bē ban'aa? —näng mäh.

—Jesus, Nasaréh buuj no n'aa —näk mäh p'aa hēnh sa kyyh.

⁸Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ỹ né hỹyh, ỹ hanäng do bē hā —näng mäh. —No na ỹ tado bā, bē an'oo hata haa rabahōm hyb n'aa —näng mä Jesus sa hā.

⁹(Ta tii d' Jesus wén edoo, “Dooh h'yy kawareem pé nesaa do hā”, ta yb hā tahe'ood wät do paa kametēēh hyb n'aa.) ¹⁰Ti m' Simaw, Peed häd näng do bado dāk ta sēn-jeer, ta nabuuj hub hēnh hadäk do tagakyd hōm mä aj'y y Maw-Kó häd näng doo. P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa heh'äät do karom tii. ¹¹Ti m' Jesus ky hadoo Peed hā:

—Menyyw däg a sēn-jeer. Dooh g'eeh ỹ gado bā ỹ ahoop doo, Ee anoo doo? —näng mä Jesus ta hā.

Anas wē Jesus ramahũũm do ky n'aa hahỹyh

¹²Ti m' warahén sa wahē n'aa, ta warahén n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa hagā n'aa sii hē ramaso dāk Jesus. Ramoo maw'yyd däg kån, ¹³tii bā pooj jé ramahũũm aj'y y Anas häd näng do wē. Kajapas mayb ti Anas. Ti noo gó P'op Hagä Do tób n'aa yt hā

moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'ääät do ti Kajapas. ¹⁴Ta ti Kajapas né hë ta ti her'oot do paa Judah buuj sa wahë n'aa sa hã, “Taw'ääts hë sét hë dajëp sahõnh sa hë hyb n'aa”, hanäng doo.

Jesus Peed ky n'aa jejën do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁵Simaw, Peed häd näng doo, Jesus ma matëg see sii tabahõm warahén sa jawén. P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'ääät do hep'ëëh do ta ti ta ma metëëk do seeh. Ti hyb n'aa rabanoo tabajëë suun tób wahoo gó, kahadë doo gó, Jesus ramajë sun doo gó. ¹⁶Peed gada ta noo bä. Jesus ma matëg seeh, tób danäh hep'ëëh doo, anyyh p'aa hënh maruus ta noo hagã n'aa wë tabetsëë hyb n'aa Peed bajëë suun hyb n'aa. Ti m' tamajë sun kãn Peed.

¹⁷Ti m' maruus, ta hadë noo hagã n'aa ky hadoo Peed hã:

—Nanäng aj'yy ma matëg see nado õm? —näng mäh.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Dooh ta ma matëg see ÿ do bä —näng mäh.

¹⁸Tak'ëp tabahahëëm ti atsëm. Ti hyb n'aa tób danäh karom, P'op Hagä Do tób n'aa hagã n'aa sii hë ragahõ sooh tëëg sëh. Tëëg noo pa rabab'ëëh rakatëng hyb n'aa. Peed agëët katëng sa pa.

Sa wahë n'aa Jesus hä teanh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁹Ti nuuj jé m', tób gó, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'ääät do eanh mä Jesus ta ma matëg ky n'aa, tametëëk do ky n'aa na-ääj hë. ²⁰Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sahõnh hë ramaa napëë had'yyt hë ÿ her'ood wät doo —näng mäh. —Tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hë, P'op Hagä Do tób n'aa yt hë na-ääj hë ÿ ma met'ëëg wät paah. Dooh kejën gó ÿ her'ood bä —näng mäh. ²¹—Hëd n'aa hã ÿ bë beaanh? Bë eaaj këh ÿ maa new'ëë do sa hã. Ta ti rahapäh ÿ her'ood wät doo —näng mä Jesus kyyh.

²²Ta tii d' Jesus baher'oot do hyb n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa hagã n'aa see Jesus ta tapa ewyh wät, ti taky hadoo:

—Tii da ji kyyh P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'ääät do hã? —näng mäh.

²³Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Mametä nesaa do ky n'aa ÿ her'ood bä. Baad hadoo do ÿ her'oot do p'ää ÿ matapa ewyyh? —näng mä Jesus ta hã.

²⁴Ti m' Anas mejūū mä ramahūūm Jesus, Kajapas, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do wë. Moo kamewyyt nä m' Jesus.

P'aa hënh Peed ky n'aa jejën do Jesus panyyg n'aa hahÿÿh

²⁵Ti m' tēeg noo pa Peed katëng bä, rabeaaj kãn mä ta hã:

—Ta ma matëg see nado òm? —näk mäh.

Ti m' Peed ky n'aa jejën:

—Dooh. Ta ma matëg see nado ÿÿh —näng mäh.

²⁶Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do karom seeh, Peed nabuuj gakyd hõm do wakãan ky hadoo:

—Òm nado ta ti ÿ hapäh do ta sii, joom mahang? —näng mä ta kyyh.

²⁷Ti m' p'aa hënh Peed ky n'aa jejën ënh. Tii bä karaak ky ganä kãn, tabah'ÿÿ kãn.

Pirato häd näng do wë Jesus ramahūūm kãn do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁸Ti m', Kajapas tób bä naa ramahūūm kãn Jesus aj'yy Roma buuj Judah häj n'aa bagã n'aa tób hënh, Pirato häd näng do wë. Jati pé bap paa m' tii. Judah buuj wahë n'aa Jesus man'aa doo, dooh rajëë pä bä Roma buuj tób gó. Rakarën mä baad ratayy rabawëh nä do hyb n'aa Pas-kowa tä n'aa.^e ²⁹Ti hyb n'aa Pirato banyyh sa wë, ti m' taky hadoo:

—H'ëed p'ãã bë ky n'aa tapaa hahÿ aj'yy? —näng mäh.

³⁰Ti m' raky hadoo:

—Moo nesaa do tanado bä, dooh paawä äã haëëj bä a hã —näk mä sa kyyh.

³¹Ti m' Pirato ky hadoo:

—Bë né hë ky n'aa etyy ta hã bë ky n'aa jaw'yyk do banoo doo da —näng mäh.

—Dooh äã haja bä äã dajëëb bä. Dooh Roma buuj ky n'aa jaw'yyk do an'oo bä —näk mä sa kyyh Pirato hã.

³²Tii d' tawén hado kãn, nyy d' tadajëp Jesus her'ood wät do paa kametä wät hyb n'aa.^f

^e **18.28** Dooh Judah buuj ky n'aa jaw'yyk do an'oo bä, Judah buuj nadoo do tób bä rabajëë pä bä. Hasus do hadoo sa hã P'op Hagä Do matym gó red'oo, tii d' radoo bä. Ta ti hedoo doo, dooh rahaja bä Pas-kowa tä n'aa rawëë bä.

^f **18.32** Judah buuj radajëëb bä paawä, pä me paawä ramakut. Roma buuj radejëëp, b'aa kajatsëk do hä rabepëëm däk. B'aa kajatsëk do hä Jesus dajëp, ta daaj hë paa tabaher'oot.

³³P'aa hēnh Pirato bajjē suun tób gó, Jesus tanaēēnh mā ta wē, teaaj kãn:

—Ōm Judah buuj sa wahē n'aa? —näng mäh.

³⁴Ti m' Jesus ky hadoo:

—A ky gabuuj hē ti meaanh? Ōm ta wób ramaher'oot do kēh ŷ n'aa hyb n'aa mabeaanh? —näng mā Jesus.

³⁵Ti m' Pirato ky hadoo:

—Judah buuj nado ŷ hỹh —näng mäh. —A wakān, P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa ti ōm haēēnh hā ŷ. H'ēēd p'āā? —näng mā Pirato.

³⁶Ti m' Jesus ky hadoo:

—Badäk hahỹh bā nado ŷ bag'āās doo. Badäk hahỹh bā tado bā paawā, karapé haa ŷ ramo n'aa jesu paawā Judah buuj sa wahē n'aa sa mahānh. Badäk hahỹh bā nado ŷ bag'āās doo —näng mäh.

³⁷Ti m' Pirato ky hadoo:

—Tii d' tado bā, ōm né hē hāj n'aa wahē n'aa? —teanh mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ehub né hē ōm tii d' hanäng. Baad hadoo doo, heh'äät do ky n'aa ŷ her'oot hyb n'aa ŷ benäng, ti hyb n'aa né hē ŷ bahyng badäk hahỹh bā. Baad hadoo do ky n'aa gen'aak do ky daheeh ŷ her'oot doo —näng mā Jesus Pirato hā.

³⁸Ti m' Pirato ky hadoo:

—H'ēēd ti baad hadoo do mahanäng? —näng mäh.

Ti m' nyyw hē Pirato banyyh Judah buuj sa wē. Ti m' taky hadoo sa hā:

—Dooh ŷ aw'yyt pé ta hā ky n'aa ketyy doo —näng mäh. ³⁹— Pas-kowa bē teheb'ēēs do hā bē mehejō ŷ bado nyyh ŷ dawäts geēt do seeh. Bē karēn ŷ ado nyyh bē matym n'aa Judah buuj wahē n'aa ramaneēēnh doo? —näng mäh.

⁴⁰Ti m' raky hadoo, tak'ēp mā rageēēnh:

—Ta ti nado āā karēn! —näk mäh. —Barabas häd näng do ti āā karēn! —näk mäh.

Roma buuj wē h'yy kawereem do see paa ti Barabas.

Jesus raky n'aa ety dāk do b'aa hā tadajēp hyb n'aa panyyg n'aa hahỹh

19 Ti m' Pirato mejūū Jesus rabahewyyh. ²Ti m' hetēk do moo m' warahén ramap'ōōd dāk, ta nuu gó m' radaso

kän. Ti m' radasuun jëng ta hã ta hatsë hahiin doo.⁸ ³Ti m' hajõõ nuu me m' rabena ta wë raky n'aa e'ees hyb n'aa. Hahÿÿ d' mã sa kyyh:

—Kaweh'ëeh Judah buuj sa wahë n'aa! —näk mäh.

Ti m' ratapa ewyyh hajõõ nuu me.

⁴Ti m' p'aa hënh Pirato ber'oot Judah buuj sa sii:

—ÿ manyyh da hÿÿ kä bë wë ta w'oo hã, dooh ÿ aw'yyt pé ta hã ky n'aa ketyy do hã bë bahapäh hyb n'aa —näng mäh.

⁵Ti m' ta nu gaheen n'aa hetëk do mooh, ta hatsë hahiin doo gó tabanyyh bä, Pirato ky hadoo sa hã:

—Bë hegãã! Gëet hahÿ aj'yy —näng mäh.

⁶Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa hagä n'aa Jesus rabahapäh bä, nayyw hë rageëej bong:

—Mepëëm däg, mepëëm däg! —näk mäh.

Ti m' Pirato ky hadoo:

—Bë né hë hepëëm däk. ÿ ti dooh ÿ aw'yyt pé ta hã ky n'aa ketyy do hã —näng mã Pirato.

⁷Ti m' Judah buuj wahë n'aa raky kah'üüm ta hã:

—Ãã ky n'aa jaw'yyk do ky n'aa hyb n'aa taw'ãäts hë tadajëp né hë, P'op Hagä Do T'aah tabanäng do hyb n'aa —näk mã sa kyyh.

⁸Pirato maa newë däk bä tii da, tak'ëp mã tabeyym tii bä kä.

⁹Ti m' p'aa hënh tabajëë suun tób gó, ti m' Jesus hã tabeaanh:

—N'yy hënh naa òm? —näng mäh.

Jesus kawanaj'ään né paawä, dooh m' taky gado bä. ¹⁰Ti m' Pirato ky hadoo ta hã:

—Dooh maky gado bä? Mahapäh né hë, ÿ hajaa ÿ mejõ bä òm raberéd hõm hyb n'aa, ÿ hajaa na-ãäj hë ÿ mejõ bä òm rabepëëm däk —näng mã Pirato.

¹¹Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Dooh paawä mahaja bä hã ÿÿ, P'op Hagä Do nan'oo bä. Ti hyb n'aa, ÿ haëej däk do sa hã, a hã hanäng do nesaa do bahãnh sa hã —näng mã Jesus Pirato hã.

¹²Ti m' ta ti Pirato maa newë däk bä takarën paawä taberéd hõm Jesus. Tak'ëp mã Judah buuj rageëej had'yyt hë tii bä:

⁹ 19.2 Raky n'aa mes'uunh do ky n'aa m' ti hetëk do moo ramap'õod däk do ta nuu gó radasooch doo. Sa wahë n'aa soog ky n'aa ti ta tii. Ti hadoo né hë ënh ta hatsë hahiin doo. Sa wahë n'aa hatsë ky n'aa né ti ta tii ënh.

—Ta ti aj'yy meréd hōm bã, dooh Sesa, sahōnh hē bã wahë n'aa h'yyb hata mado bã. Hāj n'aa wahë n'aa hanäng doo, Sesa tahyb n'aa wareem —näk mä sa kyyh.

¹³Ti m' Pirato maa napäh bã m' ta tii, tamanyyh Jesus, ahyh sooh mä ji ky n'aa etyy n'aa tyng jó. Pã ta yt ta tii bã. (Eberew kyy me ramaneëenh ta ti Gabatah.) ¹⁴Pas-kowa rataheb'ëes do pooj jé noo gó m' tii. Wasyk mäh. Ti m' Pirato ky hadoo Judah buuj sa hã:

—Gëet hahÿ bë wahë n'aa —näng mäh.

¹⁵Ti m' raky hadoo tak'ëp:

—Mado hōm, mado hōm, mepëem däg! —näk mäh.

—Bë wahë n'aa ÿ epëem däk g'eeh? —näng mä Pirato.

Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa raky hadoo:

—Jãam né hē sét hē ãã wahë n'aa, Sesa! —näk mäh.

¹⁶Ti m' tagadëeg ub kä, Jesus Pirato bahaëej däg kãn sa hã takepëem däk hyb n'aa.

Jesus rabepëem däk do panyyg n'aa hahÿÿh

Ti m' warahén sa hã kä takahaëej däk Jesus. ¹⁷Ta daaj hē Jesus besoo hōm b'aa rahepëem däk do pan'aa ta hã. Ji Nu Gabóg K'yy ramaneëenh doo hēnh ramahũum. (Eberew kyy me ramaneëenh ta tii bã Gogota.) ¹⁸Tii bã rabepëem däk b'aa kajatsëk do hã kä. B'aa kajatsëk do wób hã rabepëem däk na-ããj hē pawóp hē ajyy. Hub hēnh ta see hahäng, s'ÿÿ hēnh ta see hahäng. Hõõ gó Jesus kahepëem däk do bahäng.

¹⁹Pirato kyy gó raberii bong ta heen n'aa, ti m' p'op, Jesus nu gad'oo pong jé, rabepëem däk. Hahÿÿ da m' takerih ta hã: “Jesus, Nasaréh buuj, Judah buuj wahë n'aa hahÿÿh.” ²⁰Edah tii, Jerusarēnh bã naa. Ti hyb n'aa hajök ner'ood bong kerih doo. Tamawoob hē kyyh takamerih doo: Eberew kyy me, Ratīn kyy me, Gereg kyy me. ²¹Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa rabahōm kãn Pirato wë, ti m' raky hadoo:

—Merii manäh: “Judah buuj sa wahë n'aa”, hanäng doo da.

Taw'ãäts hē merii: “Ta daaj hē Judah buuj sa wahë n'aa tabanäng hahÿ aj'yy” —näk mä sa kyyh.

²²Ti m' Pirato ky hadoo:

—Taw'ãäts hē ÿ erii wät doo. Dooh ÿ ahÿÿd wäd bã —näng mä sa hã.

²³ Ti m' Jesus warahén rabepëém däk do jawén paa bä m', rabasog hõm ta saroor. Retyn hõm ji meheet pé hadoo do sa hä. Sét hē, ta hatsē, mad'aak kanasuuh doo. ²⁴ Ti m' raky hadoo:

—Dooch ër as'ëed bä hahÿh. Hamäh, masuuj ër moo bong ër bahapäh hyb n'aa jaa wē tabaym —näk mä sa kyyh.

Ti tawén hadoo, P'op Hagä Do kyy kerih do kameteëh hyb n'aa. Hahÿh da takerih ta ti ky n'aa:

“Rabetyn hõm sa hä hē saror ÿÿ.
Masuuj ramoo bong saror ÿ hyb n'aa.”^h

B'aa kajatsék doo Jesus besoo hõm do heen n'aa (Jowāw 19.17-18)

Tii da né hē warahén ramoo boo kån.

²⁵ B'aa kajatsék do Jesus hadäk do dewē hä, ti ab'ëeh ta ÿÿn, ta kaat, Keropas häd näng do ÿÿm Marija häd näng doo, Marija Madarën häd näng do daheeh. ²⁶ Ti m' Jesus bahapäh bä ta ÿÿn, ta ma matëg seeh, tak'ëp takamahän do rabab'ëeh bä, Jesus ky hadoo ta ÿÿn hä:

—Gëet ta ti a t'aah —näng mäh.

²⁷ Ti m' ta ma matëg hä m' taky hadoo:

—Gëet ti a ÿÿn —näng mä Jesus ta ÿÿn ky n'aa hä.

Tii bä kä, ta ti tagado kån Jesus ÿÿn ta tób bä kä, tabahag'aäs hyb n'aa kä.

Jesus dajëp do panyyg n'aa hahÿh

²⁸ Ta jawén kä, sahõnh hē tabahaja däk bä kä tamoo wät do paah, P'op Hagä Do kyy kerih do kameteëh hyb n'aa kä taky hado kån: “ÿ hoo kaanh”, näng mäh. ²⁹ Ti asooh tii bä uwa s'ëeb oow.

^h 19.24 Saaw-Mo 22.18

Ti m' raheh'oos sapum doo, Jesus hã rabanoo hyb n'aa. B'aa isop häd näng do hã radadäk, ti rabanoo p'op, Jesus beëek hyb n'aa ta naëng hadoo. ³⁰Jesus beëek do jawén paa bä, taky hadoo:

—Jääm né kä ÿ moo wät doo —näng mäh.

Ti m' ta nu wakoo däg kãn, ti m' h'yy keréd hõm mäh.

³¹Saab pooj jé m' ti ta tii. Saab pooj jé né hẽ m' ta ti Judah buuj rabahenyw hõm Saab hã rakamehehãk hyb n'aa. Tak'ëp ratayy ti noo gó, Pas-kowa noo gó tabadoo do hyb n'aa. Dooh Judah buuj rakarën bã Saab hã rapadäg nä bã kepëem padëek doo. Ti hyb n'aa rabetsëe Pirato hã tamejũũ hyb n'aa warahén ragetëh bong hyb n'aa sa tsyym k'yy, nanyw hẽ radejëp hyb n'aa. Rabetsëe rasog hyk hyb n'aa sa kamag Saab du doo do pooj jé. ³²Ti m' Pirato mejũũ warahén sa tsyym k'yy ragetëh bong hyb n'aa. Ti m' Jesus pa hadäk do ragetëh bong ta tsyym k'yy, ta jawén mä ta see tsyym k'yy. ³³Jesus tsyym k'yy ragetëh paawä, tii bã rabahapäh Jesus dajëp. Dooh Jesus ratsyym k'yy getëh boo bã. ³⁴Ti warahén bejõh kãn ta baa bã. Ti m' majyyw banyyh naëng mahang. Dajëp né kä m'. ³⁵Aj'yy ta ti hapäh doo, baad tabaher'oot ta ti ky n'aa. Dooh daap tamenä bã. Ta ti aj'yy hapäh né hẽ, te hub né hẽ taher'oot doo. Ta ti tawén erii wät hahÿÿ hã, bë na-ãäj bë ky daheeh hyb n'aa, bë h'yy ka'eeh hyb n'aa. ³⁶Jesus tsyym wén ganetëeh, P'op Hagä Do kyy kerih doo gó kerih do kametëeh hyb n'aa. Hahÿÿ d' paa m' takerih ta ky n'aa: “Dooh da ta k'yy gatëh is péh.”ⁱ ³⁷Rawén baa ejooh, hahÿ kerih do paa kametëeh hyb n'aa: “Raheg'ãäs da rabaa ejooh do wë.”^j

Jesus radakä jëng do pä gó panyyg n'aa hahÿÿh

³⁸Tii bã kä, Jesus kamag n'aa paa Joséh, panang Arimatsija häd näng do buuj hadoo doo, bets'ëe kãn Pirato hã. Jesus h'yyb hata ta ti Joséh. Dooh tametä bã ta h'yyb, ta hã tah'yy ka'eeh doo, tajeÿÿm do hyb n'aa Judah buuj sa wahë n'aa wób. Ti m' Pirato bahaëj däk ta hã. Ti m' Joséh bana, tado hyy kãn mä Jesus kamag n'aa paah. ³⁹Nikodëm Joséh hata. Nikodëm né hẽ tii, p'ooj ub Jesus heg'ãäs do atsëm. Nikodëm manaa mä 35 m' ta nu jawyg b'aa s'ëeb buu benyym doo. Aroé ramaneëenh do s'ëeb, miir ramaneëenh do s'ëeb ta ti buu benyym. ⁴⁰Ti m' Jesus kamag

ⁱ 19.36 Esodo 12.46, Numeros 9.12, Saaw-Mo 34.20

^j 19.37 Sakarija 12.10 hã takerih däk tii. Dooh warahén raky n'aa napëe bã ta ti kerih doo. P'op Hagä Do né hẽ hanoo, kerih do kametëeh hyb n'aa.

n'aa paa rahabën däk pãän me, hawak doo me, rino häd näng do s'ëëb. Buu benyym mä ta hä. Judah buuj rabahed'oo doo da né hē rabad'oo Jesus kamag n'aa hä. ⁴¹Jesus rabepëëm däk doo bä ti anäng joom. Ti mahang tagadäk papuuj kamag hood, pä gó ragagots däk doo. ⁴²Saab pooj jé, Judah buuj rabahenyw hōm noo gó tado hyb n'aa, p'eets hē ta ti kamag n'aa hood tagadäk do hyb n'aa na-ãäj hē, tii b' né radasuun jëë kån Jesus kamag n'aa.

Jesus kamag n'aa radakä jëng do heen n'aa (Jowāw 19.42)

Jesus ganä wät do
panyyg n'aa hahÿyh

20 Ti m' bap paah, met'uuh hä, badajung nä, Marija Madarën häd näng do bahōm kån pä gabaho doo hēnh, Jesus kamag n'aa radasuun jëng hēnh. Taheg'ãäs mäh, noo gasëets hōm gabaho do ty gatsë. ²Ti m' tawaj'aa jëng Peed, Jesus ma matëg baad Jesus kamahän do daheeh rabab'ëëh hēnh. Ti m' taky hadoo pawóp hadoo do sa hä: —Rado nyuh Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kamag n'aa. Dooch äã hapëë bä n'yy hēnh ramahüüm —näng mä ta kyyh.

³Ti m' Peed, Jesus ma matëg see daheeh ah'üüm mä Jesus kamag n'aa hood gadäk hēnh. ⁴Waj'aa h'üüm. Tak'ëp Jesus ma matëg see wajaah ta pooj jé. Peed pooj jé takajaa. ⁵Ta noo bä takajaa bä, dooh tajëë suun bä. Nu hyy däk, tabaheg'ãäs ta gó. Tahapäh pãän hewak doo, rino häd näng do s'ëëb. ⁶Ti m' Peed, duu hēnh hana do kaja nä. Gabaho doo gó tabajëë suun. Pãän hewak doo, Jesus kamag n'aa ramahabën däk do paah, tahapäh. ⁷Pãän hawak doo, ta mamets jesuu n'aa paah, tahapäh na-ãäj hē. Ti asooh tsyt hē, baad takamatëh däk. ⁸Tii bä m' Jesus ma matëg seeh, pooj jé kajaa doo, bajëë suun kån. Ta ti tabahapäh bä kä, Jesus ganä wät do taky dahé kån. ⁹(Dooch tagah'ood nä bä sa hä P'op Hagä Do kyy kerih doo gó taheer'oot doo, Jesus ganä wät da hanäng doo.)

Marija Madarën hä Jesus kasee do
heen n'aa (JHN 20.10-18)

**Marija Madarën hä Jesus kasee do
panyyg n'aa hahÿÿh**

¹⁰Ti m' rabajëk sa tób hënh.

¹¹Marija Madarën baym kamag
hood paa noo bä. Aoot mäh.

Ta ód gó tanu hyy däk gabaho
doo gó tageg'ääs hyb n'aa. ¹²Tii
bä m' pawóp hë ääs tabahapäh.

Hewak mä sa saroor. At'oohn
mä Jesus kamag n'aa basooh
do paa bä m'. Ta nuu hënh
tabanäng hënh mä ta seeh, ta
tsyym tabanäng hënh ta seeh.

¹³Ti m' ääs rabeaanh ta hä:

—H'ëed p'ää mabaoot? —näk
mäh.

Ti m' taky hadoo:

—Rado hóm wahë ÿ n'aa. Dooh ÿ hapëë bä n'yy hënh rahed'oo —
näng mä Marija Madarën.

¹⁴Ti m' ta jawén p'aa hënh tabegää wät. Taheg'ääs mä Jesus tii
bä hagëët. Dooh m' tah'yy ganyy bä Jesus tado bä. ¹⁵Ti m' Jesus
ky hadoo ta hä:

—H'ëed p'ää mabaoot? Jaa ta ti mesoos doo? —näng mäh.

Ta tii bä joom mahang moo hew'ëët do ted'oo mäh. Ti hyb n'aa
taky hadoo ta hä:

—Öm tado bä ti hado nyh, maher'ood hä ÿ n'yy hënh
mamahüüm, ÿ behëen hyb n'aa ta kamag n'aa —näng mä Marija
Madarën.

¹⁶Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Marija! —näng mäh.

Ti m' Marija ty kaw'ööd däk ta wë, ti m' Eberew kyy me^k taky
hadoo:

—Raboni! —näng mäh. (“Ma matëg”, tahanäng pé m' tii.)

¹⁷Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Moo dëë manä hä ÿÿ —näng mäh. —Dooh Ee wë ÿ ewäd s'ëeg
nä bä. Ahóm häj haa hedo padëëk do sa wë. Hahÿÿ da maher'ood
sa hä këh ÿ n'aa: “ÿ asëëk Yp ÿ wë, bë Yb na-ääj, P'op Hagä Do ÿ

^k 20.16 Judah buuj sa kyyh ti Eberew kyyh.

h'yy kaha'eeh doo, bë h'yy kaha'eeh do wë", tii da a kyyh —näng mä Jesus ta hä.

¹⁸Ti m' Marija Madarën bajëng Jesus ma matëg sa wë. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do tahapäh mä tanooh. Tapanäk sa hä Jesus kyyh.

Ta ma matëg hä Jesus kasee do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁹Ti noo gó né hë m', met'uuh hä, atsëm, séd hä Jesus ma matëg rakata padëëk. Baad ranoo gatsëë däk ta tëg me tób nooh, sa wahë n'aa rajeÿÿm do hyb n'aa. Ti m' Jesus kas'ee g'ëed kån sa mahang, ti m' takedëng sa hä:

—Taw'ääts hë bë P'op Hagä Do h'yyb en'yym —näng mäh.

²⁰Takedëng do jawén paa bä tametëëh sa hä ta mooh, ta baa. Tak'ëp ta ma matëg ratsebee bong Jesus Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do rabahapäh bä kä.

²¹P'aa hënh Jesus ky hadoo sa hä:

—Bë P'op Hagä Do h'yyb en'yym —näng mäh. —Ee ÿ tamejüü doo da, bë ÿ mejüü hÿÿ kä —näng mäh.

²²Ti m' tapahuunh sa wë, ti m' taky hadoo:

—Bë gado P'op Hagä Do Sahee —näng mäh. ²³—Bë hyb n'aa mabaan bä nesaa do sa mo haj'aa, P'op Hagä Do mabaan né sa hä. Bë hyb n'aa manabaan bä sa hä, dooh P'op Hagä Do mabaan bä sa hä —näng mäh.

²⁴12 hedoo do sa seeh, Toméh häd näng doo, “Kawareeh” ramaneëënh doo, dooh sa mahang Jesus kasee bä. ²⁵Ti m' ta wób rabaher'oot bä Jesus Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do rahapäh doo, dooh taky dahé bä.

—Atapuwa tyw n'aa ÿ nahapëë bä ta moo hä, moh ÿÿ me ÿ manep'aa bä atapuwa tyw n'aa ta moo hä, ta baa rejooh do tyw n'aa na-ääj hë, dooh ÿ ky dahé bä! —näng mä Toméh.

²⁶Ti m' met'uuh see hä, p'aa hënh ta ma matëg rakata p'ëë tób gó. Toméh sa sii kä. Noo gatsëë né paawä tób, Jesus kas'ee g'ëed kån sa mahang, ti m' takedëng sa hä:

—Bë P'op Hagä Do h'yyb en'yym —näng mäh.

²⁷Ti m' Toméh hä taky hadoo:

—Mamep'aa hahÿÿh —näng mäh. —Mahegää moh ÿÿ. Magadahëë a mooh, mamep'aa bah ÿÿ bä —näng mäh. —Maky sëëw manäh! Maky dahé! —näng mä Jesus Toméh hä.

²⁸Ti m' Toméh ky hadoo:

—Wahëh ÿ n'aa, P'op Hagä Do ÿ h'yy kaha'eeh do òm! —näng mä Toméh kyyh.

²⁹Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—ÿ mahapäh do hyb n'aa mawén ky daheeh. P'op Hagä Do ky n'aa edëng da jé ÿ ranahapëë né paawä ky dah'eeh doo —näng mä Jesus.

³⁰Hajõng nä Jesus pehuunh ta ma matëg rabahapäh bä. Dooh ta ti takerii bä hahÿÿ hã. ³¹Hahÿÿ hã kerih do wén kerii wät, Jesus ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, P'op Hagä Do T'aah bë ky daheeh hyb n'aa. Ta hã bë h'yy kae bä, bë d' edëb had'yyt hë P'op Hagä Do wë Jesus hyb n'aa.

Karaj'aa nabyy hã Jesus kas'ee wät do panyyg n'aa hahÿÿh

21 Ta jawén Jesus kas'ee wät p'aa hënh ta ma matëg sa hã karaj'aa Tiberijas¹ häd näng do nabyy me. Hahÿÿ d' paah: ²Simaw Peed häd näng doo, Toméh (“Kawareeh” ramaneëenh doo), Natanajéw häd näng doo (panang Kanah, Garirej häj n'aa bä hana doo), Sebedew häd näng do taah, pawóp hë Jesus ma matëg wób, séd hã rababoo däk. ³Ti m' Simaw Peed ky hadoo sa hã:

—Tah'ÿÿb ÿ es'aak —näng mäh.

—Ej. A sii äã bah'üüm —näk mä ta wób sa kyyh.

Ti m' rabaw'ëenh. H'oo yb gó ragatsëg t'oonh. Ti m' rabsaag kän. Resaag had'yyt hë paawä atsëm, dooh sa mo haj'aa péh.

⁴Bäp paa Jesus bag'ëëd kän karaj'aa takëen hã. Dooh ta ma matëg rah'yy genä bä Jesus tado bä.

⁵Ti m', tii b' naa Jesus naëenh:

—Najis haa —näng mäh. —Äkä, bë mo haj'aa? —näng mäh.

—Tabad'op hë äã mo haj'aa —näk mä sa kyyh.

⁶Ti m' taky hadoo:

—Taw'ääts hë hub hënh tabanäng hënh bë datu karahi, tii bä bë mo haj'aa enäh da —näng mäh.

Tii d' rabad'oo bä kä, hajõng tah'ÿÿb karahi gó. Dooh rahaja bä rej'ooj nä bä, tak'ëp hajõng do hyb n'aa tah'ÿÿb.

⁷Ti m' Jesus ma matëg baad Jesus kamahän do ky hadoo Peed hã:

—Jesus, Hyb N'aa Jawyk Do né tii —näng.

Ti m' Simaw Peed häd näng do maa napäh bä kä Jesus tii, tahanäng doo, nayyw hë tadadäg däk ta hatsë pooj jé tado nyyh dó. Ti tabahop tame, Jesus wë tabatsóm hõm hyb n'aa. ⁸Ta wób

¹ 21.1 Karaj'aa häd see Garirej, ta häd see Genesaréh. Tamawoob hë ta häd.

ah'ūūm ta jawén h'oo gó. Edah ta nabyyh. 100 meet tahyb n'aa péh. Ti hyb n'aa karahi rabejooñh tame naa. ⁹Rakajaa bä kä ta nabyy me, tēēg seh hahōng do rahapäh. Tah'ỹyb kejä ta jó. Pawóp na-ääj päw tii b' hatoonh.

¹⁰Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Bē mana tah'ỹyb bē mo haj'aa wób —näng mäh.

¹¹Ti m' Simaw Peed gatsēk h'oo gó. Tii b' naa tabej'ooj nä kñ karahi. Hajōng tah'ỹyb hew'äp do ta gó. 153 tah'ỹyb. Jawyg né paawä, dooh karahi gekog boo bä. ¹²Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—B'ēep bē ana, bē awēeh —näng mäh.

H'yyb e'ỹym “Jaa òm?” rawén neaanh. Jesus, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do né sa hä. ¹³Ti m' Jesus bado dāk päw, tah'ỹyb daheeh, ti m' taban'oo dāk sa hä. ¹⁴Tamawoob nuu me däg tii, Jesus kasee do sa hä, taganä wät do jawén paa bä.

Peed sii Jesus her'oot do panyyg n'aa hahỹh

¹⁵Rabahaja dāk bä rawēh doo, Jesus ky hadoo mä Simaw Peed hä:

—Simaw, Jowāw t'aah, ta wób ỹ rakamahññ do bahññh ỹ makamahññ? —näng mäh.

—Ỹỹ —näng mä Peed. —Mahapäh né hē òm ỹ gen'aak —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahagāā masāh ỹ b'ée taah hedo padēek doo —näng mäh.

¹⁶P'aa hēñh Jesus beaanh ta hä:

—Simaw, Jowāw t'aah, ỹ né makamahññ? —näng mäh.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Ỹỹ —näng mäh. —Mahapäh né hē òm ỹ gen'aak —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahagāā masāh ỹ b'ée hedo padēek doo —näng mäh.

¹⁷Ti m' tamawoob nuu me däg kä tabeaanh ēñh:

—Simaw, Jowāw t'aah, ỹ né magen'aak? —näng mäh.

Peed hyb n'aa tón wät mä tamawoob nuu me, “Ỹ makamahññ?” tahanäng do hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —sahōñh hē mabahapäh. Mahapäh né hē òm ỹ gen'aak doo —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahagāā masāh ỹ b'ée hedo padēek doo —näng mäh. ¹⁸—Né hup ỹ né hē hahỹ ỹ her'oot doo: Mapapunh nä bä mabeñh'yyh,

mabaheh'ũũm mah'yyb däng doo hēnh. Mawah'ëë dāk bā kā, madajoom da a mooh, òm da ramaw'yyd dāk, makanarēn hēnh òm da ramahũũm —näng mä Jesus ta hã.

¹⁹(Ta tii d' tawén her'oot, tametëeh hyb n'aa nyy da Peed dajëp, tadajëp do hã P'op Hagä Do kawehëë dāk hyb n'aa.)

Ti m' Jesus ky hadoo Peed hã:

—Hamäh, jawén ÿ ahôm —näng mäh.

Jesus ma matëg baad Jesus kamahãn do panyyg n'aa hahÿh

²⁰Dawë hã Jesus sii Peed bawät bā kā, ta jawén p'aa hēnh tabegã wät. Tahapäh Jesus ma matëg baad Jesus kamahãn do sa jawén hana doo. (Ti né hē ta ti Jesus ma matëg Pas-kowa tä n'aa rabawëh noo gó p'eets hē takatahã dāk Jesus hã, “Jaa ti òm haëënh doo, Hyb N'aa Jawyk Doo”, heanh doo.) ²¹Ta ti Peed bahapäh bā, tabeanh mä Jesus hã:

—H'ëëd hado da ër jawén hana do hã? —näng mäh.

²²Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿ karēn bā paawä tanadajëb bā, p'aa hēnh hÿ pong jé naa ÿ bahyng bā kā, hëd n'aa ti a hã? ÿ karēn ti òm hëp ÿ hata had'yyt hē —näng mä Jesus Peed hã.

²³Ta tii d' Jesus her'oot do hyb n'aa, rahe'ood hōm kãn Jesus ma matëg sa mahang, dooh m' ta ti Jesus ma matëg dajëb bā. Dooh tii d' Jesus edo bā. Jããm hē hahÿh da Jesus kyyh: “ÿ karēn bā paawä tanadajëb bā, p'aa hēnh hÿ pong jé naa ÿ bahyng bā kā, hëd n'aa ti a hã”, näng paa m' Jesus ta hã.

²⁴ÿ né hē ti ta ti ta ma matëg. ÿ né hē ta ti Jesus ky n'aa her'oot doo. ÿ né hē hahÿ ta ky n'aa herii wät doo. Baad ÿ bahapäh, te hub né hē sahōnh hē ta ky n'aa ÿ erii wät doo.

²⁵Hajōng Jesus moo wäd wät do ÿ nerii wät doo. Hã ÿÿ, ji erii bā paawä sahōnh hē, dooh paawä badäk hahÿ tahaja wäd bā ta tyw n'aa, ji erii bā sahōnh hē. Jããm hē kã.